VALDA DIKTER

AF

CARL WILHELM BÖTTIGER.

------------- STOCKHOLM.F. & G. BEIJERS BOKFÖRLAGS AKTIEBOLAG

STOCKHOLM IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI 1895.

Förord till den elektroniska utgåvan

Scannat i september 2008 av Kalle

VALDA DIKTER

AF

CARL WILHELM BÖTTIGER.

STOCKHOLM.

F. & G. BEIJERS BOKFÖRLAGS AKTIEBOLAG.STOCKHOLM

IVAR HAEGG STRÖMS BOKTRYCKERI 1895.INNEHÅLL.

Sid.

LEFNADSTECKNING.

Carl Wilhelm Böttiger härstammade från en vidt utgrenad tysk släkt, af hvilken flera medlemmar i ättens hemland såsom vetenskapsmän förvärfvat berömda namn. Den ryktbare alkemisten Johan Fredrik Böttiger, hvars namn i keramikens annaler är odödligt såsom uppfinnare af det sachsiska porslinet, var farbroder till den Daniel Wilhelm Böttiger, som i konung Fredrik I:s tid flyttade öfver till Sverige. Äfven han var kemist, men nöjde sig med anspråkslösare mål för sin verksamhet. Såsom innehafvare af det akademiska apoteket i Uppsala slog han sig ned i denna stad. Hans son Carl Fredrik ägnade sig åt faderns yrke och var under en tid af öfver 40 år apotekare i Västerås. I sitt tredje äktenskap med Sofia Wilhelmina Hillphers — brorsdotter till den bekante topografen och historiske samlaren Abraham Hulphers, äfven känd såsom vitterlekare — blef han fader till skalden Carl Wilhelm Böttiger. Genom honom harnamnet, redan förut aktadt i dess nya fädernesland, blifvit införlifvadt med Sveriges odlings häfder och skall alltid där intaga en ärofull plats.

Carl Wilhelm Böttiger föddes i Västerås den 15 maj 1807, äldst bland sina bröder. Han växte upp i ett välförsedt hem, omgifven af en alrik syskonskara. Redan vid elfva års ålder örlorade han sin fader, och därmed inträdde en stor förändring i det en gång välmående husets ställning. Änkan med sina tretton barn försattes i ett ekonomiskt betryck, under hvilket hon endast genom sträfsamliet och försakelse förmådde försörja de sina. Tidigt lärde den unge Böttiger, såsom han själf sjungit,

»nödens bittra frukt att smaka» ;

han måste redan såsom tolfårig gosse börja att själf sörja för sitt uppehälle såsom' lärare för yngre gossar. Ända till sitt tjugoåttonde år fortfor han att sträfva i informatorns alltid mödosamma, ofta otacksamma kall. Under tiden skötte han med ifver sina egna studier i skolan och på gymnasium, ofta försakande nattens hvila för att medhinna livad hans tidigt utvecklade pliktkänsla och stränga ordningssinne föreskrefvo. — Sina minnen från barn-

doms- och ungdomsåren i Västeras har Böttiger på äldre dagar själf tecknat på ett oefterhärmligt sätt i sina självbiografiska anteckningar*. Dessa ungdomsminnen äro därjämte något annat och mera: »skildringen växer stundom», säger skaldens minnestecknare i svenska akademien**, »liksom Ödmanns 'Hågkomster från hembygden och skolan' ut till en framställning af tidens seder och bruk, en liten odlingshistoria med lustiga drag, men trohjärtad och rörande, på samma gång som kvick».

Med utmärkelse genomgick den unge Böttiger skola och gymnasium, samt lämnade på våren 1825 såsom primus bland sina kamrater gymnasium, för att vid Uppsala universitet in-skrifvas såsom student. Hans första vistelse vid högskolan räckte dock endast »adertoh dygn», hvilkas intryck han i de ofvannämnda anteckningarna lifligt skildrat. På grund af medellöshet måste han återvända till sitt informatorskall. Det lyckades honom dock att på

hösten samma år erhålla en fördelaktig kon-

* Tryckta i 6:e delen af hans Samlade skrift ter (1881).

** G. D. af Wirsén (Sv. akademiens handl. LVI, s. 79).dition i närheten af Uppsala, hvilken efter tvenne år blef akademisk. Det var på det vackra Frö-tuna hos friherre E. de Geer, i livars älskvärda familj han tillbragte några angenäma år. Grannskapet med Uppsala erbjöd den unge studenten ofta nog tillfälle till besök i lärdomsstaden. Ehuru han ej ständigt vistades vid universitetet, stod han, enligt sina egna ord, »i katalogen, fullgjorde sina åligganden vid landskapsdisputa-tionerna och skref flitigt latinska krior för Törneros». Han var sålunda icke främmande för det akademiska lifvet och hade under sina Uppsala-besök i Hans Järta och hans umgängeskrets, till hvilken hörde Geijer och Atterbom, funnit vänner och beskyddare.

Aret 1825, då Böttiger inskrefs såsom student vid det lärosäte, till hvars prydnader han en gång skulle komma att räknas, blef äfven i ett annat och viktigare hänseende ett märkelseår för den 18-årige studenten. Det var under detta år, som Böttigers »poetiska födelsedag» inträffade. Skol- och gymnasii-årens trägna arbete med egna och andras studier hade hållit de medfödda poetiska anlagen i slummer, och enligt sina egna ord var han under sina första ynglingaår »himmelsvidt skild från all tanke att någonsin blifva poet». — Med ens, underen sömnlös natt, upptäckte han, enligt sin egen berättelse, till sin störa öfverraskning att han »kunde skrifva vers. Skrifva är ändå icke rätta ordet», fortsätter han, »ty hvarken då eller sedermera har jag någonsin under skrifning utarbetat dem. De ha alltid stått helgjutna och färdiga i mitt hufvud, innan de nedskrefvos på papperet. Och mången gång har hvad jag sålunda i mitt inre diktat, aldrig sedan blifvit upptecknadt». Frukten af detta sånggudinnans första besök blefvo några bitande epigrammer; följande dagen, berättar han, var han »redan midt uppe i den lyriskt-elegiskt-erotiska poesien». »Plötsligt var det som en dammlucka hade öppnat sig i mitt inre. Verser forsade fram, den ena efter den andra. Jag måste räkna på fingrarna för att minnas deras antal och ordning. De innehöllo ett afsked till Amalia*, utkast till hennes bild, målning af min saknad. Allt, hvarmed min hjärna i månader gått hafvande, fick nu med ens lif och form. Det sjöng sig fram, som strömmen ur en källa. Nar sista versen var färdig, stod fingerräkningen på tjugofyra.»

* »En ung leksyster, som nu hade växt upp till en vacker sjuttonårig flicka» (Ungdomsminnen,

S. 117).Denna lifliga skildring af skaldenaturens plötsliga uppvaknande är af högsta intresse för kännedomen om Böttigers diktarpersonlighet. Ymnigheten, med hvilken verserna välla fram, den lätthet, med hvilken de forma sig helgjutna i hans inre, utan att behöfva nedskrifvas på papperet, äro betecknande för hans skaldskap äfven under mognare år. Aren medförde endast ett rikare tankeinnehåll, mognare själfkritik och större säkerhet i formens behandling. Lättheten af poetisk produktion blef honom gifven i denna poetiska födelsestund; den var ej ett verk af studier och öfning. Däraf följde den enkelhet och klarhet, som förblefvo utmärkande drag i hans diktning och som, genom sin motsats till det fosforistiska dunklet hos en del samtida, torde hafva väsentligt bidragit till dess framgång. Icke mindre änmärkningsvärdt är äfven, såsom Böttigers minnestecknare i svenska akademien träffande anmärkt, att de motsatta riktningar af satirisk reflexion och känslofnllhet, hvilka båda tillhörde Böttigers väsen, i dessa förstlingsdikter sökte sig uttryck.

Böttigers första studentår blefvo en tid af flitigt poetiserande, och den unge studenten blef snart känd såsom en lofvande skald. I de fint bildade umgängeskretsar, till hvilka hansnart vann tillträde i Uppsala, rönte hans skaldeförsök välvillig uppmuntran, och han började att offentligen framträda genom små poetiska bidrag, insända till tidningar och kalendrar. Redan såsom 23-årig student framträdde han med ett häfte dikter, »Ungdomsminnen från sångens stunder» (1830), hvilket nästan med ens gjorde honom till en bland Sveriges mest kända yngre författare. En stor del af dessa sånger utgjordes af »andaktsminnen», utmärkande sig för en flärdlös fromhet och enkelhet. »Ungdomsminnena» upplefde på kort tid tre upplagor; af de religiösa sångerna utkom ännu en fjärde, hyilken utgafs såsom ett särskikit häfte*. — Efter »Ungdomsminnena» följde »Nyare sånger jämte öfversättning af några bland Uhlands romanser» (1833), samt de 1835 tillsammans utgifna täflingsdikterna i svenska akademien »Gustaf Adolf vid Liitzen», belönt med akademiens 2:dra pris 1833, och »Mötet på Odins hög», för hvilket han året därpå erhöll dess acces-

* 1841. Religiösa sånger af Böttiger infördes äfven i hans 1838 utgifna predikosamling »Söndagsboken». Böttigers religiösa riktning under hans tidigare år sammanhängde med de teologiska studier, som han någon tid idkade såsom lärjunge vid det teologiska seminariet i Uppsala.sit, »med samma heder som åtföljer stora priset». — Vid akademiska högtidligheter togs hans skaldegåfva flitigt i anspråk: själf har han i sin autobiografi på sitt skämtsamma sätt beskrifvit de mödor, som vållades honom af »akademiska festkantater». Äfven såsom talare uppträdde han, genom det särskildt utgifna minnestalet öfver den jämnårige skalden E. W. Ruda (1833) och ett tal till Gustaf IILs minne (1835).

Böttigers namn var nu kändt vida öfver Uppsalas gränser. Hans dikter lästes och sjöngos med beundran öfver hela Sverige; många af dessa ungdomsdikter hafva, burna pä tonernas vingar, ännu i denna dag bevarat sin popularitet. Den svärmiskt-elegiska ton, som utmärkte dessa »Ungdomsminnen», gjorde deras författare särskildt till »de skönas älsklingsskald»; »i aftonkretsarne hos den vittra öfverstinnan Silfverstolpe, hos Geijer och Atterbom lästes ungdomsminnena gärna högt; från Wallin och Beskow kommo till den unge författaren de mest smickrande bref», och äfven allvarliga tänkare sådana som Grubbe och Hwasser delade den allmänna förtjusningen*. — Å andra sidan anmärktes, och visserligen ej utan skäl, i en

* Wirsén, Inträdestal s. 93, 94.del af dessa dikter en öfverdrifven känslosamhet och ett visst koketterande med smärtan; och på vers och prosa skämtades det ej så sällan med denna elegiska månskenspoesi. Icke med ord, utan genom en fortsatt skaldeverksamhet af allt större mognad och konstnärlig fulländning, har Böttiger vederlagt hvad som i detta klander funnits obefogadt. Sedan han hunnit öfver ungdomsåren, söker man förgäfves i hans dikter den »pjunkighet», som en gång ansågs såsom kännetecknande för hans skaldegåfva.

Under tiden hade den unge skalden aflagt sina akademiska examina, under Johan Henrik Schröder disputerat pro exercitio och pro gradu, samt 1833 blifvit promoverad till filosofie magister. Samma år anställd vid universitetsbiblioteket såsom e. o. amanuens, fästes han närmare vid universitetet 1834, då han af Grubbe kallades till docent i praktisk filosofi, efter ett vederbörligen aflagdt latinskt disputationsprof om den stoiske filosofen Cajus Musonius Rufus. — Under en mansålder stod Böttiger kvar såsom lärare vid Uppsala högskola. Hans läroämnen växlade under årens lopp från filosofi till — filologi. Hans verksamhet såsom skriftställare har afspeglat dessa olika skeden. Bryggan mellan dem utgjordes af den bekantskapmed främmande länders språk och litteratur) som den unge docenten i filosofi förvärfvade under utsträckta studieresor.

Det var genom understöd, utverkadt af B. v. Beskow dels från konungen, dels från svenska akademien, som Böttiger sattes i tillfälle att 1835 anträda den första af dessa studieresor. Plans väg gick öfver Köpenhamn genom Tyskland till Paris, där han tillbragte vintern 1835—36, samt genom södra Frankrike till Italien. Under sin resa gjorde han, genom rekommendation från Atterbom och v. Brinkman, bekantskap med många af Tysklands och Frankrikes ypperste män: sin ryktbare namne, arkeologen Böttiger, Schelling, Tieck, Lamartine, Montalembert. Och Italiens konst och natur fängslade hans sinne med hela sin tjuskraft; dess språk och litteratur, särskildt dess äldre skalder, blefvo föremål for hans ifriga studium. Hans poetiska gåfva hade från början ägt ett visst sydländskt tycke: bekantskapen med Italiens skaldekonst anslog besläktade strängar i hans eget bröst och blef af väsentligt inflytande på hans utveckling.

Någon tid efter sin hemkomst från denna resa utnämndes Böttiger till e. o. adjunkt i tyska och italienska språken (1839), samt an-trädde sistnämnda år en ny studieresa till Tyskland, under hvilken han företrädesvis uppehöll sig i Berlin och Dresden, sysselsatt med språk-och litteraturstudier. Till en och annan tysk tidskrift lämnade Böttiger under denna tid bidrag; och ett hedrande intyg om det anseende han vunnit vid universitetet i Berlin, var den kallelse till en akademisk lärareplats vid denna högskola, som han erhöll 1842. Han afböjde dock denna kallelse, ehuru hans befordran i hemlandet blef långt ifrån hastig. — Äfven under denna senare vistelse i Tyskland fortsatte Böttiger med ifver sina italienska studier. Genom Tieck erbjöds honom i Dresden tillfälle till deltagande i de sammankomster af Dan tekännare, som höllos hos kronprinsen Johan af Sachsen — såsom Dantes öfversättare känd under namnet Philalethes — på slottet i Pillnitz, hvarest Böttiger urider några veckor hade ett slottsrum för sin räkning.

Frukterna af dessa studier i främmande land dröjde icke att visa sig, så väl genom poetiska alster af större fulländning, som genom författarskap af mera vetenskaplig art. Böttigers »Lyriska stycken», utgifna 1837 —39 efter hemkomsten från den första resan, hafva med skäl ansetts beteckna ett nytt stadium af hans konst-närliga utveckling, »öfvergången från hans poetiska ungdom till mannaåldern». Därpå följde hans vackra bidrag till Uppsala-kalendern »Linnea Borealis» (1840), och den af honom själf utgifna kalendern »Boreas» (1841), livars alla stycken voro författade af Böttiger, ehuru under mystifikationen af olika signaturer, samt det praktfulla stycket »Italia», 1842 inlämnadt till täfling i svenska akademien, men först 1845 offentliggjordt såsom inledningsdikt till tidskriften Frey. Framsteget är ögonskenligt i större mognad och rikare tanke-innehåll; det musikaliska välljudet och den af ingen nordisk skald öfverträffade ledighet, med hvilken Böttiger rör sig i sydländska versformer, röja direkt inflytande från studiet af Italiens skalder.

En särskild grupp bilda bland Böttigers dikter från denna tid de politiskt-fosterländska sånger, som visa att vistelsen i främmande land ej gjort hans sinne likgiltigt för Sveriges ära och minnen: »Den gamle kungen», »En visa om Peter Pehrsson»*, »Ode till Stockholm»

* Särskildt tryckt i Uppsala 1841: (»Tryckt i år. Sjunges på sin egen behagliga melodi och säljes öfver hela riket för 4 sk. b:co»). På baksidan af omslaget till originaltrycket läses följande satiriska anmärkning: »Den Peter Pehrsson, som visan handlarm. fl. En del af dem liafva ett polemiskt syfte: med fosterländsk harm vänder han sig varnande och straffände mot de härskande meningar för dagen, som syntes honom ovärdiga Sveriges ärofulla forntid, och otacksamma mot »den gamle kungen», den 80-årige Carl XIV Johan. — Denne konung var och förblef ett föremål för Böttigers lifliga beundran. Till hans förhärligande strängade han ofta sedermera sin lyra: i »National-Divertissement» vid Carl XIV Johans regeringsjubileum 1843, hvars sånger, burna af Jenny Linds toner, vunno en sällsynt popularitet; i det dramatiska utkastet »En majdag i Värend», med sin ännu i dag välbekanta »Värendsvisa» och »Klockarfars visa»; i sorgkantaten vid konungens begrafning, i prologer vid festföreställningar å kongl. teatern, samt i den storartade minnessång öfver Carl XIV Johan, som 1845 vann svenska akademiens pris af 100 dukater.

om, är ej någon diktad, utan en verklig, äkta Peter Pehrsson. Skulle, enligt hvad några vilja påstå, den yngre Peter Pehrsson rättare heta Jöns än Peter, så vore i sådant fall han icke någon diktad Jöns, utan en ännu lefvande verklig, äkta. Peter Pehrson skall äfvenledes i Sverige vara något dylikt som i England John Bull — men hvad hör det hit?»Genom de sistnämnda af dessa dikter hade Böttiger stadgat sitt anseende såsom en af Sveriges ypperste festskalder. Hans förmåga såsom sådan togs framgent ofta i anspråk, så väl vid akademiska fester som vid nationella högtider, såsom kungliga kröningar, begrafningar o. d., där han länge var en nästan självskrifven författare af festkantater. Äfven såsom tillfäl-lighetsdiktare i mera enskilda kretsar var han synnerligen lycklig. Hans sällsynta fyndighet och smidiga formtalang, jämte den ovanliga föreningen af epigrammatisk kvickhet med lyrisk hänförelse, gjorde honom särskildt danad för denna art af poetisk verksamhet. Många bland hans sånger vid festliga tillfällen eller vid bortgångnas grafvar — icke minst de senare — skola alltid räknas bland pärlorna i vår litteratur.

Äfven såsom prosaskriftställare och vetenskaplig författare var Böttiger flitigt verksam under de första åren efter afslutandet af sina studieresor. Till Uppsalatidskriften »Frey» lämnade han de förtjänstfulla uppsatserna »Om den italienska litteraturens första uppkomst och utveckling» (1843) och »Om konung Erik XIV:s förmenta kärleksvisa» (1844). Såsom akademiska disputation er utgaf han delar af Tassos

»Gerusalemme liberata» samt af Dantes »Commeclia Divina» med öfversättning och kommentarier, äfvensom afhandlingen »Om den italienska kulturens förhållande till den romerska» (1846)*. Sitt varma intresse för utbredandet af kännedomen om Italiens språk och litteratur hade han redan 1841 ådagalagt genom utgifvandet af en samling »Italienska läseöfningår». Böttiger var en Öfver hela Sverige känd skald; hans vetenskapliga insikter hade, såsom vi sett, äfven i utlandet vunnit ett smickrande erkännande, och han hade därjämte under fem läseterminer i Atterboms ställe förestått den estetiska professionen vid Uppsala universitet, medan han ännu där stod kvar på den anspråkslösa tjänstegraden af e. o. adjunkt. Omsider 1845, vid 38 års ålder, erhöll han fullmakt

såsom e. o. professor i modern litteratur med föreläsningsskyldighet samt säte och stämma i filosofiska fakulteten. Han innehade denna befattning till 1856, då han efter Atterbom utnämndes till ordinarie professor i estetik och modern litteratur. Han var då nära femtio år. Hans medtäflare om denna sistnämnda plats

* Såsom ett samladt helt utgaf Böttiger sedermera dessa forskningar rörande Italiens litteratur under titeln »Italienska studier». Uppsala 1853. Böttiger, Valda dikter. 2var en annan af Sveriges ypperste skalder, B. E. Malmström, hvilken äfven efter ett par år blef hans efterträdare, då (1858) en ny fördelning af de estetiska läroämnena ägde rum. Böttiger blef då, efter eget val, innehafvare af den nya lärostolen i nyeuropeisk linguistik och modern litteratur. Hans afhandlingar »Om de rhetoromanska språkens dialekter» — frukten af en forskningsresa, som han 1851 företog till Tyrolen, Graubiindten och norra Italien — och »Kritisk skärskådning af Schillers äldsta lyrik», båda (1853 och 1854) utgifna såsom akademiska disputationer, hade tjänat att styrka Böttigers kompetens till dessa lärarebefattningar*.

Året innan Böttiger utnämndes till e. o. professor i Uppsala, hade han dit hemfört sin

* Bland Böttigers senare uppsatser i vetenskapliga ämnen må i sammanhang härmed nämnas hans »Bidrag till kännedomen om Etruskerna» (program vid magisterpromotionen 1857), »Undervisningsfrågans ställning och utveckling hos de gamle romarne» (inträdestal i K. vitterhetsakademien 1875), samt framför allt »Dantes lif och skrifter» och »Dantes Commedia Divina. Öfverblick» (i Sv. akad:s handlingar 1865 och 1875). Den förstnämnda af dessa Dante-afhandlingar offentliggjordes såsom en Sveriges hyllning åt det 600-åriga minnet af den store florentinaren, hvilken i Sverige knappast ägt någon hängifnare beundrare än Böttiger.LEFKADSTECKNIKG. 19

brud, skalden Esaias Tegnérs yngsta dotter Disa Gustava Tegnér, som under ett 22-årigt äktenskap i hans hem spridde trefnad och glädje, och som af honom blifvit besjungen i några af hans vackraste dikter. Efter sin ryktbare svärfaders död erhöll Böttiger i uppdrag att ordna och utgifva hans samlade skrifter, livarmed han under tre år var flitigt sysselsatt, samt invaldes äfven efter honom i svenska akademien (1847).

Den lefnadsteckning öfrer Esaias Tegnér, författad af Böttiger, som medföljde Tegnérs samlade skrifter, icke mindre än det minnestal öfver honom, med hvilket Böttiger tog sitt inträde i svenska akademien, visade först hans begåfning på ett område, där han inom vår litteratur haft få sina likar, och anvisade honom på samma gång en hedersplats bland våra prosa-skriftställare. Såsom Tegnérs biograf och minnestalare lade han grunden till det rykte såsom mästare i minnesteckningens konst, hvilket han vid mera framskriden ålder ytterligare rättfärdigade genom de yperliga minnena af Ödmann, Stagnelius, Kellgren och N. v. Bosenstein. De utgöra ett galleri af bilder, hvilka äga livar sitt särskilda slag af förträfflighet, samt äro alla införda i svenska akademienshandlingar. I sina äfven där offentliggjorda sånger öfver Å. M. Lenngren och B. v. Beskow har Böttiger förenat minnestecknarens konst med skaldens. — För svenska akademien och dess angelägenheter bibehöll Böttiger alltjämt ett lifligt intresse, och talrika voro de bidrag af hans hand, med hvilka dess handlingar pryddes. Såsom talare vid dess högtidsdagar — han valde därvid ofta den bundna formen — var han en af dem som helst hördes af en beundrande allmänhet; och frukterna af hans forskningar ända in i sena ålderdomen framlades i dess handlingar. Där lästes de nyssnämnda afhandlingarna om Dante, en omsorgsfull teckning af Auroraförbundet i Uppsala, samt den lifliga och spirituella uppsatsen om Leopolds tidigaste skaldeförsök, som var den 71-årige skaldens sista arbete.

I tjugotvå år (1845—67) verkade Böttiger såsom professor vid Uppsala universitet. Genom sina föreläsningar har han öfvat stort inflytande ej blott på studiet af Italiens språk och litteratur, utan ock på den komparativa filologiens studium, särskildt inom den romaniska språkgruppen. I detta afseende kan hans lärareverksamhet sägas bilda epok. Bedan 1845 började han föreläsa öfver Dante, och återvändeLEFNADSTECKNING. 21

gärna sedermera, efter att stundom hafva omväxlat med tolkning af Petrarca och Boccaccio, till denne sin älsklingsskald. Mot slutet af sin lärarebana ägnade han sig nästan uteslutande åt Dantes filologiska och kritiska tolkning samt medhann att genomgå hans Divina Commedia från början till slut. »I tolkningen och utläggningen af Dantes sublima dikt», yttrar en af hans lärjungar, »hade han det yppersta ämne att göra sin djupt poetiska uppfattning, sitt ovanliga språksinne och sin luttrade smak gällande. Också var det en högtid för de talrika

åhörarne af hans föreläsningar att följa hans klara utveckling af språkföreteelsernas fränd-skap, att lyssna till det melodiska tonfallet i hans smidiga öfversättning, att skåda den ljusning, som gick öfver de fina vemodiga dragen, när den gamle skaldens tankar och känslor väckte hans egna till dubbelt lif*.» — Utom öfver de italienska skalderna, föreläste Böttiger äfven under olika läroår öfver Goethe, öfver den nyare, särskildt den tyska litteraturens historia, samt, såsom innehafvare af den estetiska professionen, ett år estetik och ett annat konsthistoria. Eftervärlden skall i främsta rummet

* Ny Illustrerad tidning 1879, n:r 1.känna Böttiger i hans utgifna vittra skrifter; men det bör icke lämnas osagdt, att han med heder skötte sitt kall såsom universitetslärare och hos många lärjungar efterlämnat ett vördadt minne.

Det trägna och plikttrogna arbetet såsom akademisk lärare och vetenskaplig forskare hade till följd, att allmänheten efter 1840-talets slut mindre ofta än förr fick höra skalden Böttiger. När tonerna från hans lyra förnummos vid festliga tillfällen, hördes de med bifall och beundran, och den kritik, som — i början af hans skaldebana — stundom omildt bedömt hans sånger, förstummades småningom. Detta gällde äfven hans »Samlade skrifter», hvilka han började utgifva 1856 och hvars trenne första band utgjorde ett med varsam hand gjordt urval ur den rika poetiska skörden från skaldens yngre år*. Ett större poetiskt arbete af Böttigers hand tillhör dock 1850-talet; det är den vackra

* B. I—III af Böttigers samlade skrifter utkommo 1856—58, B. IV, innehållande dels poemer af senare datum, dels en del af hans prosauppsatser, utkom 1869, B. V, omfattande »Minnesteckningar», 1874. Efter författarens död utgafs 1881 B. VI, innehållande självbiografiska anteckningar och bref, lefnadsteckningen öfver Tegnér samt ett ytterligare urval af författarens äldre och yngre dikter.

diktcykeln »Fåglarne», utgifven 1852, med tillägnan till Runeberg. Den en gång så inåtvände och känslofulle skalden visar sig här såsom en konstnär med vaket Öga och fin iakttagelseförmåga för den yttre naturen. Många af dessa dikter äro redan genom sin målande versbyggnad verkliga konstverk; öfver dem alla hvilar en frisk naturstämning, som gör dem väl förtjänta af den benämning »Vårsånger», som skalden själf gifvit dem. — Prins Gustafs död (1852) gaf honom anledning till en minnessång och ett minnestal, hvilka gåfvo ett ädelt och konstnärligt uttryck åt nationens sorg vid »ungdomsfurstens» tidiga bortgång. »Epilogen vid magisterpromotionen 1857», de ofvannämnda dikterna vid svenska akademiens högtidsdagar, festkantater vid nationella högtider och de tillfällighetsdikter och »bilder af hädangångna», söm skalden då och då offentliggjorde, visade äfven på ett lysande sätt, att hans poetiska åder ej sinat.

Skärast måhända ljödo de dämpade tonerna från hans strängaspel, då han efter sin ömt älskade hustrus bortgång (1866) strödde sina »Blad på Disas graf» — vemodigt rörande utbrott af en djup och innerlig smärta, med konstnärlig hand formade till helgjutna bilder. —

Men äfven sedermera, då han satt en ensam änkling i det sköflade hemmet och själf sökte sin tröst i följandet af den maning, som han en gång gifvit en vän och ämbetsbroder i det sköna poemet »Den hemfarna»:

»Sök i dina häfder trösten!

Sol är släckt, men lampan tänd» —

— ännu under ålderns dagar öfvade han poesiens ädla konst på de stunder, som en trägen forskning lämnade lediga. Till hans vackraste dikter hör hälsningen å svenska akademiens vägnar vid änkedrottning Josefinas jubileum (1873); och ännu under sina sista lefnadsår lämnade han ett och annat poetiskt bidrag till tidskrifter och kalendrar. Böttigers poetiska verksamhet slutades först med hans dödsår, och den gamle sångaren hade den sällsynta lyckan att icke ens såsom skald öfverlefva sig själf. Den utbredda popularitet, som han nästan med ens förvärfvade vid sitt första framträdande, hade längesedan förflyktigats; men den bildade allmänhetens beundran för den poetiske konstnären och för mästaren i språkets behandling hade under de senaste årtiondena ständigt ökats. Böttigers skaldebana omfattar mer än ett hälft århundrade. Han hade gjort sin första

skola hos Wallin — »min Mälarbygds förtjusning» — och hos Tegnér, som för honom var och förblef nordens

ypperste skald och af livars diktning hos Böttiger röjes ett mera direkt inflytande. Hos Goethe och Novalis, Tasso och Petrarca hade han fortsatt sina poetiska studier, och slutat med att fördjupa sig i Dantes djupsinniga tankespel, i hvilket hans skaldefantasi och hans forskningsbegär i lika hög grad funno näring. Tidigt hade han dock midt under dessa studier börjat gå sin egen väg, icke brytande en ny bana, men ej heller slafviskt följande redan trampade stigar, oaflåtligt framgående mot sitt ideala mål. Han bildade ej någon egen skola, men höll sig också i sällsynt grad fri från så väl den »nya skolans», som den gamlas öfverdrifter eller ensidighet. Mötes man än i hans dikter oftare af sinnrikhet, än af djupsinne, ligger än stundom mera poesi i den fint mejslade formen än i tankens innehåll, så gifva dock den ädla måttfullheten, den rena känslan, den klara, ogrumlade formen, den ledigt flytande versen åt många af hans fantasis skapelser en hög rang såsom konstverk. I sin lyras strängar griper han icke med stormande djärfhet, utan med lugn besinning. Men strängarna äro många, och de ljuda i harmoniskaackord, vare sig att de, suckande med »Silvio», bikta skaldehjärtats hemligheter, eller, klingande i dur, höja feststämningen vid allmänna eller enskilda högtider; vare sig att de härma »lärkans» jublande vårhälsning till den friska nordiska naturen, eller med bönens stilla andakt höja sig till Gud; vare sig att de ljuda till »skjutsgossens» enkla visa, eller i »konstrikt slingrande sonetter» sjunga om »Petrarca i Vaucluse», eller i manliga toner och med fosterländsk hänförelse förhärliga svenska minnen.

Såsom enskild person var Böttiger en man, hvars bekantskap det väl lönade mödan att göra. Hans yttre skick hade under yngre åren icke så litet af en sydländsk trubadur; under senare år blefvo dragen skarpare och ansiktet fick »ett visst militäriskt tycke, men ögonen röjde skalden». I sin ungdom ansågs Böttiger för »en fin och prydlig salongsman»*, och bibehöll äfven under ålderns dagar sitt prydliga yttre väsen och i sitt umgänge mycket af den urbanitet, som tillhörde traditionerna från äldre tider. Det satiriska elementet i hans lynne, hvilket man endast undantagsvis möter hos författaren, framträdde ofta hos umgängesmannen; hans samtal

* Sturzen-Becker, Grupper och personnager.öfverflödade af kvicka vändningar och sarkastiska anmärkningar. Samtiden visste mycket att berätta om de bitande infall, som från Böttigers instängda boning ofta letade sig väg till större kretsar. Äfven i det skriftliga umgänget såsom brefskrifvare — och Böttiger var en mästare såsom få i brefskrifningens nästan utdöda konst — tog ej sällan det satiriska lynnet ut sin rätt. Såsom berättare af hvad som mött honom under ett rikt lif, ägde han, utan att egentligen bafva lätt att i det muntliga föredraget genast finna ord, få sina likar.

Ett klart och skarpt reflekterande förstånd trifdes hos Böttiger väl tillsammans med den veka skaldenaturen. I det sätt, på hvilket han betraktade den omgifvande världen, och i det ständigt vakna intresse, med hvilket han följde dess angelägenheter, röjde han ingalunda den i det yttre lifvet bortkomne skalden. Med ihärdighet och nit skötte han de honom anförtrodda värf; i det minsta som i det största var han en man af strängaste noggrannhet och ordningssinne; och med praktisk blick och omtanke förvaltade han den betydliga förmögenhet, han med sträng sparsamhet samlat. Vid en flyktig bekantskap kunde måhända Böttigers personlighet, med all sin förbindliga artighet, gifva

intrycket af något främmande, ej alltid fullt naturligt, standom afvisande; och han förstod väl att hålla på afstånd hvarje påträngande näsvishet. Men det fängslande och ovanliga i hans personlighet dröjde icke att göra sin verkan äfven på främlingen. Och de som i lifvet stodo honom närmast och som bättre än andra hade tillfälle att lära känna honom, med lynnets alla egenheter, ägnade honom en hängifvenhet och en beundran, som väl sällan kommit någon i så rikt mätt till del.

Yttre utmärkelser tillföllo den förtjänte mannen i rikt mått. Utom af svenska akademien, var han ledamot af vitterhetsakademien (sedan 1870), af Upsala kongl. vetenskaps-societet (sedan 1853), af vetenskaps- och vitterhetssamhället i Göteborg (sedan 1843), samt af åtskilliga utländska lärda samfund. Till historio-graf vid Kongl. Maj:ts orden utnämndes han 1850, »förklarades» riddare af Nordstjärneorden 1854, erhöll dess kommendörskraschan 1868 och dess storkors vid Uppsala universitets jubelfest 1877. Han var därjämte riddare af danska Dannebrogs- och norska S:t Olafsorden. — Bland uppdrag som tillföllo Böttiger, utom de vanliga akademiska »munera», livilka tillhörde hans ämbetsställning, må nämnas ordförandeskapet iden 1865 tillsatta

kommissionen för språkundervisningens ordnande.

Böttigers hälsa hade från ungdomen varit ömtålig och vacklande — oregelbundenhet i nervsystemets verkningar och hjärtfel ansågos vara orsaken härtill — och han hade tidigt vant sig att iakttaga den strängaste försiktighet i sina lefnadsvanor. Hans ålderdom var ej fri från öfvergäende krämpor, hvilka ofta nedstämde hans lynne, men någon egentlig sjukdom föregick ej hans död.

Döden kom den 22 dec. 1878, nästan plötsligt och utan svårare plågor. Dödsorsaken var hjärtats bristning (ruptura cordis), »enligt en läkares utsago lika ovanlig i verkligheten som vanlig i romanerna» *. Hans stoft jordades på Uppsala kyrkogård vid sidan af hans tolf år förut bortgångna, tillbedda makas. Öfver hennes graf hade han låtit resa en minnesvård, på hvilken han låtit inrista äfven sitt namn, endast med tomrum för dödsåret. Den tomma platsen fylldes på grafstenen, och skaldens förgängliga hölje tog äfven sin plats i det »landtställe», som han besjungit:

Wirsén, anf. st. s. 218.

» — en egen landtlig villa,

blott några alnar i kvadrat,

där bor man godt, man har det stilla,

man vet ej där af kif och hat.»

Hans minne skall lefva hos alla dem som lärt att älska den svenska sången och att beundra konstnären, som ur språkets granit mejslat oförgängliga bilder från flydda dagar.

T.FOSTERLÄNDSKA ÄMNEN.

TIDSBILDER.Kungarne.

Galleri i sonetter.

I.

När våldets nesa hade nått sin råga, och ädel frihet låg i fjättrar bunden, jag kom en yngling, kom i rätta stunden med eld i rösten, eld i svärd och båga.

Jag satte skogen, dalarne i låga; och som ett rofdjur jagadt flyr för hunden, så jagades från järnbemängda grunden vår ovän bort, att mer ej dit sig våga. —

Men Sveriges långa natt fick nu en gryning, och mig, som var dess ljusa morgonstjärna, blef så ett lif i sol och purpur unnadt.

Jag näpste stormen, hörde blott dess dyning, och, när jag väl var död, man velat gärna mig gräfva upp ur grafven, om man kunnat.II.

Jag hade hellre varit född till plogen än till en konungs värf, de tunga, dyra: ej mig jag kunde, mindre andra, styra, jag sprang från tronen irrande åt skogen.

Först under bojan blef min ande mogen och först i sorgen lade sig min yra; men två i världen tackar jag: min lyra och se'n min ungdoms brud, som blef mig

trogen.

Bak' fängslets galler följde mig de båda, och deras hviskning var mig Davidsrösten, när Sauls andar ville hos mig gästa.

Att lyran röra och att vännen skåda mig var i långa år den enda trösten, — tills sist af brodershand mig gafs den bästa.

III.

Till hemligt våld min ena hand är knuten, den andra flitigt på ett radband beder: det ena ögat ser med skygghet neder, det andras blick sig himlar tårbegjuten.En vindens lekboll, är jag svag och sluten, jag är en gåta för mig själf och eder; men om en gloria öfver mig sig breder, det är min rodnad öfver trohet bruten.

Den glorian följer med i evigheten,

hon skall som eldkol genom natten glimma,

skall ej dö bort som mina löften sköra;

men blodig är hon, blodig som kometen, som kom med hot uti min sista timma och ropte: »Kam, Kain» i mitt öra.

IV.

Med kärlek tveksam mellan skilda

stränder jag gick min faders dubbelhet att ärfva: ej reda kunde jag en trasslig härfva, långt hellre såg jag, att man slet den sender.

I södern blommade mer sköna länder för mig än de jag kunde här förvärfva, och ej mitt lynne ville jag fördärfva med kalla dimmor och med snikna fränder.Mitt Sverge såg jag i de svenska vänner, som följde mig till underpant, till minne i fjärran ängd af gamla fosterjorden.

Däruppe mig blott som ett namn man känner; min aska göms i sydlig jord, mitt sinne var allt för vekt att vara barn af norden.

Allt var i jäsning. Lif och död det gällde; jag vanmakt såg och vantrons makt tillika, ånyo munkar djärfdes att predika, men Luthers bläckhorn öfver dem jag hällde.

När nu en veklings hand den spiran fällde,

som var min faders fordom ärorika,

jag, som ej velat förr därefter fika,

nu steg beslutsam fram och grep mitt välde.

»Ja, kraftfull var jag, säger du men bister, när jag med isköld lyfte bödelns bila», — fördöm den skarpe ej, ty ett du vete:

jag måste bota statens ref och brister, jag måste skapa ordning, skapa hvila, jag måste ogräs rensa ur mitt hvete.KUNGARNE. 37

VI.

et heliga är fjärran och är nära. det hor i stormen som det bor i suset, men uti mörkret bor det ej, i ljuset! För ljuset stred jag och för ljusets lära.

Och mina kämpar förde jag med ära, ej många de, och ändock »man ur huset»; men fienden kom som ett haf i bruset och kunde ej min lilla hop förfära.

Min själ var ödmjuk, riddared hon svurit åt korsets Gud, som gaf mig sammanparadt med högsta mänskokärlek hjältemodet.

Den skönsta lager, som en dödlig skurit, åt mig där borta himlen hade sparat, där gråa stenen ryker än af blodet.

VII.

Bland isar föddes jag att evigt brinna och lugnet kunde ej mitt hjärta smaka, jag såg framåt, att aldrig se tillbaka, och var för mycket man att vara kvinna.38 KUNGARNE.

Beundran ville jag och rykte vinna, men makt och purpur kunde jag försaka: mig vämjdes vara drottning, blifva maka, men än som enskild var jag härskarinna.

Se'n jag min älskling mördat och min lycka, blott snillets lekar kunde mig försona med hjärtats stormar och med ödets lotter:

att mig från allt och allt från mig att rycka, jag öfvergaf min tro, mitt land, min krona, men var och blef »den store Gustafs dotter».

VIII.

Jag vårens unga gyllne sol såg skina, men kunde ej den nå, hur mig man spådde, ej henne själf, blott hennes glans jag nådde, af Gud jag spiran fick och af Kristina.

Då hördes plötsligt krigets stormar hvina, men tygla dem min starka arm förmådde: den mäktige ej öfver mig dock rådde, och segerns härar voro alltid mina.

I hoppet såg jag för min ärelystnad

och för mitt folk en mäktig framtid ljusna,

dess morgonrodnad föll som blod på fälten;och ofta än i vinternattens tystnad, när hafvets hvita vågor ligga frusna, min höga skugga tågar öfver Bälten.

IX.

I minnets dunkel öfver Sveas slätter, med svärd och lie ser du lugn mig vandra; och liens stränga räfst må ingen klandra, skar lagens svärd ock stundom oförrätter.

Jag vet, två hjältar öfver mig du sätter, en var min fader och min son den andra: de likna mig, men likna mer hvarandra, min sol föll mellan åskans tvenne nätter;

och lång och lycklig lyste hon i norden. All makt jag tog och guld jag tog från hundra, men hvad jag tog jag sparde åt mitt rike.

Därför mig ännu tackar fosterjorden,

hon ser min bild och tyckes tankfull undra,

och önskar ej, men söker dock min like.X.

Du känner mig uppå mitt gula kyller och på min långa plit i unga händer, som förbud segern jag från Narva sänder, går så framåt och mina öden fyller.

Och när ej solen mer min ban förgyller, i natt och dimma genom dufna länder jag rider äri, som förr jag red från Bender, och hör allt ondt, som nu man på mig skyller.

Vet, kraft jag hade ägt att allting bärga,

jag kunnat ensam ännu trotsa alla;

men höstens dag försåtlig kom och mulen,

jag fick ej tid att draga ut min värja. Hur kunde nordens starka lejon falla för annan kula än en feg, förstulen?

XI.

En blekgul afund målar sig i färgen hos nattens drottning, när, vid solens sida, den höges fall hon lurande ses bida att själf i ståt få skina öfver bergen.Jag på min broders värja var blott ärgen. som gnager hvad den kan på stål och slida: hat var mitt vapen, nät mitt sätt att strida, och i det nätet jätten föll för dvärgen.

Men åt den make, som mig gafs af slumpen, jag skattat all mitt hjärtas jungfruhonung, och på sin hemgift kom ej han att tappa:

som man och furste var han lika lumpen, men honom dock jag klädde ut till konung, och Fredrikshall var till hans tron en trappa.

XII.

Förlefvad kom jag, gladdes att få stanna där jakten var så rik på alla visen: hos mig fanns intet nordiskt, utom isen, och trång min hjärna var som hög min panna.

Jag lefde i det lilla, i det granna, och vann i självsvåld gärna högsta prisen; — men kupan hördes surra starkt, ty visen var, utan aktning, lätt att öfvermanna.Dock finner man om mig ock sagoskrifter, ty bygdens tärna var mig rädd att möta, och skogens hare sprang för mig förfärad;

men häfden stryker dylika bedrifter, och minnet vill ej ha med mig att sköta, och sången känner sig af mig besvärad.

XIII.

I stormig tid jag lefde blott för friden och sökte ro, när andra sökte splitet: en kedjad kung, min värld var trång, och litet af frihet mig beskärde Frihetstiden.

Väl stod Minerva hos mig med egiden, men hennes bröst var nu af oro slitet, och hennes bistånd var det falska nitet, som ej ger seger, men förvärrar striden.

Så, svag, men lyssnande till hederns röster inom mig, satt jag tålig vid min lampa i väntan på den nya dagens strålar;

och solens vagn kör redan fram ur öster, jag ser en glimt utaf dess hjul, och stampa jag hör allt närmre mig dess ystra fålar.XIV.

Själf snille visste jag att snillen tända och låta alla med sin låga brinna, rum hade jag för hvarje sånggudinna uti mitt bröst, det sist af kulan brända.

Jag tänkte stort, och alltför stort kanhända, om hjältars nord, och glömde att besinna dess korta vår, som blommar att försvinna, dess långa vinter, som ej tar en ända.

Ej rörs mitt kungastoft af dagens fläktar; men »hvad jag icke bort och hvad jag borde» det hör jag nu mig läxas för af mången.

Och dock livar finnen I en drott, som mäktar att göra så pass mycket som jag gjorde för svenska äran och för svenska sången?

XV.

En nyckfull Norna spann mitt ödes

spånad, min dårskap kom dess purpurtråd att brista: jag hade land, jag hade tron att mista, men ingen vän — det märkte jag förvånad.Nu lärde jag hur fattigman blir hånad, hur mången runa vandringsstaf får rista: jag lägger hop mitt första med mitt sista, jag jämför mig som ung och såsom grånad.

I alpluft andades jag Sverge åter, och sökte envist färgen af dess flagga i gyllne skyn, i blåa vattenfallen;

nu är jag död, och ingen mig begråter. — Stod sammetsprydd i Stockholms slott min

vagga, en bår af furu skänkte mig Sankt Gallen.

XVI.

Jag var ej mera livad jag var den dagen, då jag vid Högland ryssens kölar bräckte; min hjässa årens hvita frost betäckte, med fåror plöjda voro anletsdragen.

Men folkets väl var mig den högsta lagen, jag tog emot hvad folket åt mig räckte, jag stod föryngrad bland ett yngre släkte, och hjärtat slog på nytt de gamla slagen.Men gubbens spira är dock mest en krycka. Jag sonlös satt, och slockna såg med smärta den meteor, som kom i ljus från Bälten.

Hur mycket större då min fröjd att trycka snart till mitt trötta, faderliga hjärta den nya sonen, mänskovännen,

hjälten!

XVII.

Jag föddes kung, ej kungason. — Naturen till drott mig ammade vid ringa härden; jag växte opp bland fanorna och svärden och högt jag blef på fria sköldar buren.

Men när om trohet mig en ed blef svuren af detta folk, som från sitt hörn af världen följt tappra kungar ut på segerfärden och stridt som lejonet och stått som muren:

då var jag svensk till handling och till sinne; kring spirans guld jag flätade min lager, och prydde tronen, se'n jag först den stödde.

Två ädla folk, välsignande mitt minne, nu se den kungsörn i sin rätta dager, som norden ägde, men som södern födde.Svensk karlasång.

Min konung och mitt fosterland, jag re'n som barn att älska lärde, och, hur jag växte, steg i värde hos mig, i oupplösligt band, min konung och mitt fosterland.

Min konung och mitt fosterland!

För dem jag, yngling, gick att strida,

jag ville blöda, ville lida,

jag ville dö med svärd i hand,

för konung och för fosterland.

Min konung och mitt fosterland som man jag helgar kraft och möda; ger berget järn, ger åkern gröda, jag offrar allt, med villig hand, för konung och för fosterland.

Min konung och mitt fosterland skall gamle svenskens valspråk blifva, skall ännu gubbens känslor lifva; lians sista suck, vid grafvens rand: »min konung och mitt fosterland!»Dalkullans visa

vid Gustaf Vasas bildstod.

Hvar markens ros skall vissna, livar sommar följs af höst;

men aldrig dör den hilden, som hor i folkets bröst.

I våra berg och dalar han lefver ännu kvar den kungen, som oss alla har älskat som en far.

Han gick i våra skogar, han tröskat på vår

strand, han hvässat våra pilar, han lossat våra band.

Hur skön är kungakronan! Hon trotsar

stormars hot, när så i folkets kärlek hon har sin fasta rot.

Hur skön är kungaspiran, en himmelsk stråle

lik, när till de ringas kojor den tränger hugnerik!

Hur skön är kungagrafven, när den som bor

däri, har lämnat kvar ett minne, som skall väl-

signadt bli!Studentmarsch på Gustaf II Adolfs dödsdag.

(1832.)

Hjältar, som bedjen, striden och blöden! vaknen! ty bräckt är seklernas graf. Döden ger seger, seger ger döden, kraften ger han, som fordom den gaf. Stridernas åskor tunga ljunga, segrarnas hymn de unga sjunga. Minne! o främst bland lagrarna sätt hjältens på Ltitzens blodiga slätt! Fallen I kämpar, som han, och förbiöden! Er ära, som

hans, ej dör i döden.

Se, hur han ordnar svenskarnas leder! Hör, hur hans stridspsalm i gryningen ljöd! Morgonens dimma sitt täckelse breder, solen ej gärna vill lysa hans död. Sent hon sin stråle tänder, — vänder bort den med skräck från Ltitzens bränder. Ljuset och mörkret sin tvekamp i dag kämpa i Ltitzens blodiga slag. Kommande åldrar! o bedjen, o biden! Er gäller den hårda, den heta striden.Gustaf! Du föll,— ditt verk skall ej falla, stundernas praktverk må ramla till grus. Tag på din dödsdag ed af oss alla, lifvet att offra för seger och ljus! Skuggorna gladt vår skara svara, grafvarnas ljud må oss klara vara! Fosterland! kräfver du sönernas blod, dig vi det gifva med leende mod. Trygga vi framgå mot hotande öden och visa, att Gustaf ej dog i döden.

Den gamle grenadören.

Vid stranden af en bortglömd sjö, den vinden sällan rör, satt på sitt torp, betäckt af snö, en gammal grenadör.

Den snö, hvaraf han var betäckt, det var hans hvita hår; men för kung Carl han stridde käckt i sina unga år.

Med honom red han mången natt då i fientlig nejd: han vid hans stockeld ofta satt och bidde dagens fejd.

Men minnet från hans sista fall gör honom arm och — rik; ty han var med vid Fredrikshall, och bar sin konungs lik.

Han ser, som om det skett i går, ännu den knutna hand, den dragna värjan, och det sår, som fåfängt han förband.

Då var han ännu stark och ung. I långa åren se'n han burit mången börda tung, men ingen, tung som den.

Och hjältebilden ljus och skön för gubbens blickar sken, fast femti vintrar sållat snön på kungens graf alltre'n.

Nu på sitt torp satt gamle Flink med sina ärr, sin plog, beredd att lyda i en blink, när uppbrottstimman slog.

Väl står han upp, i templets famn, med andakt hör han på, när Fredriks, Adolf Fredriks namn från prästens läppar gå;väl tro och lydnad han i byn predikar alla dar; men rynkadt var hans ögonbryn, och pannan molnad var.

Dock — högre brann hans ögas glans,

när han fick höra se'n,

att, fast en Carl ej mera fanns,

en Gustaf lefde än.

»Väl oss, som bo i nordanskog, — han sad' — vår vilda trakt har länge sörjt, och det med fog, sin fallna lejonvakt.

Men nu mig anar, att vi fått

en kung, som är för oss,

och, fast mitt hår är glest och grått,

jag vill för honom slåss.

Kom ned, mitt kyller! Sänk dig, plit! jag skurar mitt gevär; och ropar Gustaf: 'Flink, kom hit!' jag svarar: 'Flink är här'.»

Den sista dagen.

Han stod i ett fönster på Stockholms slott,

såg ut öfver stad, öfver vatten.

Den sextonde mars hade re'n uppgått

och snö hade fallit om natten.

Det kungliga ögat ej sofvit en blund,

han rest sig ur bädden i gryningens stund,

såg ut öfver stad, öfver vatten.

En dimma sig bredde öfver Norrmalm,

en dimma låg tung på hans sinne.

Han skälfver af köld och han lider af kvalm,

af feber i tanke och minne.

Hans tanke flög som hans pulsar fort,

han mindes det myckna ej ännu var gjordt.

En dimma låg tung på hans sinne.

Där låg som en karta för honom hans lif:

hvad ljus och hvad skuggor där voro,

hvad kärlek och hat, hvad segrar och kif,

en massa af ära och oro;

det stora hur litet, det lilla hur stort!

I allt hvad han tänkt som i allt hvad han gjort,

hvad ljus och hvad skuggor där voro!

Sitt folk har han älskat, sin ära än mer, han lärt att förlåta och glömma.Att bägges storhet ej skulle gå ner han djärf har vågat att drömma. Han mycket har lärt af de flyende år, han mycket har lärt af sitt hjärtas sår, han lärt att förlåta och glömma.

Förvåna han måste dock ännu en gång:

ett storverk leker i hågen.

Det svenska lejonet står på språng

att bada sin bringa i vågen.

Med lejonet örnar han tämja vill,

han rufvar på tanken att snart slå till, —

ett storverk leker i hågen.

»Hur hör man ej ännu mot stranden af Seine

det skallande gjallarhornet?»

Han brinner af längtan att flyga dit hän

till purpurn i fängelsetornet.

Mot främmande hydran — han känner dess

form — vill han väpna en värld, vill han blåsa till storm i skallande gjallarhornet.

Så sjunker han matt i en karmstol ner sitt brinnande hufvud att luta, men sömnens ängel mot honom ler och ögonlocken sig sluta.En dröm höres hviska: »mot marmorn kall man hvilar långt bättre, mot den du skall ditt brinnande hufvud få luta».

Men solen ur saltsjön uppstiger snart, förjagande natten och sorgen. Hon sopar hvalfvet strålande klart, hon

skiner på gator och torgen. Ett sorl af glammande röster man hör, ett sprittande lif uti allt sig rör, förjagande natten och sorgen.

Hvar ruta gnistrar på Stockholms slott.

Där står han, förtjusar-kungen:

hvar såg man mer ädel, mer fängslande drott,

mer firad, beundrad, besjungen?

Och gratier leka i hans fjät, —

i maktens, i snillets majestät

där står han, förtjusar-kungen.

Hur öppen, hur älskvärd i dag han är,

förbindlig, förbländande alla,

har öra för vän som för ovän här,

tar mot både socker och galla.

Man nalkas med smicker, man nalkas med hån,

men ovän som vän går solblind ifrån

den kung, som förbländat dem alla.Hans öga är lugnt, hans panna är klar,

och han står dock midt öfver kratern.

Han samlar sitt råd, och har timmar kvar

för skalderna, hofvet, teatern.

Han gläds åt språkets stigande ans,

han gläds åt en vers som åt kronans glans,

han leker med blommor vid kratern.

Med trots mot sitt öde han ropar: kom!

han tror på sin lyckliga stjärna,

och tusen planer nu hvälfva sig om

i denna kungliga hjärna.

Ett varnande ord om mord och försåt

man honom räcker, han ler däråt, —

han tror på sin lyckliga stjärna.

»Jag är ju här bland mitt trogna folk»,

så stolt i sitt sinne han tänker. —

Men nu slipas en knif och nu hvässas en dolk,

mordvapnet i skymningen blänker.

De svartas liga sig samlat re'n.

I slottets salar går kungen allén,

än stora tankar han tänker.

Då sjunker i Mälaren solen re'n, han står mot ett fönster lutad, han ser hennes sista blodiga sken

och tänker: pjesen är slutad. Som toge han afsked af gator och torg. han länge tankfull står i sin borg. mot ett af dess fönster lutad.

Och scenen förändras. På nöjenas golf snart sväfvar han ledig och modig. Men uret har ännu ej slagit tolf. han ligger där sårad och blodig. O Svea folk! Jag frågar dig nu. du säger, på honom ej trodde du, men säg, hur kunde han tro dig!

Röster ur skogen.

Ut till den gröna skogen jag vandrade

en gång från stadens kvalm och dagens sorl där inne: nu hördes toppar susa, nu hördes fågelsång, och strax jag blef som nyfödd till mitt sinne. Där stod den gråa klippan så sträng och

allvarsam; men dock ur hennes hjärta en röst jag klart

förnam, den rösten ljöd mig som ett barndomsminne.

Och så hon tycktes säga: »hvar är väl nu

det folk, som stod som jag, när stormen tjöt om hösten? Själf en förstenad saga, en grånad forntids

tolk, jag spörjer: hvar finns jag i mannabrösten? ty hvar är nu den trohet, som aldrig växlar

färg? och hvar finns nu det allvar, som håller ut

som berg?» Och med en suck här tystnade nu rösten.

Jag skyndade från klippan, då kom jag till

en ek;

men från dess grenar susade de orden:

»har sekeltrygga kronan nu blifvit vindens

lek?

är gamla stammen utan kärna vorden?

De skrämda aspar darra uppå sin lösa rot:

jag står, som fordom, upprätt och ler ut

viggens hot.

men ensam blir jag mer och mer i norden.»

Nu såg jag tvenne bokar, de höllo omhvarann. de växt tillhopa från sin ungdoms tider: »du ser vår ljufva endräkt — så ropte de

mig an —du ser den blida skugga, som hon sprider. Som vi hvarandra stödja, så borden äfven I; se, dufvorna, som kyssas där uppe, äga vi, er hacka hatets korpar, livad det lider».

Nu under tak af granar en fin balsamisk

vind mig bjöd att af sin nektar-ånga frossa; en späd, en ringa blomma, med rodnad på

sin kind, mig sporde, där hon satt bland barr och

mossa: »säg, gäller väl hos eder, som här i skogens

famn, förtjänsten, som är blygsam? och får den

där ett namn? Jag har fått ett, som inga välden krossa».

Så kom jag till en mila. Den brunnit många år, nu låg där aska öfver släckta glöden: »här ser du — sade milan — af forna lågor

spår, men mig, som eder själfva, I föröden. Som tysta kolen brunno uti min trogna barm, brann förr i er en känsla, en helig, djup och

varm; men nu vi alla dela lika öden.»Jag vände mig från milan. En bäck emot mig sprang,

han hoppade så yr och lätt från fjället.

»Är glädjen från er flyktad? — han kvad med munter klang —

och bor hos er nu ledsnaden i stället?

Den var ej fordom nordbo, men skämt, men saga blott;

nu sitter han och gäspar i edra högsta slott,

och vaken är han än i lägsta tjället.»

Jag hastade från bäcken; men nu med ens

jag hör en trast, som ljufligt drillar mellan bladen. Han sjöng: »jag tror, att sången allt mer

ibland er dör, stum är alltre'n den bästa, som I baden. Och funnes ock en annan, som klingar skär

och sann, livar finns för den ett öra?» — Här teg han

och försvann, men jag gick tankfull hem igen till staden-

Ode till Stockholm.

De skola dig ej taga. du Birgers gamla stad! Fast tunga flottor draga mot dina skär åstad. Så länge solens lågor beskina dina torg, och saltsjöns djupa vågor än spegla torn och borgade skola dig ej taga, du minnets gamla stad, så länge sång och saga ha ännu kvar ett blad.

De skola dig ej taga, du minnets gamla stad, så länge sång och saga ha ännu kvar ett blad. Så länge storm kan rasa, och vigg ur molnen slår, så länge Gustaf Vasa på Riddartorget står; — de skola dig ej taga, du sköna, stolta stad, så länge än vid Haga en vårvind susar glad.

De skola dig ej taga,

du sköna, stolta stad,

så länge än vid Haga

en vårvind susar glad.

Så länge Mälarn breder

sin duk som silfver klar,

så länge tro och heder

än svenska bröst ha kvar: —

de skola dig ej taga,

du Sveas ögonskatt,

så länge skyttar jaga

i våra skogars natt.

De skola dig ej taga, du Sveas ögonskatt, så länge skyttar jaga i våra skogars natt. Så länge rofdjur snärja vi ännu

ej ha glömt, och Carl den tolftes värja vi kvar från Narva gömt; — de skola dig ej taga med klo af örn och korp, så länge bondens slaga än hörs ur by och torp.

De skola dig ej taga med klo af örn och korp.62 ODE TILL STOCKHOLM.

så länge bondens slaga än hörs ur by och torp; så länge dagen blossar, och kvällens stjärnor le, så länge svenska gossar än ha ett blod att ge; — de skola dig ej taga, du Sveas sköld och värn, så länge än vi draga ur egna grufvor järn.

De skola dig ej taga, du Sveas sköld och värn, så länge än vi draga ur egna grufvor järn. Så länge juninatten än drömmer dagens dröm, så länge tvenne vatten förbindas af Norrström; — de skola dig ej taga, du arf från fädrens dar, så länge hjärtan klaga, livad Finland är och — var!

De skola dig ej taga, du arf från fädrens dar, så länga hjärtan klaga,ODE TILL STOCKHOLM. 63

hvad Finland är och — var! — Hur månget segel kryssar kring bleka Dalarön, hur många tusen ryssar än simma hit på sjön; — de skola dig ej taga, du hjärtpuls i vårt lif, så länge ej försvaga oss hunnit split och kif.

De skola dig ej taga, du hjärtpuls i vårt lif, så länge ej försvaga oss hunnit split och kif. — Men, om din ed du sviker, om tro, om endräkt flyr, om från din kung du viker och feg hvart offer skyr; — då slår dig himlens aga, svensk är du mer ej se'n; då — skola de dig taga och aldrig ge igen.En visa om Peter Persson.

Nu sjunger ej om kungar jag; men om en bonde, van vid plogen, och van vid älfvens hammarslag och yxans raska hugg i skogen. I stugan, täckt af fjällets snö, emellan skog och berg och sjö, där bor, som fordom, Peter Persson.

Hans far, det var en hedersman, om alla vittnesbörd ej ljuga. Det var för ingen godt minsann att komma något vid hans stuga. Sin egen mur, för den han stod, men öppen, ärlig, vänfast, god, så var den gamle Peter Persson.

Sin torfva vände han med kraft, bröt, trotsande, naturens hinder, och ur hans ådror hälsans saft sken fram igenom bruna kinder. Hans hjärta i hans öga brann: hell dig, du frie danneman, hell dig, du gamle Peter Persson!EN VISA OM PETER PERSSON. . 65

Med fagra ord, med honungsröst, han ej förstod sitt tal förljufva; men det låg guld uti hans bröst, som det låg järn uti hans grufva. Att tänka enkelt, handla stort, och själf ha låset för sin port, det var en sed hos Peter Persson.

Han ägde gods och gårdar nog, fast ej på guld och silfver sniken: och månget bördig fält där log mot honom bortom östra viken. Han for på sjön och såg sig om, men fryntlig se'n, när vintern kom, satt i sin stuga Peter Persson.

Vid brasans glöd i norrskenskväll,

vid mjödhorns skum i glammets stunder,

hur sången ljöd uti hans tjäll,

hur sagan täljde sina under!

Men blåste stridslur, var han med;

ett handslag var hans kämpa-ed,

därpå man kände Peter Persson.

Han följde trygg, han lydde gladt den höfding, tingets val gaf välde, och bar sin gärd och gaf sin skatt,

Böttiger, Valda dikter. 566 • EN VISA OM PETER PERSSON.

och gaf sitt blod, om så det gällde. En vän han med sitt lif betalt; men svika den, han en gång valt, det kunde aldrig Peter Persson.

Hans dräkt var enkel som hans kost: hans skylar räckte till för flera. Kom också hagelskur och frost, han teg, men

plöjde desto mera. Han vördade sin höfdings bud, och främst han trodde på sin Gud, den gamle, fromme Peter Persson. —

Död är den gamle längese'n, och mossa växer på hans minne. Hans åker — sonen ärfde den, gudnå's, han ärfde ej hans sinne. Väl har han ännu stugan kvar; men icke liknar han sin far, mer än till namnet: Peter Persson.

Fri hets han vara, är dock träl

af tusen meningar för dagen:

jämt lefver han i bråk och gräl,

vill stifta, men ej lyda, lagen.

Och missnöjd, böjd för skoj och skrål,

på en gång slösare och snål,

så är den unge Peter Persson.

Hans dagsverk — skvaller och förtal,

men plogen låter han stå stilla;

för allt det stora är han sval,

men het och häftig för det lilla.

Han skiftar färg som rotlös björk;

men furuskogen står så mörk

och skäms för unge Peter Persson.

Hans höfdingar — det skall man se —

till lags de honom aldrig göra;

nej honom lyda skola de,

hvartill ha eljest de fått öra?

Att skydda dem är han för klok;

ju mer det går för dem på tok,

dess mer sig gläder Peter Persson.

Så har all ro, all trefnad flytt

nu ur hans gamla, sköna stuga:

allt kittlar honom, som är nytt,

det må för öfrigt föga duga.

Han löper efter hugskott kring,

tror ej på Gud, på någonting,

den stackars, stackars Peter Persson.

Vid östra viken har han mist allt, livad han fordom ägt, omsidar med våld tog grannen det, med lis

och tar väl mera livad det lider.

Ty alla nabor hemligt le

och hviska, när hans split de se:

»snart är det slut med Peter Persson».

Ett lejon förr för dem, en skräck,

så snart han rätt begynte brumma:

han är dem nu en skrytsam gäck,

en björn, som dansar efter trumma.

Det bästa utaf allt ändå

är, att han redan börjar på

bli gammal, unge Peter Persson. —

Stå upp, föryngrad, ur din graf, du rätte gamle! tag tillbaka ditt arf! sväng yxan! — Fria haf som förr din stugas dörr bevaka. Än står hon täckt af fjällets snö: gladt skola berg och skog och sjö dig hälsa, gamle Peter Persson!

Och endräkt blommar upp på nytt, och kornets skörd i vinden gungar. Föraktet blir till häpnad bytt för lejonet och för dess ungar. Af bifall och af undran då ett sorl skall genom världen gå: »än lefver gamle Peter Persson».Den gamle kungen.

(1841.)

är sprang en pilt, i lekens ring, på Medelhafvets strand, och svarta lockar flögo kring hans kinders purpurbrand.

Väl mången ros där glödde röd och drufvan knöt sig där; han såg ej efter rosens glöd, ej efter drufvans bär.

Han såg mot Pyreneers spets, — det var hans ögonmått, — han såg mot hafvets vida krets, som sken i soln så blått.

Då kände han sig lyftad bli af högre makters röst, då växte stora tankar i hans ännu späda bröst.

Har icke Henrik, Galliens fröjd, växt upp på samma kust, mätt samma djup, mätt samma höjd. med samma barndomslust?Och samma skog af grön oliv kring bägges vagga stod: — den lille tog den stores lif i arf med eldigt blod.

Hans arm var mer ej späd, ej matt, han själf ej mer ett barn, när på en klippspets så han satt och tänkte på Béarn.

Att kämpa i de tappras led, han svor som yngling se'n: det var en dyr, en helig ed, och himlen hörde den.

Så drog han ut från hemmets strand, som örn på luftig färd; hans lösen: frihet, fosterland; hans skatt: ett hopp, ett svärd!

Han störtar sig i krigets larm, där faran vinkar vild; — men Ryktet tog uppå sin arm hans bragder och hans bild.

Och hjälteära svärdet vann, beundran snillets blick, och land och hjärtan om hvarann han tog, han vann, han fick.DEN GAMLE KUNGEN. 71

Och namnet växte och blef stort, det öfver bråddjup sprang: hvarhelst i världen det blef spordt, det som en seger klang.

Och det fick vingar på en gång och flög kring land och stad, och tog sin plats i skaldens sång och häfdatecknarns blad.

Sist till ett ädelt folk längst opp det kom bland nordens berg, som hade graflagt nyss sitt hopp, var klädt i sorgens färg.

»Kom hit, blif vår! Du är oss värd», — så hörs det folket be — »gif oss ditt hjärta och ditt svärd, vi dig en krona ge.»

Och hjälten kom från söderns haf till nordens strida älf: han gaf sitt svärd, sitt guld han gaf, han gaf sin son, sig

själf.

Då löstes hat, då smälte köld, hans själ var full af sol; till bröder knötos kring hans sköld två barn af samma pol:72 DEN GAMLE KUNGEN.

och bägges kärlek blef hans lön; då fanns en känsla blott, blott en, i fiskarns torp vid sjön, som i den rikes slott.

Själf, mätt på blodigt strids-beröm, han sådde fridens väl, och Henriks bild, hans barndomsdröm, stod åter för hans själ.

Ät allt sin blick, sitt hägn han gaf, en far för hög och låg: från östersjö till västerhaf skar kölen nyledd våg.

Och brända städer stego opp på nytt ur askans glöd. och odlarns sista frusna hopp han åter blomma bjöd.

Så satt han, frejdad, långa år: nu sjunker solen ner, och gamle kungens gråa hår de glesna mer och mer.

Hans vänner — glesna de också? Därom ett prat gick ut. De rätta, många eller få, de stå dock kvar till slut.Du land, som honom valde fritt, lär än din kung förstå! För dig han tänkt, för dig han stridt, för dig han dör också.

Låt honom ej, vid årens kväll med saknadshlick se bort till annat haf, till annat fjäll, långt mera skönt än vårt!

Var det en krona blott du bjöd? Var det ej kärlek, tro, och tillit, fast i lif och död, och helig ålders ro?

Ej har hans äras vågskål än sin rätta guldvikt fått; och tidens dom — du har ej den, men du har stundens blott.

Hur tappert surrar myggors tropp, när sol går ner i daln; när de ha längese'n hört opp, då sjunger näktergaln.

Så tystnar dagens sorl en gång; då hörs en annan röst, som sjunger sent, men sant, en sång ur minnets djupa bröst.Svenska korvetten.

Se, med gynnsam fart, med svällda segel, skjuter präktigt öfver vattnets spegel stolta skeppet! Det är svenskt, är vårt. Det är timradt utaf svenska händer, det har lupit ut från svenska stränder, och till dem ifrån sin världshafs-resa vill det vända åter innan kort.

Hur det klyfver vågens salta fragga, yfs att visa Sveriges kända flagga än en gång för västerns unga värld! Dyrbar laddning gungar det i stäfven, ej blott åskor utaf malm, men äfven unga viggar, hafvets hjältesvenner, växande till bragd på vådlig färd.

Mer än hundra raska söner lade modren Svea i dess vård och sade: »för dem alla åter i min famn! Härda dem i sol och storm och fara, men för deras lif skall du mig svara, och, med skörd af visdom och af ära, kom att åter landa i min hamn!»SVENSKA KORVETTEN. 75

Mer än halfva året är förflutet, vikingståget lider re'n åt slutet, träden knoppas nu på hemmets jord. Mången moder, maka, brud där sitter, längtar, tänker: »hafvets våg är bitter, o, men bittrare är hjärtats saknad efter dem, som irra långt från nord!»

Hur de följa dem med sina tankar, se i hoppet re'n dem kasta ankar någon junikväll i svenska skär. »Gud, hvad glädje att dem se i hamnen, flyga mot dem med den öppna famnen! Redan deras köl är vänd mot norden; snart, ack snart de kunna vara här.»

Och med gynnsam fart, med svällda segel, skjuter ännu öfver vattnets spegel stolta skeppet. Solen har gått ned; men i väster moln sig bädda tunga, hafvet ser med roflust på de unga; det är mord uti dess blick, och stormen pirar lömsk i skepnad utaf fred.

Plötsligt rusar öfver oceanen vild, förfarlig, rytande orkanen, ser det hvita skeppet som en fläck;76 SVENSKA KORVETTEN.

och han sopar strax den bort med vingen. — hvar är flaggan? Ack, där syns ju ingen; hvar är skeppet med de höga segel, med sin ungdom, »alla man på däck»?

Fråga vinden, som dess dukar fyllde, fråga aftonrodnan, som förgyllde med sin purpur nyss dess masters topp! Sök på ytan, — men blott skum där flyter, vredgad störtsjö sig mot störtsjö bryter. Hvad du söker hafva glupska

makter, djupets makter, spårlöst slukat opp.

Hafvet lägger sig till dyning sakta. Se ej dit! du kan det ej betrakta: hemska bilder har den bistra sjö. Se ej, hur på vrak, af stormen drifvet, dina kära brottas än om lifvet, brottas länge, tömma sina krafter, sjunka ned i djupets svalg — och dö!

Se ej dessa hufvun där, som ränna än en gång ur vågen opp, och känna i ett stumt farväl hvarann igen; och, när plankan brister, där de hänga, hör ej dessa ångestrop, som tränga skärande igenom vågens slöjor, afskedsbudskap ifrån vän till vän!

Se ej dit, där kring den fyllda slupen

hafvets odjur ur de dolda djupen

resa sig och vädra efter rof!

Se då hellre, hur den hvita svanen*

kommer skinande på oceanen,

tar uppå sin lätta rygg de enda,

ack de få, som hafvet ej begrof!

Hafvet sveper sina lik, begrafver själf de offer, som det slaktat hafver, täcker öfver dem sin blanka sköld; och i djupa dalar, höga kullar det sin våg å nyo långsamt rullar, gömmer djupt för sol och vår och kärlek hjärtan, isade af dödens köld.

Våren, sommarn kommit re'n till norden; aldrig komma mer till fosterjorden sönerna, dem Svea sände ut. Hennes saknad, hennes sorg är bitter; och i kojor och i slott där sitter mången moder, mången brud och maka sänkt i tårar, dränkt i dem till slut.

* Namnet på det skepp, som vid korvetten Carlskronas förolyckande 1846 upptog några af de skeppsbrutna.Förlusterna.

(1847.)

änk för länk den gyllne kedjan brister.— Svea! af det ädlaste du har, med hvart månhvarf något nytt du mister, och hvad har du snart att mista kvar?

Borta han, som sjöng om Angurvadel! Fallen han med korsprydt hjältesvärd! Stum den vise, som blott hjärtats adel tog i anspråk af en rangsjuk värld!

Och när du för häfdaforskarn biktar dessa sorger, visar dina sår, se, han själf, midt i sin styrka, sviktar, dina häfder slår han hop — och går.

Tankfull står du, söker svärd och lyra, söker häfder — i de dödas dal; räknar grafvar ifrån en till fyra, räknar minnen uti tusental.

Dem allena äg, att ej förlora! Deras skatt, o Svea, ej förspill, när de små nu börja leka stora, och de stora mer ej finnas till!

Eller fyll den ring, som döden bräckte, fyll den glesa med livad dagen ger: mana fram utur ett yngre släkte, Geijer, Järta, Lagerbring, Tegnér!

Ett ord i stormen.

Där borta samhällsbanden brista, där släcks i blod hvart nytändt hopp, och kungar sina kronor mista, och folken stå till härnad opp. De vilda skaror ge ej skoning, en storm bevingar deras steg: i lågor står den rikes boning, och osådd står den armes teg.

Och städer grusas, troner vackla, och ingen borg är nog befäst, när kriget svänger kring sin fackla och plågan breder ut sin pest. Det ilskna våldet slipar dolken, till flamma blåses upp hvart glöd. På frihet, frihet ropa folken, och hämndens åskor ljunga död.I fria norden friden finner

sitt tempel än, där förr det stått;

och andra länders fasa hinner

till svensken som ett rykte blott.

Sin Gud, sin lag, sin kung han vördar,

bor fri och glad i tryggadt tjäll,

han bärgar tacksam sina skördar

och blickar stolt mot sina fjäll.

O må allt split som pestluft vika från oss, och endräkt bli vårt värn! Må våra hjärtan bli så rika på frid, som våra berg på järn! Då skola inga irrsken tränga hitupp ifrån den södra jord; men klar skall polens stjärna hänga, som lykta i vår gamla nord.

Minne och hopp

vid halfseklets slut *.

Hoppets hälsning morgonen välkomnar, hoppet vaknar, innan östern grytt; men hvar kväll, när dagens oro domnar och när solens trötta öga somnar, väckes minnet af den tid, som flytt.

* Uppläst på svenska akademiens högtidsdag den 20 december 1850.Mänskan, mellan jord och himmel dragen, ömsom nöjets, ömsom mödans slaf, följer tanklös timmarna af dagen; men den sista slår, hon räknar slagen, räknar stegen närmare sin graf.

Och hon ser uppöfver sig, — där tåga nya världar fram för hennes syn: allvar bor i deras bleka låga, mången aning vaknar, mången fråga till de gyllne vandrarne i skyn. Själens vingar stoftet af sig skaka, solblind förr, hon börjar nu att se: oss blir ljuft med våra minnen vaka, dagens bilder kalla vi tillbaka, lefva om dess fröjder och dess ve.

Så oss helig blir ock denna stunden, minnets timma, som ännu är vår. Halfva seklet snart har slutat randen: o hur fort till timme blir sekunden, o hur fort bli timmarna till år! Har du sett på bäcken, hur han silar sina droppar genom gräsets famn; men till flod han växer ut och ilar hejdlös fram; du ser, han aldrig hvilar, förrn han funnit hvad han sökt — sin hamn. Böttiger, Valda dikter. 6Spåren af den flod, som nu förrunnit, söka vi i minnets blida sken. När vi tacksamt räkna livad vi vunnit, sörja vi ock mycket som försvunnit, mycket, som vi ägt, vi sakna re'n. Det är tyst i svenska sångens dalar, ingen »Selmas skald» dem lifvar mer. Döden skjutit våra näktergalar: som Wallin här ingen stämma talar, ingen lyra sjunger som Tegnér.

Dessas trio, nu än mer fullkomnadt, har stämt in i högre andars kör. Tro dock ej, fast deras händer domnat, att för evigt strängarna ha somnat, tro dock ej, att skaldekonsten dör! Mänskohjärtats modersmål hon talar, hennes hem är jordens vida klot. Ses hon tyna i de storas salar, skall hon blomstra uti folkets dalar, det är där hon har sitt frö, sin rot.

O, så länge som ej känslan kväfves för det högsta af allt skönt och godt, och så länge som ett hjärta häfves af en längtan, som sitt mål förgäfves söker inom tidens trånga mått;MINNE OCH HOPP. 83

o, så länge dödligt öga spanar genom världen efter världars Gud, och det sköna du i bilder danar, och dess urbild du ej ser, men anar, skall din känslas språk ej sakna ljud.

Och de ljuden dallrande sig mänga,

bilda samljud, bli till harmoni,

och du kan dem ej inom dig stänga,

de med jubel sina bojor spränga,

och det jublet — det är poesi.

Höga konst, du renaste på jorden,

kläd i blommor lifvets nakna fält,

dröj så skön, som nyss du var, i norden!

Flykt gif tanken och gif rytm åt orden,

och vårt inre lif i sång försmält!

Sjung ock nu, hur Svea stolt kan vara öfver söner, hvilkas namn ej dör! Geijers skola häfderna bevara, Nordsjön ned till Östersjön skall fara genom fält, där Plåtens namn man hör. Forskarn, för hvars blick vid gömda härden djupets alla hemligheter röjts, har sitt namn han icke gett åt världen? — Men bland hjältars, som ha adlat svärden, sent skall slockna namnet Adlercreutz.Sent skall slockna minnet af den skara

ädla, tappra, fosterländska män,

som på branten utaf landets fara,

hade mod att det ännu försvara,

hade kraft att resa det igen.

I, som sågen gamla Svithiod nära

att för våldets nyck ett offer bli,

och som svuren räddning åt dess ära!

Det är skönt en sådan ed att svära,

skönast dock att hålla den, som I.

Krigets norrsken jagade hvarannan, klufna länder darrade af köld; och så kom en annan tid, en annan drott, med lagrar omkring Jofurspannan, segerns runor på sin blanka sköld. Unga seklet nu fick vår omsider, bragder följde såsom blommor den; och de slätter, som i forna tider dånet hört af Gustaf Adolfs strider, kände nu hans segerpsalm igen.

Värd en bättre lyras ton han vore, han, som börjat nytt ett häfdens blad, han den aldrig glömde, han den store, som knöt bandet mellan oss och Nore, — ack! hans dräpa ofta förr jag kvad.I, som hört hur hans triumfvagn dånat. I, som följt hans strålande standar, I, som sett hur han sin tid förvånat, vittnen ännu, fast er hjässa grånat, hvad Carl Johan för oss alla var!

Vid hans namn hur sångmön alltid vingen lyfter mera lätt och mera fort! — Detta snille, som såg djupt i tingen, detta hjärta, som var stängdt för ingen, denna själ, som tänkte endast stort. Hvem är svensk och skulle icke gömma bilden af vår hädangångne drott? Häfden snart skall rättvist honom döma; vi, som älskat, kunna aldrig glömma, kunna nu välsigna honom blott.

Seklets nya hälft, än svept i dimma,

norden kan med lugn till möte gå.

Vi ha sett dess morgonstjärna glimma, —

denna stund är ej blott minnets timma,

den är hoppets nyårsfest också.

Nya, skära, vakna sångens löner,

hälsande en ljusnad morgondag

under honom, som med nordens troner

ärfde kärlek utaf två nationer

och till sanning gjorde rätt och lag.Och vår framtid nya löften vunnit, löften, svurna uti templets famn; glädjeeldar ha på hergen brunnit, glädjetårar ha på kinden runnit vid det nya fursteparets namn. Samma tafla, som vi fordom hade sett, när unga hjältedottern kom och sin hand i kungasonens lade, o hur dubbelt lycklige och glade samma tafla nu vi sågo om.

Är, som flydden! I till afsked bjuden

oss ännu en minnenas minut. —

Glädjeropen, liksom klagoljuden,

nederlagen, liksom segerbuden,

de ha tystnat, de ha klingat ut.

Tid, som gått, och, redan halfglömd vorden,

sjunker i allt längre skuggor ner,

går du bort välsignad ifrån jorden?

EU jag vet, att du har räddat norden

och att hoppet du i arf oss ger.

Tid, som kommer! Af din vinge suset re'n jag hör i nattens tysta fläkt. Kommer du med friden eller bruset? EU jag vet, du kommer dock med ljuset, strålbud ifrån den, som ljuset väckt! —Seklets hälft nu skymmer; men sig tända klara stjärnor mellan fjäll och haf. Hoppets blickar emot dem vi vända; de, när hela seklet gått till ända, skola skicka minnets till vår-graf.

Utsikt.

1854.

Klättra, min sångmö, till toppen af fjällen! sjunkande solen är ännu där klar. Säg mig. hvad ser du i rodnande kvällen, speja åt hafvet och sjung mig ditt svar!

»Haf ser jag tvenne, i väster, i öster, fulla af flottor och ljungande lod. Krig hör jag ropas af tusende röster, solen går upp och går neder i blod.»

Säg mig, skall äfven den blodiga flamman hugga sin tand i vår fredliga nord? Säg mig, när flottorna drabba tillsamman, hvem som har segerns gudinna ombord!

»Kölarna styra förbi våra stränder, trotsa ej vådan att där gå i kvaf. Segern än hvilar i gudarnas händer, simmar först sent på det ovissa haf.»Kungen.

1858.

Jag såg en kung af galliskt blod, hans rike låg vid poln: hans lycka i sitt zenit stod, hans krona sken i soln.

I friden stark, i stormen vis, en mild, en vänsäll drott, han satt där, mellan sol och is, uti sitt Mälarslott.

Sin tron af fast granit han byggt, och till hans ädla själ såg landet upp, kom folket tryggt med allt sitt ve och väl.

Ej gärna drog han ut sitt svärd, men i sin slida kvar af österns som af västerns värld det lika aktadt var.

Han räknade ej gammal ätt, men den var frisk som ung, och kvinnans, liksom mannens rätt han skipade som kung.

Ej fanns hos någon drott en själ om sanning mera öm, och allas rätt och allas väl det var hans kungadröm.

Och landet blommade och bar mer ymnig skörd livar höst, och kärleken till landets far bar frukt i folkets bröst.

Jag såg en kung, en af de få, som rätt sitt kall förstått; — där låg så varmt ett solsken då utöfver land och slott.

Han lefde, lik den ek, som står uppå sin trygga rot och, grönskande i sol och vår, ej böjs för viggars hot.

Men snart en annan tid där kom: jag kungen såg — och ser. Han lefde, men det var som om han icke lefde mer.

Jag kungen såg, men lutad, böjd, och matt var kronans sken: hans lycka sjunkit från sin höjd, stod i sitt nadir re'n.

Det var en aftonrodnad blott af soln, som nyss stod hög; och öfver land och genom slott en sorgens hviskning flög.

Sig mellan kung och folk har lagt en skugga mörk och tung; men icke har väl, som man sagt, re'n folket glömt sin kung.

Sånger ur "Nationaldivertissement".

Uppfördt å kongl. teatern vid Carl XIV Johans regeringsjubileum 1843.

I.

En skånsk bonde.

Svenska bonden ärfde svenska jorden,
men han ärfde ock fädrens sinn'.
Stor i handling, aldrig stor i orden,
lägger han sig om trohet vinn.
Plogen vänder han med kraft än lika seg,
herre är han själf uppå sin ärfda teg,
ej på tinget hans ord är falt,
men evigt älskar han den kung, han valt.

Se, från Lappland ända ner till Skåne
samma idoga, raska nit!
Arets växt bestäms af sol och måne
och därnäst utaf bondens flit.
Re'n ur smälta drifvor skjuter grödan ung,
gamle bondemän omkring sin gamle kung
för en framtid då sörja ej,
men hviska: »ännu lefver gamle Frey».

II.

En Morakarl.

I Dalarne bodde, i Dalarne bor
bland armod än trohet och ära:
ett släkte, som håller den ed, som det svor,

och pilar i vapnet ses bära.

Det blandar med bark icke sällan sitt bröd,

men mäktige herrar dock funno sitt stöd

hos fattiga männer i Dala.

Och Engelbrekt, Vasa, — vi hörde dem till,

vi följde dem tappre i striden:

Vi följe Carl Johan, om han det så vill,

dock täcke vi honom för friden.

Då rödjes vår skog och då växer vår skörd,

och arbetets glädje blir då icke störd

för lyckliga männer i Dala.III.

En soldat.

Soldaten han älskar sin kung och sitt land,

glad lifvet för bägge han vågar.

Och, ära i bröstet, musköten i hand,

mot tusende dödar han tågar.

Svenskt mod och svenskt stål ta så lätt

icke rost: den svenske soldaten han finns på sin post. Wer da? — det är svensken, som frågar.

Och skallar trumpeten till uppbrott, — välan, stridsrustad står nordmannahären. Den vet hvilken hjälte, som grånad för an, och Leipzig den minns och Grossbeeren. Ja, kommer vår ovän i skotthåll en gång, det har ingen fara, fast freden var lång, ej klicka de svenska gevären.

IV.

En bergsman och en sjöman.

Växelsång. BERGSMANNEN.

Svänger jag hammarn i djupaste schakt, natten blott ser mina tankar; men af den malm, som i dagen jag bragt, smider dock hoppet sitt ankar.

SJÖMANNEN.

Ankar jag lyfter. Mig hafvet känns vid, gulblå är flaggan i stäfven. Vikingar voro från urminnes tid fädren, — och jag är så äfven.

BÅDA.

Kraftiga män fordrar berget och sjön; veklingar bort! det är regel. Vatten och berg famna skandiska ön, lefve vårt järn och vårt segel.V.

En Vingåkersflicka.

Där strömkarlen spelar för skog och

älfvar blå, min gamle faders stuga är belägen; men skogarna susa, och till hvarandra då om Svea folk de hviska mången sägen. Det folket det är godt i sin innersta rot, och går man det till möte, så kommer det emot, och så man vinner mer än halfva vägen.

Jag är väl blott en ringa Vingåkersflicka jag, att sjunga hvarken ombedd eller tvungen; men jag vill äfven kväda min enkla sång i dag, och vore det också för själfva kungen. »Den kungen han är tapper, den kungen

han är god»; nu har jag sjungit visan så godt som jag

förstod: af andra må den bättre blifva sjungen!

Sånger ur "En majdag i Värend". I.

Marsch.

Svensk honde är född till svensk soldat,
lik' godt hvad han eljest må heta:
att Sverge kan falla är bara prat,
vi alla svenskar det veta;
men söker du lycka och frid och ro,
så sök dem i bondens lugna bo!
Och kommer fienden i vårt land,
då ställer bonden bort plogen:
då tar han lien uti sin hand
och yxan han slipar i skogen;
men hvad han då hugger och hvad han skär.
helt visst det blodiga skördar är.
Svensk odalbonde är man för sig,
han fruktar sin Gud — eljest ingen.
Och lita på honom! han sviker ej dig.
hur växla för öfrigt må tingen.
Med gammaldags tro i sitt svenska bröst,
han vördar sin Gud och sin konungs röst.

II.

Märtas visa.

I Sverge ligger en skogig trakt,
och Värend månde den heta:
en gång i fordom — så är det sagdt —
bröt dansken in, skall ni veta.
Men hur det gick honom, vet båd' ni och jag,
och skogens fåglar de sjunga än i dag,
de sjunga,drilla:trill-trillrill-ri-ri,trill-rill-ri-ri,
om flickorna uti Värend.
Och Värends namn det är vidt berömdt:
vi värja oss, när det gäller.
Den konsten gossarna än ej glömt,

och flickorna inte heller.

Vi ärfva lika, så gick det år från år;

och skogens fåglar de sjunga hvarje vår,

de sjunga, drilla: trill-trillrill-ri-ri, trill-rill ri ri,

om flickorna uti Värend.

Och född i Värend jag själf ju är, fälttecknet bär jag om lifvet; och ofta läsa i bok jag plär, livad om oss däkor står skrifvet.

Ja, mången gång, när jag från min spinnrock slapp, jag sjöng i skogen med fåglarna i kapp, jagsjöng och drillade: trill rill ri ri,trill rill ri ri, med flickorna uti Värend.

III.

Klockarfars visa.

Klockarfar, han skall nu allting bestyra: lära barnen, att två och två det är fyra. Utan honom man kan ej lära att stafva, utan honom man kan ej folket begrafva.

Föds ett barn, så frågas, hvad skall det heta? »Gå till klockarn! han måste allting ju veta.» Om ett par sig i äkta ståndet begifver, är det klockarn, som bröllopsverserna skrifver.

Får med sjukdom för sina synder man sota: »gå till klockarn! han skall dig nog kunna

bota». Om processer och annat otyg man äger: »gå till klockarn och hör dig för hvad han

säger!»

Han skall veta råd för alla slags sorger, ympa barn skall han kunna, samt spela orger. Det är han, som skall hålla handbok åt prästen, och vid graföl så är det han, som får resten.

Hvarje söndag skall predikstolen han damma: klockare och klokare är detsamma. Han i läsa skall känna nyaste moden, lugga barn skall han på Lankaster-metoden.

Han åt prosten skall väga tiondesmöret, åka bakpå schäsen till läs-förhöret. Prost och kaplan han söka skall att förlika, och vid mässfall det händer, han får predika.

Ingenting, nej intet får han försumma; dör en gubbe, så tröstar klockarn hans gumma. Han skall föra an både dansen och leken, och vid bordet så är det han, som skär

steken.

Han skall vara med från början till slutet: skall det skjutas, så släpper klockarn till

krutet. Han skall vara en hjälp för gamla och unga, framför allt skall han vara gröm till att

sjunga.Bygdens ungdom den skall han jämt lära

mores, buga, krusa skall han för honoratiores: nog får han göra skäl för födan och rocken; jag har glömt, han skall sätta alla i stocken.

Han skall — utom hvad jag sagt allaredan — gå med håfven, och räkna slantarna sedan; om predikan för långt mot middagen räcker, och församlingen slumrar in, han den väcker.

Alla klockor i socknen klockarn skall laga, hondens rakknif han till hvart nyår skall

draga, prostens kragar dem skall han stryka och

tvätta, hela socknen skall han ju styra tillrätta.

Öfverallt så är klockarn framme och råder, får man tandvärk, skall han på tummen slå
åder; men i dag så är hans helaste ärend, att lyckönska er, silfverstjärnor i Värend!Söderfors.
Såg du, hur Dalaälfven sam med skum och dån ur skogen fram? I hafvet snart han faller ut,
men se, förut han gör besök på en minut
vid Söderfors.
Två armar sträcker han kring ön, som brudlik står i klädning grön. De höga silfverstammar då
i vågen blå sin stolta krona spegla få
vid Söderfors.
Men mera vild blir älfven nu
och bryter spegeln midt itu.
Till hafs, till hafs från brud han far,
som pilen snar: han har. ej tid att stanna kvar
vid Söderfors.
I fradga hvit — så är hans sed — han bullrar, som han vore vred.

Hans täcka barn, de holmar små,
så rädda stå, när tunga hammarslagen gå
vid Söderfors.
De mörka männer under jord — Vulkani jättar högt i nord — vid härden stå med glödhet kropp,
och sjömäns hopp blir smidt af hammarns raska lopp
vid Söderfors.
Gick du i parkens middagsglans och band Linnea till en krans och såg, hur kungligt älfven flöt
och ur sitt sköt kring pelartempel bäckar göt
vid Söderfors —
då tänkte du: o den, som här fick bo med den man hade kär! På näset skulle hyddan stå
vid vågor blå: hur gladt, hur skönt att lefva få
vid Söderfors!
Gick du en kväll i månens sken bland kyrkogårdens träd allén,du dröjde vid en kulle grön
med stilla bön, och tänkte: döden själf är skön
vid Söderfors!
Men träd med morgonsolen opp
en dag i tornets ljusa topp,
och blicka fri kring dal och flod!
Känn, hur ditt blod får järnets kraft och örnens mod
vid Söderfors!
Flyt stolt, flyt glad, du kungaälf!
I djupet snart dig störta själf!

Den blomsterbädd blir dig för trång;

men flyg, min sång, och vittna, att jag var en gång

vid Söderfors.TANKE- och NATURBILDER,

ROMANSER OCH VISOR.Till min lyra.

Jag minns, när jag som gosse begrät min

faders död

och lärde nödens bittra frukt att smaka,

och satt uti mitt vindsrum, vid nattlig lampas glöd,

att för den dag, som än ej grydde, vaka. Då kom mitt blod i brand, dig tog jag i min hand,

och du mig sakta förde till drömmens sköna

land,

från det jag aldrig se'n kom rätt tillbaka.

Jag minns, när jag som yngling flög ut ur

boet fri, för tidigt skild från moderliga härden, och snart med såradt hjärta, och pilen kvar

däri, begaf mig ut på tusenmila färden. Bland faror och försåt jag trädde an min stråt;på haf och öfver alper hvem följde nu mig åt? hvem, om ej ensam du, i vida världen?

Jag minns hur ofta sedan du eldat mannens

bröst till toner mera lefvande och klara: du var hans tankes spegel, du var hans

känslors röst, hans inre stämning visste du bevara. Vid hvarje slag du slog en sorg inom mig dog, du gaf åt anden vingar, och själf du vingar

att upp med den till nya rymder fara.

Än klingen I inom mig, I ljud af harmoni! Jag hör er glad, jag hälsar er välkomna. Du kära, kära lyra! När lifvet är förbi, då, men ej förr, må dina strängar domna.

Du från min barndoms vår

har följt mig, år från år, du gladde lifvets timmar och, när den sista

slår, med dig i famnen vill jag roligt somna.Källa och sol.

Jag vet en klar, förborgad källa, hvars dryck mig läskat mången gång. Ur stilla djup dess ådror välla, och vågen klingar där som sång.

Dess flöden ofta utåt vandra att, strida, bilda sig till älf; men, om ej älfven gläder andra, så gläder källan dock mig själf.

Jag vet en sol, som källan lyser, af den sin färg hvar dag hon får: till is om hennes yta fryser, dess botten ingen vinter når.

Hon jordens bästa blommor speglar, hon gömmer allt hvad skönt hon såg, och hvita aftonstjärnan seglar, en ros af eld, på hennes våg.

Men komma moln att rymden svärta, strax källan får af solen tröst: — brinn varm, du sol, uti mitt hjärta! rinn klar, du källa, i mitt bröst!Tonernas afsked.

Unga svanen simmar, glad i hågen, mellan vassen ut på silfvervågen. Ingen vindfläkt krusar flodens spegel, han vill pröfva sina hvita segel.

Men i solens glöd på heta sanden bidar modren varnande vid stranden: »Simma ej för långt! Lätt tröttas vingen, och på böljans djup dig räddar ingen».

Längre dock, allt längre ut han simmar. Redan kvällens guld på vattnen glimmar: »o kom åter! På den vida bölja knappt kan ögat mer ditt segel följa».

Och hon väntar, sörjande i hågen. Hör! då kommer toner öfver vågen. Afsked klinga de. — På flodens spegel ses ej mera svanens hvita segel.I flykten.

När jag mot djupet såg, flydde där våg på våg; såg jag mot höjden opp, sky efter sky där lopp; när jag mot grafven ser, vän efter vän steg ner. Ser jag på tidens fart, år efter år gå snart. Allt är på flykten här: säg då, livar målet är!

Skyn sig till vågen slöt, löstes i hafvets sköt. Grafven dig ger igen blommande ros och vän. Den du en dag begrät lefver en evighet. Stupande år på år där stå i evig vår; dit är det som de fly vänner och våg och sky.

Solen — så är mitt hopp — solen dem samlar opp:droppar ur moln och haf, skuggor ur tid och graf. Rinnande våg, så fly! skynda, du skrämda sky! hästen, I snabba år! ingen skall se ert spår. Vänner! blott ett jag ber: låt mig gå före er!

Allt växlar.

De sista löfveii falla af på sekelgamla linden: en dödspsalm öfven sommarns graf re'n sjunger nordanvinden. Ja, vår blir höst och höst blir vår; så går det, år från år.

Allt växlar här på jordens ring, natur och mänskor lika: de rika snart ha ingenting, de fattiga bli rika. Små män bli stora, store små; så lär det alltid gå.Homerus själf tar sig en blund, och Tasso stängs bland dårar. Af rosens skönhet nästa stund förgängelsen man spårar; och allt är här, som rosen, kort, det kommer — och går bort.

I jordens krönta mäktige, som öfver oss befallen! En ibland eder dör kanske som främling i Sankt Gallen: får till symbol uppå sin graf ej spira, — tiggarstaf.

I lefvande, som alla dön, er alla satsen gälle! Hit komma, efter gammalt rön, snart andra i ert ställe. Er vår blir höst, det syns hvart år; när blir er höst väl vår?

Där föll det allrasista löf nu, med en suck, från linden, och all min inre sång blir döf för tjut af nordanvinden. Ett vet jag, som ej ändrar sig, det gömmer jag för mig.Flyktingen.

Glädje, bida nu,

sakta då din fart!

Hvarför rymmer du

alltid bort så snart,

lyfter vingen bortom skogen?

Kan du aldrig blifva trogen

ack, en vecka blott?

Bättra dig igen!

Eljest klipper jag

vingen på min vän

bort en vacker dag.

Då du måste blifva trogen,

kan ej flyga bortom skogen,

sitter vinglös kvar.

Tyst, jag hör ditt svar: »lämna mig i fred! Hit och dit jag far, sådan är min sed. Vinglös glädje vore ingen: låt mig du behålla vingen, utan den jag dör».Mina fångar.

Jag stänger mina fångar in i djupet af mitt tysta sinn. De se af solen ingen skymt och än har ej en enda rymt. Jag räknar öfver dem hvar kväll och ser dem alla i sin cell.

Att inom lås och horn jag har dem så i tryggt och godt förvar, ej någon anar: ingen vet mitt väsens djupa hemlighet. Den biktas ej för någon vän, och ingen suck skall röja den.

Hvi det på djupet gnager så, det är min ensak att förstå, ty fångarna då skära sig en hemlig mina genom mig. De gräfva tyst, men tag på tag, de gräfva fort, båd' natt och dag.

Och när en gång de gräfvit slut, då ha de ätit hjärtat ut, och mina sorger, stängda förr, då brutit upp sin fängseldörr;

Böttiger, Valda dikter. 8men nyckeln till dem alla har än hjärtat i sin aska kvar.

Glädjen.

Vill du veta, hur glädjen är? Såg du fjäriln i morgonstund suga honung ur rosens mund; såg du sedan i kvällens glöd rosen vissnad och fjäriln död? Ofver skogarnas gröna topp såg du solen gå härlig opp; hördes sedan ur svartnad sky stormen Ijunga och åskan gny? Såg du häcken, som Ijuf och sval tufvor smekte i skuggig dal: såg du sedan, där bäcken gått, några tårar i sanden blott? Såg du morgonens trefna tjäll lagdt i aska den samma kväll; såg du purpurn på flickans kind hastigt blekna för dödens vind; såg du bubblan i solens sken, såg du löfvet på höstens gren; ser du korset på kullen där, — o! då vet du, hur glädjen är.Sågkvarnen.

I dalens djup jag ofta står, där vattnet forsar, hjulet går, och blanka sågen klyfver varm de veka trädens barm.

Nyss jag en stackars fura såg, som fången under järnet låg, och breda fåror skar dess knif sig genom furans lif.

En suck bröt fram ur hennes bröst, på en gång fick hon som en röst, och sade: »vandrare, du må här stanna och se på!

Mitt sår ej blöder, men det bränns. För din skull all dess sveda känns: en bädd åt dig på stilla ort skall vara färdig fort.»

Och vattenhjulet gick och gick, jag stod där än med tankfull blick; då föllo fyra bräder ner, — och hjulet gick ej mer.På min graf.

Hvila, hvila nu i ro! Intet larm dig mera väcker. Tyst är torfvan, som betäcker här ditt undangömda bo. Dig ej hinner minsta ljud, hur än löfvet rörs af vinden, hur än trasten slår i linden. — Slumra roligt! Sof i Gud!

Hjärtat klappade hvar dag hårdt och fort utöfver måttan; här uti den svala grottan har det saktat sina slag. Pulsens hammare ej slår, hjärnans fiber mer ej bränner: frid och mörker äro vänner, lät dem läka dina sår!

Här är stilla. Regnets fall höres ej dit ner i mullen, och den gröna, låga kullen skakas ej af åskans knall.Intet våld och intet spratt våga här din hvila störa: — luta ned ditt trötta öra, världen hörs ej mer, god natt!

Handen under kinden lägg! Här skall ingen, ingen knysta. Grannar, fredliga och tysta, bo här med dig, vägg om vägg. Fast med buller och med bång öfVer edert tak går världen, sof mot tysta hufvudgärden, slumra roligt, natten lång!

Du skall väckas dock till slut — heter det — och lif i blodet nytt skall spritta. Jag vill tro det, men jag först vill sofva ut. Han, som en gång lif mig gaf och ej tar igen den gåfvan, mången boning har der ofvan, och han hittar till min graf.Minnets blick.

Adam jagad var ur Eden. Men när

kvällen kom

på den första dagens vandring, vände han

sig om

och en djup, oändlig längtan i hans öga låg,

när bakom sig fjärran sjunkna Edens träd

han såg.

Men det uttryck, som i denna blick af längtan var,

fick i arf hvar mänska sedan af sin första far.

Se omkring dig! — I hvart öga än på samma

vis

Minnet evigt står och blickar till sitt paradis.

Kväll och frid.

Stilla skuggor breda sig i kvällen, solen släckes i svala sjön: klara stjärnor framgå öfver fjällen, tända offrande kärleks bön:

»Blåa hvalf, i nattens timma

o låt aningens facklor glimma!

När det skymmer, må jag då förnimma

hoppets saliga, ljusa frid!»Soldyrkaren.

Jag dyrkar solen, men ej den lilla,

kring hvilken vårt sandkorn kretsar så brådt.

Hon själf har ej ro, kan ej bida stilla,

hon är ju en lysande stjärna blott.

Jag vet, att det finns många hundra tusen

af sådana solar, som den vi se;

men åt ingen af dem, de lånade ljusen,

det faller mig in att min dyrkan ge,

och ej åt de bleknade himmelsrosor,

som trängas om rummet på töcknig stig,

de af stjärnor krälande nebulosor,

där hvarje prick är en sol för sig.

Det finns en någon bakom dem alla,

en solarnas sol, en systemernas drott,

och honom allena jag vill åkalla,

blott honom jag vill till fota falla:

allt lif har af honom en stråle fått.

Han skänker elden, han skickar värmen till eder alla, I rullande klot! I honom I lefven, kring honom I svärmen, hans lagar I lyden förutan knöt. Millioner gnistrande stjärnkristaller med månar, som tusende sekler glänst,livad

aren I annat än ringa vasaller

i hans, den oändligen stores tjänst?

Men på er alla dock växa gräsen,

där susa skogar, där brusar älf,

och på er alla dock lefva väsen,

hvart enda, en gnista af honom själf.

Där klappa hjärtan, som honom ana,

där födas tankar, som honom spana;

i alla världar, från pol intill pol,

det minsta kräk har sin stjärnebana

kring himlarnas urljus, kring solarnas sol.

Det ljuset alla de andra tänder

och gömmer eld i hvart minsta ting;

den solen alla de andra sänder

att ila fram i planeters ring.

Hon drager till sig de väsen alla,

som vårda den stråle, hon i dem tändt,

hon låter nya in i dem falla.

Bli världarna mörka, bli rymderna kalla,

hon låter sin solport för dem stå på glänt.

Jag dyrkar solen, men ej den lilla, kring hvilken i svindlande fart vi gå. Oss synes hon stor; men det är blott en villa, det kommer sig däraf, att vi äro små. Man får icke dyrka det närmaste första, ej flödet, men källan, hvarur det går fram.Det är efter henne allena vi törsta;

det stora blir smått, när man anar det största

och vet, att ens aning ej kommer på skam.

Trädgårdsflickan.

Blomman är min vän,

svek mig aldrig än, oskuld bor i hennes öga.

Blommor tusen slag,

nya med hvar dag, dricka ljus utur det höga. Som en äldre syster vårdar jag dem ömt, solen glömmer dem, men jag dem aldrig glömt.

Blomman är min vän,

svek mig aldrig än, oskuld bor i hennes öga.

Lilla blomma blå,

vakna upp, hör på! Lärkan slår de ljufva slagen.

Lilla blomma röd,

är du redan död? Det för bitti är på dagen. Än står solen vänlig öfver dal och sjö, låt den först gå ner, och sedan kan du dö.

Lilla blomma blå, vakna upp, hör på! Lärkan slår de ljufva slagen.

Själf en blomma, jag

vissnar ock en dag, det går mig, som eder andra.

Vårens dar förgå,

kort är min också, låt oss älska då hvarandra! Svarta natten mulen kommer med sin blund, glada låt oss blomma än en liten stund!

Själf en blomma, jag

vissnar ock en dag, det går mig, som eder andra.

Blomman under snön.

Väl var det höst kring dalens rund och gles var aspens topp; men solen log en middagsstund och bjöd mig vakna opp.

Dess varma kyss jag glad förnam och tänkte blyg och still:

»har du till lif mig lockat fram, min död du visst ej vill.

Strö litet guld på mina blad, gjut rodnad på min kind!» Så i mitt hjärta tyst jag bad, blott hörd af kvällens vind.

När vinden sig att hvila gick, kom stormen i dess spår; då kändes i min heta blick en iskall silfvertår.

Och hastigt öfver hedens ljung föll snö i väldig flock, och drifvan böjde ner så tung mitt matta ögonlock.

Nu fryser jag. Min kind är blek, min brutna stängel rädd, min klädnad är så tunn och vek, så kall min hvita bädd.

Du sol, som snart mig glömde bort, tag nu mitt lif igen! Ack när min glädje var så kort, hvi blef jag väckt till den?

O att jag än dig skåda fick! Smält undan drifvans snö, och låt mig, vid en vänlig blick af dig, få sakta dö!

Så dör jag nöjd; du hör min bön. — Och du, som ångan tog, gör visst, en vårdag, tufvan grön, där lilla blomman dog.

Fågeln i november.

Hör jag rätt? Ur djupa furuskogen komma toner. Tyst! Jag ser dig nu, skogens lilla skald, som blef oss trogen! Skyld af granens kvist där sitter du.

Säg mig, hvarför, när de andra foro, har bland tall och gran du glömt dig kvar? Tärs ditt bröst af någon hemlig oro, månn' en vän i nordanskog du har?

Matt du sjunger. Kanske är du sårad, vill, men kan ej, fly från nordens höst; kanske är din vinge genombårad, sitter kanske pilen i ditt bröst?Eller — dock, hur därmed än må vara, sjung, du lilla, sjung, ack sjung igen! Flydd långt bort är dina vänners skara; du är ensam. Tag mig till din vän!

Snart det faller snö i stora flockar, intet grönt du får att hvila på, granen själf får snö i sina lockar, vingen stelnar. Säg, hur går det då?

Tills den långa vintern är förgången, arma främling, skall du härda ut? Dör ej mellan is och drifvor sången? Fryser den ej äfven bort till slut?

Nej, — livar dag i vinter skall du spela gladt för mig, när jag åt skogen går. Frost och dimmor låt oss troget dela och till söder följas åt i vår!

Båtfärden.

Minns du färden öfver klara sjön? Böljan himmelsblå och stranden grön, molnfri sol och allt så ljuft, så stilla; droppen hörs, som våra åror spilla;rågen gul och rönnens drufva röd. — Minns du sången, som från båten ljöd? Takt slog åran med de lätta slagen till vår glädje på septemberdagen.

Hvarje träd från vårens första dar

ägde ännu alla löfven kvar:

ljum var luften, stänkt med blommor jorden,

söderns höstdag hade vi i norden.

Gäddan ur sin sällan störda våg upp till oss med stum förundran såg; men i luftens spegelklara bölja lätta seglare med sång oss följa.

Samma kosa styra de som vi; när de vilja, ro de oss förbi, vända om och från den höga stråten sänka sig emellanåt mot båten.

Båten gled utöfver böljans rygg, utan segel, utan roder trygg, och så styrde vi rätt fram mot näset, sköto in bland vassen midt i gräset.

Hjordar betade på gräsets plan. — Nu, bakom oss, tornet, templet, sta'n; men framför oss låg den gröna kulle med sin sammet, där vi hvila skulle.När vi kommit till den kullen fram, hvilken utsikt mellan björkars stam: röda torpet mellan dubbla fjärdar, nya sjöar här och nya världar!

Åkrar vaggande för sakta vind, lundar blandade af ek och lind, äng och park, och där i solens lågor glittra mot oss idel nya vågor!

Låt oss pröfva äfven deras djup! Se, oss vinkar äfven här en slup. Låt oss ro i kapp med skrämda anden, som vår glädje jagat upp från stranden.

Se framför dig ön, som simmar där, se på sidan furukrönta skär, se uppöfver himmelen bestrålad, se i djupet samma himmel målard!

Emma, Emma! O hur skönt det var! Dagen för mig står ännu så klar. Hur dess bilder lefva för mitt sinne, hur jag hört livart årtag — i mitt minne!

Vinter nu! Och drifvor täcka ön, frusna taket lagt sig öfver sjön, tunga dimmor hänga öfver sunden, stjälpta båten står bland isar bunden.Men ännu jag löser den och far, far i tanken öfver bölja klar, vandrar vid din sida än i gräset mellan löfskog på det vackra näset.

Fyrväktaren.

Brinn, klara fyr! Dig söker seglarns öga på väglös rymd i nattens svarta timma. När du begynner att mot honom glimma, då får han som en vink ifrån det höga.

Mot dig han styr och aktar stormen föga: nu kan han faran rundt omkring förnimma, nu ser han skären genom glesnad dimma, nu lifvas alla armar, nyss så tröga.

I vilsne, som min låga nu betrakten! Död vore lågan utan mig, som frusen här sitter och vägleder edra styren.

Hur ginge det, om jag ej hölle vakten,

ej hvarjé afton tände dessa ljusen,

ej, natten om, här skötte blanka fyren?Lotsen.

Hvad var att göra ? Fast ett Herrans väder, jag måste ut, och har dem alla räddat; och ett glas rom jag fick mig öfverbräddadt, men vattnet strömmar än från mina kläder.

Hur säll jag in i varma stugan träder! Se så, min gumma, har du kakan gräddat, och har du ölet värmt, och sängen bäddat? Åt hemmets trefnad jag nu rätt mig gläder.

Hör! Stormen tjuter än och hafvet vräker. — Kom, barn, vår stilla aftonbön vi bedje och somna se'n från denna klagolåten.

I natt är ingen ute. Jag är säker.

Men hvad! Ett nödskott! Ännu ett! Ett tredje!

Fort hit med hatt och jacka! Ut med båten!

Skjutsgossen.

Jag kom först på hållet in, och ut skall först min bläs, och herrn, som kommer där, är min, och han har enhets-schäs.Nu selen på och grimman af; se, lokan sprungit opp! Ack, söta herre, kör i traf, men kör ej i galopp!

Min hösäck — ja, du kan bli kvar, hvari skulle du väl stå? En kaka bröd jag med mig har, den räcker till för två.

Se så, nu ge vi oss i färd, och nu är allting klart. Hvad jag ändå är afundsvärd, som skjutsa fick så rart!

Det kunnat mycket värre bli än som det blef i dag: en ensam herre inuti, och ensam bakpå jag.

Han ser så god och vänlig ut, och lagom tycks han slå. Man skall få se, han ger till slut en skilling eller två.

Jag sparat hop rätt vackert då; jag fick mig mössan sist, och nya vantar skall jag få till nästa jul helt visst.Fjäriln i kyrkan.

I en landtlig kyrka, ljus och hög, firade jag nyss midsommarfesten. Bäst jag satt och lyssnade på prästen, se! en fjäril in i hvalfvet flög. Än han satt sig på det gröna floret hos en flicka, — gräsets färg han såg, — än han, hädande i ljusets våg sina vingar, sväfvade kring koret. På en psalmbok sist han hvila fann, satt där länge. — »O låt honom vara! säkert vill han dagens text förklara; han i dag predikar, äfven han.»

Den första lärkan.

I Tyskland marken re'n stod grön, då flög jag öfver Östersjön, fast fylld af is var vågen.

Så kom jag öfver Solna skog, och sol jag drack och drillar slog, och var så glad i hågen.132 TRASTEKS SÅNG TILL LUNA.

Men bäst jag sjöng och bäst jag njöt, mig jägarn såg, och vips mig sköt, — att det var grymt, ej nekas:

nu ligger jag på kungens fat, och den, som sköt, fick en dukat, men den, som sjöng, fick stekas.

Trastens sång till Luna.

Fast du försmår att mina toner höra, i dina strålar måste jag dock sjunga; det är ju därför som jag fått en tunga, men, det är sant, du fick ej därför öra.

Ej vill jag dig på höga banan störa, på ensam kvist jag vill i natten gunga; men, när du lyser, öfvar jag min lunga. Jag frågar dig: hvad kan jag bättre göra?

Glad må jag sömnens tunga bly försaka, ditt guld min blick orörligt håller fangen, och gråa vingen färgas af dess strimma.

Allt sofver nu: det är blott vi, som vaka. Den blyga glansen och den blyga sången från skyn och skogen mötas denna timma.Fåglarne.

En cykel af vårsånger.

TILLÄGNAN.

Tag allt hvad dikten äger skönt, hvad hemmet äger godt, tag allt Hvad vårens äng har grönt och hvad dess himmel, blått! Du har först då i ton, i färg, en bild, en sång af Runeberg.

Men för det myckna han oss skänkt,

hvarmed han blef oss kär,

jag nu, se'n isen smält, har tänkt

att sända honom här

en enkel tack, en ringa lön,

med några fåglar öfver sjön.

Lärkan.

Du ser ej den jublande fröjden, du hör den ur blånande höjden, där ofvan de öfverstå skyar min sång hvarje vår sig förnyar.Jag sjunger min skapares ära, hvars ljus och hvars värme är nära, det minsta så väl som det största, det sista så väl som det första.

Jag sjunger hans kärlek till jorden, och fattar du än icke orden, gäck ut i den vaknande våren, du kommer hans kärlek på. spåren!

När daggen från sipporna droppar, gäck ut mellan skjutande knoppar, se lekande vågornas glitter och hör på mitt spelande kvitter!

Jag kan icke blunda och tiga: jag sjunger hur ljuft är att stiga ur dimmorna, natten och gruset, från våning till våning i ljuset.

Och gladt på den soliga färden jag skådar inunder mig världen, hvars förstling af lofsång jag bringar till honom, som skänkte mig vingar,

till honom, som gaf mig en tunga och bjöd mig att flyga och sjunga. Jag lefver, hvad skalden blott målar, ett lif uti toner och strålar.Örnen.

På spetsen af ensliga klippans topp jag sitter, när solen går opp. Där är jag den närmast: i strålarnas bad jag stärker mig modig och glad.

Jag vingarna hvilat, jag njöt min ro,

nu hvässer jag åter min klo.

Jag spanar det stora och lämnar allt smått:

så höfves det fåglarnes drott.

Med undrande fruktan mitt folk mig ser, jag tager långt mer än jag ger: med skogarnas åbor jag matar mitt mod, och dricker ej vatten, men blod.

I rymderna sväfvar jag stolt och fri,

ve den, mig vill flyga förbi!

Jag hugger mitt byte och för till mitt tjäll

i muren af skrofliga fjäll.

Olympen jag minnes från fordomtid, allhärskaren kännes mig vid; jag burit hans blixtar i ljungande prakt, jag satt på hans spira som vakt.136 ORKEN.

Jag satt på hans tronpall, och i en blink jag lydde hans vilja och vink, jag sändes till jorden, när hämnarn var vred; jag hämtade upp Ganymed.

När världen jag mätte, var hvalfvet fritt, jag fann uti Delfi dess midt: och vidaste klotet i glittrande ring jag flög med min maka omkring*.

Men nu har på jorden jag sett mig mätt och ringa jag aktar dess ätt: den ligger nu krälande där för min syn, men själf jag mig mornar i skyn.

Mig vämjes att flyga till dalen ner, när solen där uppe jag ser. Jag vingarna spänner och-flyger mot den, och Zevs

skall mig känna igen.

* Zevs lät världen uppmätas af två örnar, som, flugna åt olika hall, mötte hvarann i Delfi, där i följd häraf jordens medelpunkt ansågs vara.Svalan.

Se'n nidingen skar af min tunga i gryningen af Hellas' vår, jag kan ej som min syster sjunga, jag endast kvittra nu förmår*.

När hon med välljud fyller lunden och vida kring med tjusning hörs, då är min egen stämma bunden, det är min näbb allén, som rörs.

Och sorgen målar sig i dräkten, som än jag bär i svart och hvitt; dock följer jag med västanfläkten och flyger, lågt ibland, men fritt.

Mot nordens haf jag sträcker färden med ljumma vindar alla år:

* Enligt myten förälskade sig Proknes gemål Terevs i sin svägerska Filomela och skar af henne tungan, att hon ej måtte förråda hans brottslighet. Af gudarna förvandlades sedermera Terevs till en härfågel (Upupa Epops), Prokne till en näktergal och Filomela till en svala. Genom en senare förväxling hafva de bägge systrarna råkat att byta namn, så att numera Filomela blifvit näktergalens och Prokne svalans.ett budskap från den södra världen jag kommer dit med sol och vår;

och hvar jag sänker mina vingar, det börjar allt på nytt att gro, allt högre flamma solens ringar, och själf jag reder in mitt bo.

Jag bygger det af ler, jag kläder på tusen sätt dess golf och vägg: jag iväljer mossa, gräs och fjäder, att mjukt där blir för mina ägg.

Jag bygger det inunder åsen af mänskors tak: där är mig bäst. Jag vaktar hyddan, vaktar låsen, och lockar trefnaden som gäst.

Om höns och dufvor tar jag vården, ty öga finns ej skarpt som mitt: när höken kretsar öfver gården, då hvisslar jag: zifit, zifit.

Och de förstå min vink och dölja sig fort i buren och i byn: jag skyndar röfvarn att förfölja och jagar honom uppåt skyn.Så är jag sedd i hemmet gärna; man stör mig ej det minsta grand, och månget korn och mången kärna man bjuder mig med gifmild hand.

Men jag försmår all tyngre föda, min fladdrar öfver vattnen skygg; jag har min bärgning utan möda af dagens sländor, kvällens mygg.

Hur många fåglar mera granna jag skjutas ser och fångar bli; men jag får lefva, jag får stanna, och flyga kring och vara fri.

Men när den kulna hösten stundar, och natt blir lång och himlen grå, från alla tak och alla lundar vi samlas alla svalor då:

vi tätt oss till hvarandra smyga och ordna ett gemensamt tåg, och med ett stumt farväl vi flyga till öarna i Hellas' våg.Korpen.

Jag följde fordom solens gud, som silfver glänste då min skrud. På vingar djärfva, fria, jag bragte honom glada bud och; mången profetia.

Men när en dag jag kom igen med budskap, att hans hjärtas vän en annans brud var redan; då gaf han mig förbannelsen, och jag är svart alltsedan*.

I höjderna jag än dock trifs,

det högsta träd och torn, som gifs,

jag till mitt näste väljer.

Och hvad jag ser, jag tar till lifs,

och hvem jag råkar sväljer.

* Korpen var, som bekant, Febi fågel. En dag — så berättar Apollodorus — bragte korpen Febus det budskapet, att Arsinoe, som guden älskade, blifvit gifven Ischys till maka. Febus blef da så vred, att han förbannade budbäraren. Denne, förut hvit, blef i ögonblicket svart.Det väderkorn, mig blef beskärdt, är godt till allt och ej är värdt för jägarn att sig närma. Jag mänskolist att trotsa lärt och mänskospråk att härma.

För glansen, som jag fordom bar, jag nu på en gång afsky har och likväl kärlek hyser: i smyg jag gömmer hvad jag tar, och stjäl allt hvad som lyser.

Men ser jag krigets hvita tält och ser jag blodets röda fält, där lif och död stå profven; jag flaxar vild, jag skriar gällt, och tar min del i rofven.

Där slår jag ner, i rök af krut, och hackar alla ögon ut, som än ha glans i döden: jag hade sagt dem det förut, jag vet ju mänskors öden.

Mig själf en gammal sägen spår, att, blir jag en gäng hundra år,då nalkas min försoning, — och, badande i glans, jag går med sång till gudars boning*.

Ariorna.

Nog vet jag, du har sett så i åker som häck de muntra små ariorna trippa, och hört deras lockton, så liflig och täck, och sett dem med vingarna klippa.

Så vill jag dig berätta en saga, om jag får; — naturen har sagor, som röra. — Att sagan är sann, kan du se hvarje vår, men nog är hon sorgelig att höra.

Där sutto två ärlor i gamman och ro och näbbarna de mot hvarannan lade: »Om fjorton dagar ha vi fem ungar i bo», så var det nu som till hvarann de sade.

* »Én sägen är gängse, att korpen ej kan slå klong förr än han är hundra år gammal. Dess skrik är eljest ett sträft krak, krak, eller kruek, kruek.-» Nilsson.ÄRLORNA. 143

Om fjorton dagar voro där ungarna fem, hvad ariorna nu fingo att bestyra! Men där var lagdt ett gökägg i boet hos dem, och egna ungar hade de blott fyra.

Gökungen han var elak från början till slut, det första, som han gjorde, fick man spörja: han trängde alla andra små ungarna ut, och ariorna de kunde endast sörja.

Det andra, som han gjorde, var illa äfven det:

han lät sig af ariorna mata,

och jämt var han hungrig och gjorde dem

förtret, men icke de kunde honom hata.

Åt honom, den enda som fanns i boet kvar, de ägnade sin huldhet och sin möda, de släpade larver till honom alla dar, men knappt de hade själfva om sin föda.

Så flöto tre veckor, då syntes dem på tid, att ungen ur boet blef tagen; då flög han till en stör, som stod nära bredvid, där satt han se'n och skrek hela dagen.Han satt där en månad, och än en vecka till, och aldrig fick den glupande tillräckligt, och ariorna de släpade, men han satt bara

still, och ariorna de magrade förskräckligt.

En morgon var han fullmätt, och när han

ändtligt då att flyga gjorde vidare försöken, till marken föllo döda de stackars ärlor två, och därför hade de att tacka göken.

Göken.

När, drypande af sommarregn, jag genom våta skogen flög, till Junos sköte jag mig smög, hon tog mig i sitt hägn.

Var det en fint att nå mitt mål? Jag vet ej, möjligt är det nog. Var det en gud gudinnan tog? Blef friarn så gemål ? *

* I form af en gök kom — säger myten — Zevs första gången till den gudinna, som sedan blef hans gemål.Det vet jag, att i Argos se'n, till minne af mitt ungdomsspratt, jag på gudinnans spira satt och sitter kanske än.

Men här i nordanskogen mörk jag sitter, sommardagen lång, på spetsen af en naken stång, i toppen af en björk.

Dock — sällan någon sett mig har: jag är en ängslig siar-röst, som ropar sorg, som ropar tröst, som har för alla svar.

Ty kom och räkna mina slag, om du vill veta dina år; och tärna du, som ensam går, hur länge? det vet jag.

Men lägg blott märke till härnäst, ifrån hvad håll du hör min röst; ty vet: från östan kommer tröst, från västan är det bäst.

Och gal jag ifrån norr en gång, då kommer sorg, då kommer nöd, men ifrån söder kommer död. — Förstår du nu min sång?

Dö t ti g er, Valda dikter. 10Så gäck då ut från hem och kök till skogens dunge! Spörj mig fri! Och jag vill bjuda till att bli för dig en östangök.

Nar ängen är af majregn ljum, då vill jag svara på ditt snack; men hinner höet i sin stack, då är jag redan stum.

Det är mitt straff för otack, rönt af dem mig fostrat i sitt bo, dem jag för ömhet, vård och tro så grymt, så illa lönt.

Förskjuten själf, förskjuter jag: jag aldrig ägt en egen kvist, och skogens skygga egoist jäg blir till domedag.

Från vår till vår jag spår och spår; och blir af regn jag genomblöt, jag flyr till min gudinnas sköt; — och gud är den, som rår.Trasten.

Andra må prisa rymdens fria slätter middagens hetta, stadens kvafva bur; skogarnas skald, de ljusa sommarnätter, kväder sin sång i enslig björk och fur.

Sommaren öfver gläds jag där att gästa, afton och morgon lyssna till min drill: glödande middag håller jag siesta, döfvande glansen gör min tunga still.

Svalkande skuggor! I mig skolen höra; ensliga hult! för dig blott sjunger jag. Tallar, som bokar, låna mig sitt öra, midnattens stjärna ler vid mina slag.

Ser jag kristallklar skogens tysta källa spegeln mig räcka af sin silfvervåg, plägar jag gärna vid dess glas mig ställa, dröja fördjupad i livad där jag såg.

Vingen jag badar, törstig näbb jag doppar, bilden i källan rörlig är som jag. Enslig å nyo, till min kvist jag hoppar, djupare, ömma drilla mina slag.Hörs intet genljud? Kommer ingen maka? Skuggorna växa kring min ljusa topp. Natten igenom vill i sång jag vaka; strålande morgon, svara på mitt hopp!

Ejdern.

Inåt land, inåt land är för kvaft mig att lefva, jag drar mig åt

strand. Åt hafvet, det vida, mitt öga vill blicka, dess brus vill jag höra, dess luft vill jag

dricka.

Invid vågornas sång är en stenhäll mig nog, och ett läger af tång. Jag lämnar en pösande bädd åt de rika, min egen är hård och är sorgfri tillika.

Till den sydliga jord stod än aldrig min håg, jag är kustvakt i

nord. Jag håller mig helst invid Ishafvets kanter och Kattegats holmgård med stupande

branter.Blott i skär och på ö vill jag bygga och bo, vill jag lefva och dö. Ej jorden mig har någon föda att räcka, men hafsfrun mig matar med mussla och

snäcka.

Dyker hungrig jag ner, o hvad slott af koraller och pärlor jag ser! Så delar af dygnet jag in hvarje timma att simmande flyga och flygande simma.

Än i djup, än i höjd ser du dyka min sorg, ser du flyga min fröjd. Du drömmer ej du om de tusen besvären, och nöjena se'n af ett lif uti skären.

Hellre sträcker du dig uppå mjukaste bolstrar, som — röfvats från

mig. Du tog hvad så väl jag behöfde att skyla mig själf och de späda, som darra af kyla.

När som viking ibland jag far långt ut till hafs, blir min maka på

strand. Hon rufvar på äggen i moderligt sköte, och flyger med ungarna se'n mig till möte.Ja, med hela sin kull ses hon komma, och dunen de skina som gull.

Jag hälsar de unga i grannskap af solen, och lifvet blir rikt midt i kyliga polen.

O! vi veta ej af annan värld än en klippa, en himmel, ett haf. Vårt lif är en suck ifrån stranden, som

smyger till tystaste djup, och till stjärnorna flyger.

Dufvan.

Det är nu för längese'n, men det minsta barn vet än att, när floden var förrunnen, var det jag, som kom igen med ett oljeblad i munnen.

Och jag är, fast späd och svag, glädjens härold än i dag, kärlekens budbärarinna, — och hvem drog, om icke jag, fordom skönhetens gudinna?

När hon i sin ljusa char ännu genom luften far, ser du ej, hur dufvor tvenne till sitt spann hon än har kvar? Skada blott, du ser ej henne.

Mellan älskande jag bär hjärtats brefpost. Om och kär, är jag trogen hem och maka. Sänd mig bort, hur långt det är, och jag hittar dock tillbaka.

Hvad du säga vill din vän, som där borta dröjer än, bind det varsamt under vingen! Svaret bringar jag igen, och skall röja det för ingen.

Ljufligt att i eget bo kuttra om sin ömma tro. Ljufligt vara så i tiden bild af huslighet och ro, bild af kärleken och friden.

Mig, ett stoftets ringa grand, större under sker ibland,när det högsta, rena, ljufva, när Guds egen Helge And' sväfvar neder som en dufva.

Ej som örn och ej som svan

klöf han ljusets ocean,

vattnets pärlor kring han stänkte;

nej, vid dopet i Jordan

han som dufva ned sig sänkte.

Ödmjuk, huldrik, vänlig, som en af oss, hit ner han kom. — Om du honom bort ej jagar, till ditt hjärta småningom kommer så han alla dagar.

Storken.

Så ser jag dig då här igen, välkommen stork, du gamle vän! Ditt bo en helgedom oss var, som än du har på taket kvar, och vill du öka på ditt skjul, jag ger dig gärna än ett hjul.STORKEN. 153

Ja, önskar du en våning till,

tag pinnar, ris, tag livad du vill!

Då kunna sparfvarna också

ett eller annat vindsrum få,

när flyende de söka hägn

för hök och korp, för storm och regn.

Välkommen hit med vår och sol,

och, än en gång, tack för i fjol!

Här blef, se'n du oss öfvergaf,

så mörkt, så tyst som i en graf;

men nu, se'n dig vi återfått,

skall här bli varmt och ljust och godt.

Tag nu som utkik in ditt rum, och klappra du, var aldrig stum! Vi mycket ha att spraka om, säg först, hvarfrån du senast kom! Du har väl på din långa färd sett halfva söderns sköna värld?

Har du i Senegal dig sänkt? har du på oss vid Nilen tänkt? Du har väl nu sett panterdjur och krokodiler — eller hur? Du palmens skugga sökt ibland, och trampat öknens heta sand?Men säg mig under sommarn ock, hur är det med det gamla skrock om barnen, som du hämtar ner från himlen och åt mödrar ger? Och är det sant, att storkar bli till slut ock människor som vi?

Jag läst det hos en gammal grek, som skref på allvar, ej på lek*; men du förståndig är och klok och vet långt mer än mången bok. Förtälj, förtälj! Jag höra vill, och sommarn knappt skall räcka till.

Men ingen hyra mer du får

betala, när du från oss går,

ej ägg, ej unge kasta ut,

som,, förr du gjort, vid sommarns slut.

Vi äro längesedan kvitt,

du bor hos mig nu hyresfritt.

Du ser ej lotusblomman här, men äng och gärden, löf och bär:

* Aelianus omtalar en sägen, att, när storkarna blifva gamla, flyga de ut till öar i oceanen, där de förvandlas till människor af ett eget fromt slag. För egen del yttrar han sig ej kunna annat än sätta tro därtill.här inga pyramider stå, men ringa tjäll med halmtak på; och Nubiens skatter här ej bo, men flit, förnöjsamhet och ro.

Så vaka öfver hus och gård

och tag allt spädt uti din vård!

Låt orm ej hväsa i vår trakt,

var hemmets tomte, hyddans vakt,

och dela nu från takets höjd

vårt hvardagslag, vår sommarfröjd!

Stormfågeln.

Hvem är du, o fågel med askgrå färg?» — Jag kommer från Ishafvets öar och berg.

Och spörjer du mig hur det är i mitt land, jag vet blott, isbjörnen där brummar vid

strand.

har mitt bo,

Och spörjer du mig livar jag har jag har icke något, jag har aldrig

Men jagar mig nordanstormen från kust, då har jag min glädje, då har jag min lust.

Ty innan den väldige börjar sin färd, jag ilar förut öfver mörknad fjärd,

och varnar de segel på hafvet jag ser: »han kommer, han kommer, ur vägen med

er!»

Då torna sig böljorna, våg emot våg det tjuter i tackel, det hviner i tåg.

Och båtar som bollar jag slungade ser än högt emot skyn, än i svalgen ner.

Jag följer dem troget på farans stråt, jag rör ej en vinge, jag glider framåt.

Af skeppen går ett efter annat i kvaf och fiskarnas öken blir mången en graf;

jag tätt öfver vågen behåller mitt rum, hur mot mig än fräser det salta skum.

Men störmen han tröttnar dock långt före

mig och, bäst som det är, vill han lägga sig.

Till sunnan, som närmar sig, ropar han: kom! och ropar till mig: »nu är tid vända om».Så följas vi åt, norr om Islands skär, i drifvornas lakan han häddar sig där.

Min maka hon har, i norrskenens prakt, ett endaste ägg under tiden lagt.

Där ligger det snöhvitt på isad kant af klippans mot hafvet lutande brant.

Men midnattssolen skall skina därpå, och rufvas det skall af oss bägge två;

då kommer därut en fågel en dag, så orädd, så härdad sjöman som jag.

Näktergalen.

Löfven höra upp att susa, när i nattens ljumma stunder jag i dunkélgröna hinder slår melodiskt mina slag. Hur de klaga, hur de tjusa, hälften sång och hälften cittra! Många äro de som kvittra; elden, känslan fick blott jag.Evigt sömnen flyr mitt öga, se'n den enda son jag födde, se'n min Itys ung förblödde*. — Blott hans bild mig trösten ger; men den dröjer, ack, så föga, ty i sommaren den korta, som, så skön, så fort är borta, ar det som hans bild jag ser.

Nu förstår du Filomela, vet hvad hennes hjärta lider, ack! se'n långa, långa tider, förr så rikt och nu så armt. Gladare må andra spela; den, likt mig, fått tidigt röna hur förgängligt är det sköna, sjunger djupt och sjunger varmt.

Yttre fägring har jag ringa, men min tonkonst må du pröfva! Vill man sångens pris mig röfva, griper mig förtviflans mod; då, tills mina blodkärl springa, skola mina toner strömma,

* Såsom näktergal — menade myten — veklagar ännu Terevs' maka öfver sin unge sons död, den hon själf vållat.och mitt sista välljud tömma vill jag med mitt sista blod.

Flyktig här är sommargästen,, hemma är jag ej i norden; lägre ned, på södra jorden, diktar jag en evig vår. Och när där midsommarfesten, som i varma färger prålar, lyses upp af Limas strålar, ännu skönare jag slår.

Snösparfven.

På Lapplands högsta fjällar jag

i hvita sommarn satt;

då var där uppe evig dag,

nu är där evig natt.

Jag skyndat ner till bygd och slätt att söka spilda frön: jag tar den mulna dagen lätt och kvittrar än på snön.160 SNÖSrAEFVEN.

Från vissna löf, från nakna trän, från marken grå och har, de andra alla flögo hän, jag kom, och jag blef kvar.

Ännu i vinterrodnans sken, ännu bland is och frost, jag hoppar gladt från sten till sten och nöjs med ringa kost.

Och blir den knapp, och tar den slut,

så stundar julen snar;

då sätter mången för mig ut

en kärfve eller par.

Haf tack, haf tack, du goda själ! I vår du får din lön; men:när den grönskar, då farväl! Jag vänder om till snön*.

* Snösparfven tillbringar sommaren uppe i Skandinaviens nordligaste fjälltrakter, kommer mot vintern ner till dess sydliga bygder, men återvänder vid vårens annalkande norrut.Ugglan.

^J^&attens och Minervas fågel ljusets lockelser försmår,

mörkret skärper mina blickar, mörkrets hvisk-ning jag förstår.

Sök ej mig där rosen blommar, sök ej mig när solen ler;

fagrast är mig vår som vissnat, kärast sol som har gått ner.

Gråter regnet mot din ruta, suckar stormen kring ditt tjäll,

hör du löfvens torra pirassel i en sen oktoberkväll,

och din lampa börjar flämta, och din brasa slocknar ut,

lyssna, då är jag dig nära, lyssna, och du hör mitt tjut.

Men min vinge hör du icke; med en andes tysta fjät

smyger jag mig till ditt fönster, ur en granskog djup och tät. Böttiger, Valda dikter. ' 11När då spöken tråda dansen och när tolf i uret slår,

det är då som jämrens kvidan i min sång du höra får.

Den är hemsk, men hvad den bådar är just

heller ej så blidt: här blir svepning snart i huset; här blir lik, kläd hvitt, kläd hvitt!

Någon" skall här dö, jag vet det; veta hvem är mig förment:

jag får nu beklaga sorgen, så här tidigt, så här sent.

Ty allt ängsligt och allt mulet jag på förhand ser och vet,

jag är siare för sorgen, jag är grafvarnas profet.

Stjärnans tindring är min fasa, månens skimmer är min pest; först när allt omkring mig svartnar, är mig ljufligt, är mig bäst.

Skygg för lifvet i sin fullhet, åt förgängelsen

jag ler, när det friska börjar murkna, när det murkna

ramlar ner.UGGLAN. 163

Är en borg, en klyfta remnad, har jag där min ljufva ro,

när ett träd först rätt är håligt, passar det åt mig till bo.

Ljusskygg mullvad, träskets groda, är den kost mig smakar väl, och när lundens fåglar sofva, klämmer jag dem tyst ihjäl.

Hatar du mig? Hvarför hata? Följer jag ej min natur?

Jag är godsint mer än andra skogarnas och luftens djur.

Jag är vaksam och jag bländas ej som du af fagert s,ken;

jag var älskad af gudinnan, jag var ärad i Athen.

Hör mig därför utan fasa, eller rys och billigt finn,

att, när ljuset gläds åt vänner, äfven mörkret äger sin!Svanen.

Där simmar på floden en döende svan och skjuter i silfver sin glänsande ban. Vid stranden stå skogar af björk och af gran, i kronorna sjunger mång' fågel så van. men svanen är stum in i döden.

Han simmar på flod, han dyker i sjö, han stänker upp pärlor med vingar af snö; men kvällen begynner att skuggorna strö. Tyst! — Svanen får toner. Han börjar att dö och börjar att sjunga i döden.

Förr njöt han och teg. Så var ödets beslut. Nu dör han i välljud, nu sjunger han ut all njutning, allt kval i sin sista minut. — Den tonerna söker, han får dem till slut, men slocknar i dem, såsom svanen.

iEROTISKA DIKTER.Emma.

En sonettkrans.

I.

Du skald, hvars toner än melodiskt susa som västans spel bland asparna i dalen, än klaga trånande som näktergalen, än högt, som älfvens klara forsar brusa:

du, som kan än ett nordiskt tjäll förtjusa, som förr den provencalska riddarsalen, med de till sånger ljuft förbytta kvalen, dem förr du led och njöt i Valle cliiusa!

Ej täfla kan jag uti välljud starka

med dig; ej likna, endast blygsamt härma

ditt snilles lek i slingrande sonetter:

men känna kan jag livad du känt, Petrarca! och, fast ej mig till dig jag vågar närma, vid Lauras sida jag min Emma sätter.II.

Skön lyste solen genom templets ruta, och alla,blommor doftade i lunden, och vinden själf, af andakt liksom bunden, till orgelns toner tycktes örat luta;

men Herden, som ej lammen vill förskjuta, såg in i templet, såg i denna stunden de hvita tärnor invid altarrunden sin krans af liljor omkring korset sluta.

Och när de vände om, med ögat tåradt, med uttryck, som ej jordisk pensel målar, och sågo upp mot hvalfvets sol, den höga;

då blef mitt hjärta evigt genombåradt, ty i min själ föll en af dessa strålar, föll, återbruten, utur Emmas Öga.

III.

Mig gaf du mycket, gaf du allt, o öga, min sällhets mått af dig har fått sin råga, med dig jag sett de gyllne stjärnor tåga ur kvällens port och glänsa i det höga;sett våren grönska och sett vintern snöga, sett viggens fall och fästets granna båga, sett hafvet skumma och sett solen låga, — men detta allt, fast mycket, är dock föga;

allt detta se har ock en annan kunnat; den blinde blott från dessa syner klara af mörka makter i sin längtan hämmas:

men mig, men mig en högre fröjd du unnat, de skönsta himlar ville mig du spara, med dig, o öga, har jag sett i Emmas.

IV.

Mär en bild utaf det trefaldt ena, en spets mot jorden, två mot skyn det skjuter och fast och enigt sig tillhopa sluter. Ett M var tusen förr hos romarena.

Och ingen bokstaf vill jag nu förklena, men hör, i sångens klingande minuter, hur i det klara Å sig sammangjuter det renast sköna och det skönast rena.Och M och Å dem hviskar med förtjusning livar ros på ängen och hvart träd i dalen och hafvets våg och bergens djupa stämma.

Jag hör hur vindens suck, hur löfvens susning, hur bäckens sorl, jag hör hur näktergalen, hur alla täfla i att stafva M. Å.

V.

När stjärnan tändes och när hon sig

gömmer, när dagen gryr och när sig kvällen sänker, när sol'n med alla sina strålar blänker, när natten alla sina fasor tömmer,

jag lefver — nej, jag lefver ej, jag glömmer mitt lif för lifvet, som mig Emma skänker: hon är den enda tanke, som jag tänker, och hon är drömmen, som jag evigt drömmer.

Hur underbart att så uti en annan

förlora sig, förintas och försvinna,

dö själf, och lefva dubbelt lif i henne!Så tvenne lågor, famnande hvarannan,

du ser dem slockna — att förskönadt brinna,

två uti en, och dock blott en i tvenne.

VL

I ljufva drömmars fängsel låg jag bunden, fast lyktadt re'n var nattens dystra välde, och morgondaggen sina droppar hällde ur gifmild skål på hela blomsterrunden;

jag gick — så tycktes mig — nu genom lunden, då i min väg en syn sig plötsligt ställde en kvinnlig skepnad; men hon slöjan fällde, och Emma, Emma kände jag på stunden.

Hon syntes sorgsen, men med mod beväpnad, och hennes blick — jag kan den ej förgäta — var som af sol och tårar genombrunnen:

en myrtenkrona såg jag, till min häpnad,

sitt mörka löf i hennes lockar fläta.

Jag ville fråga, — men hon var försvunnen.172 EMMA.

VII.

Förgäfves, Emma, tog jag mig till vara, när sist med dig jag satt inunder linden. Du såg min sorg, och sade: »öfvervinn den!» och blott med tårar kunde jag dig svara.

Jag kände, när jag såg de ögon klara, de mjuka lockar fladdrande för vinden, den fina purpurn på den hvita kinden: »skön såsom än kan blott en ängel vara».

På linden, ack! än samma blommor hänga, men skild är jag från alla mina himlar, mitt ankar lyftadt re'n till vida färden.

Jag skall se haf, där seglare sig tränga, se mången stad, som full af mänskor vimlar; men, utan dig, en öken blir mig världen.

VIII.

Jag står vid rodret uti nattens timma, jag hör hur bränning sig mot bränning bryter, jag hör hur stormen uti tacklet ryter, och rimdt omkring mig är blott natt och

dimma;EMMA. 17B

då rinner upp och börjar vänligt glimma en enda stjärna. Hur sig allt förbyter! Hur lätt nu skeppet öfver svallet flyter, hur gladt tritoner till dess möte simma!

Den enda stjärnan — o, hvem kan hon vara? Mig är hon himlens pärla, högsta skatten af allt det lysande, af allt det klara:

hon visar vägen öfver svarta vatten, hon skall mig leda genom töcknens fara, bestråla vågen och upplysa natten.

IX.

Jag räknat er, I årets tröga tider,

er dagar, er minuter, er sekunder!

En sommar flytt, en höst, och — ljufva under —

den långa vintern äfven flyr omsider.

I hela rymden sig en vällukt sprider, och böljan ljusnar öfver och inunder. Snart, ur min mastkorg, ser jag gröna hinder, ty våren kommer, kommer — livad det lider.174 EMMA.

Välkommen du, den skönaste af alla!

Din fläkt skall mig med slappa dukar gunga

in i den saknade, den kära hamnen,

där hafvets vågor höra upp att svalla, men Emmas fåglar i den linden sjunga, som i sin bark af oss förvarar namnen.

X.

O ser jag rätt? Längst bort vid himlaranden en flik af hemmet dyker upp ur vågen. Hur hjärtat klappar, och hur spritter hågen! Snabb som en pil min köl sig närmar stranden.

Re'n kan jag skönja öarna och landen, de gråa bergen och den gröna rågen och hyddan, linden. Månn' där, under bågen af unga löf, mig ännu vinkar handen?

Ett språng! — jag kysser moderliga jorden, och full af längtan nu till hyddan flyger, där gästers muntra sorl emot mig larmar;jag hör pokalers klang vid fyllda borden, jag genom dörr'n på tå mig sakta smyger, och finner Emma — i en annans armar.

XI.

u gaf mig, haf, åt jordens famn tillbaka, tag nu mig åter i din trogna bölja! I den, som djupast är, där vill jag skölja mitt hjärtas sorg, där vill jag hvilan smaka,

där vill jag stoftet af min ande skaka, och på din botten mig för solen dölja; med en af dina döttrar vill jag följa,

ty Emma, Emma är en annans maka.

Du ler, du rörs ej af min sorg, och vinden du skickat bort att storma i det hafvet, som grundlöst svallar i mitt eget hjärta.

Förr bröt det ut i floder utför kinden, nu är det stelnadt. Hoppet är begrafvet, och djupt är du, — men djupare min smärta»XII.

Förr'n jorden jag mot hafvet gick att byta, jag tänkte: ännu finns en vän i världen. Jag gick till linden: »skänk till sista färden mig du ett blad, jag vill ett vissnadt bryta».

Då såg jag ett, som häng med gulnad yta; det var ej löf, o nej, men afskedsgärden från Emmas hand. »Din sorg — så skref

hon — bär den, och sky den kust, där falska, vågor ryta!

Minns utan vrede, minns den bleka bruden, som, vigd vid sorgen, skall i hast förtyna, minns tvungna dottren, den till offer dömda!

Men när jag kläds till brud i rätta skruden, och bäddas godt på vinterns hvita dyna, då — icke förr, men då — sök upp den gömda!»

XIII.

Du frågar mig hvad här jag har att göra, och hvad jag söker under vinterns drifva; jag kan dock ej de multna benen lifva, jag kan dem blott med mina tårar störa.EMMA. 177

Du frågar, hvi jag sänker så mitt öra mot grafven, som dock intet svar kan gifva, och hvi jag går att sorgsna runor skrifva i snön, som snart utplåna skall de sköra.

Så vet: jag söker den jag aldrig finner; från mänskoglam mitt öra flytt med smärta, och tigger här ett ljud af annan stämma.

Tro ej, att hvad jag skrifver här försvinner! Med pil, som blodig rycktes ur mitt hjärta, i frusen gråt, i snö jag ristar EMMA.

XIV.

En sällsam glans jag såg i kvällens timma, ett ljus, som tycktes utur solen flöda, men solen sjönk i skyar purpurröda, och slocknad snart var ock dess sista strimma.

Dock fortfor ljuset att omkring mig glimma, det tog ett anlet, fattligt utan möda: — mitt hjärta ville tjusas, ville blöda, jag kunde Emmas anletsdrag förnimma.

I krans af strålar hon på guldmoln sänkte sig ned, och stod förklarad vid min sida, och än en blick af salighet mig skänkte.

»Jag vet — hon sade — hvad du haft att lida, jag vet, på mig hur kärleksfull du tänkte, i himlen är jag, — där jag vill dig bida.»

XV.

Haf tack, o lif, för alla fröjder njutna från dagens morgon intill sena kvällen, för alla minnen från min barndoms ställen, för alla rosor, alla lagrar brutna,

för mina ögon, öppnade och slutna, — för solens lågor och för stjärnepellen, för luft och våg, för skogarna, för fjällen! — haf tack ock sist för alla tårar gjutna !

Men ett det är, hvarför jag mest dig prisar: att, genom ljufva, genom bittra öden, du mig en glimt af högre världar visar;

ty eld du blåser upp ur släckta glöden, och värmer än på samma gång du isar: din slöja blott, och annat ej, är

döden.Fantasi.

Jord och himmel jag

glömmer natt och dag och på dig allén jag tänker;

du är dagens hopp,

när som,sol går opp, du min bön, när sol sig sänker. Hur du städse lyser på min himmel skön, lifvets morgondröm och lifvets aftonbön!

Jord och himmel jag

glömmer natt och dag och på dig allén jag tänker.

Säg, i helgonfrid

o hvar dväljs du blid? Såg på jorden dig mitt öga?

Eller dröjer du,

ängel, kvar ännu ibland syskon i det höga? Får jag aldrig trycka här din varma hand? Bli vi först bekanta på den andra strand?

Säg, i helgonfrid

o hvar dväljs du blid? Såg på jorden dig mitt öga?När en tanke flög,

när en suck sig smög, du var målet för dem båda.

I hvar stjärnas blick

din jag möta fick, blommor små din bild förråda. Aftonskyn i lågor skref ditt namn för mig, ängen bar din dräkt, och lärkan sjöng om dig.

När en tanke flög,

när en suck sig smög, du var målet för dem båda.

O jag vet, en gång

vid en bättre sång skänker Gud oss åt hvarandra.

Följer du mig still,

hör blott du mig till, må försvinna allt det andra! Kärleken är evig, och när döden ler, mötas vi och skiljas aldrig, aldrig mer.

O jag vet, en gång

vid en bättre sång skänker Gud oss åt hvarandra.Synen.

Vid foten af en blomsterkulle på stranden af en skuggad å, jag såg en vänlig bydda stå, där frid ocb kärlek trifvas skulle. Jag var så glad, jag var så nöjd, mitt hjärta slog af sällsam fröjd; ty se — den hyddan var min egen.

I dörrn jag sedan såg en flicka, som där, en vinglös ängel, stod med dräkt af snö, med kind i blod; hon syntes huldt emot mig nicka. Jag var så glad, jag var så nöjd, mitt hjärta slog af sällsam fröjd; ty vet — den flickan var min maka.

Ej länge dock min glädje räckte,

ty floden ryckte hyddan bort,

och mina armar innan kort

mot flickans bild jag fåfängt sträckte.

Säg mig, hvar då den hyddan låg!

Hvem var den flickan, som jag såg? 0 allt var endast — uti drömmen.Lindens sång i vårnatten

utanför Lauras fönster.

Slumra där inne, du sköna, du unga! Majnattens skuggor ej ännu ha flytt. Än i min krona ej fåglarna sjunga: slumra, som de, tills det dagas på nytt!

Allt än är stilla på land och på vatten, gräset hörs växa och luften är varm. Ensam jag står i den ljummande natten, håller din grönskande sköld på min arm.

Kommer en nattvind, jag ropar: »o akta, väck henne icke! hon sofver ännu». Kommer en gosse med cittran: »sjung sakta, stör ej den hulda, jag vakar, sof du!»

Rosen, som vill dig i morgon få smycka, ännu ej vecklat sig fullt ur sin knopp. Slumra! dröm kärlek, dröm glädje och lycka! Vakna till blommor och solljus och hopp!

Tyst! Utur skogen re'n ensliga röster kvittra, och åldrande världen blir ny. Rosor ses växa ur flammande öster, himmelen blånar och skuggorna fly. —Vakna där inne, du sköna, du unga! Spörj ej, hvem klappar på dörrn? — det är jag. Hör i min krona hur fåglarna sjunga, vakna, som dessa, och sjung: det är dag!

Vårmorgonen.

Naturen låg så glad och still, hvar tufva stod så grön, hvar lärka satte toner till hvar blommas tysta bön, och bäcken flöt ur ängen fram mot insjöns lugna vik, där svanen stolt i vassen sam, på sång och silfver rik.

Mot solens källa örnen flög att där sin ljusdryck få, och biet ljuft sin nektar sög och myran drog sitt strå. I rosenkalken fjäriln har sin purpurvinge gömt, på lönnens gren ett dufvopar hvarannan smeka ömt.

En yngling där med hoppets mod i lönnens skugga gick,men våren glödde i hans blod och längtan i hans blick. En flicka där så oskuldsvarm vid rosenkalken satt, men kärlek häfde hennes barm och log i ögat matt.

När flickan nu af välkänd röst

hör hviskas ömt sitt namn,

och sjunker mot sin älsklings bröst

och slutes i hans famn,

och rodnad ler på bägges hy

och fröjd ur bägges håg,

och bägges själar sammanfly

i kyssens purpurvåg, — —

då sänker molnens viking snart

sig ner från ljusblå höjd,

och bäcken stannar i sin fart

att spegla deras fröjd,

och lärkan, tystnad, på dem lyss,

och blomstrens ögon le,

och dufvan glömmer makans kyss

att blott på deras se.MAJVISA. 185

Majvisa.

Trasten slår i dalen,

löfvad re'n är alen, löfvad björkens hvita silfverstam:

rosenkrönt är häcken,

och den muntra bäcken hoppar vig bland sten och tufvor fram.

Nu på morgonstunden

blommorna i lunden hviska med hvarann om sol och vår,.

och i deras öga,

riktadt mot det höga, morgonbönen Jämnat kvar en tår.

Insjön som en spegel

står. Med fällda segel fiskarn sakta gungar fram sin båt.

Smygande kring stranden,

med sitt skott i handen, jägarn går mot änder på försåt.

Gässen ner i dammen plaska sig, och lammen motar flickan under sång ur byn.

Gubben lagar grinden. — Blomsterdoft är vinden, ängen är så grön och blå är skyn.

Med den gyllne färgen

målar solen bergen, vill de hårda smälta med sin glans:

hennes blickar ljufva

från den lägsta tufva locka fram en liten blomsterkrans.

Liljorna sig smycka

och sig granna tycka

— kungatärnor i naturens hof; —

; men på molnen gunga

.lärkorna och sjunga: Herran, Herran vare tack och lof!

Laura, Laura, hasta!

Slöjan från dig kasta, följ mig ner i dalen än en gång!

Bryt en ros ur häcken,

spegla dig i bäcken, lyss till blommans suck, till fågelns sång!

Ser du, ekar skydda där en mosstäckt hydda,som på holmens gröna udde står I Murgrön kransar henne, hon har rum för tvenne;

tänk, om lilla hyddan vore vår!

Tänk om vi där bodde, — om din vän du trodde,

som för dig så ofta svor att dö! Fiskarns lätta julle löste vi, och skulle

hiriha snart vår glada kärleks-ö.

Bort från strand vi sköto jullen se'n, och slöto

hyddans dörr för hvarje mulen gäst, att, i ro för kvalen, få med blomsterdalen

fira så naturens sköna fest.

Tiden skulle leka, du mig skulle smeka,

och jag skulle vaka, när du sof; och, när dagen väcktes, och, när solen släcktes,

sjunga: Herran vare tack och lof.Sommarhälsning.

Må gräset frodas, fågelsånger ljuda och Flora ställa upp sin blomstervakt! Må allt, hvad nordens sommar har att bjuda, sig breda ut för dig i juniprakt!

När daggens tår i rosenkalken skälfver, och vinden lyssnar, höj din klara röst, låt välljud strömma utåt sjö och älfv€r, och göm ändå de bästa i ditt bröst!

Drick lif, drick fröjd ur solens yngsta lågor, gläd, som ett barn, dig åt Guds sköna värld, och skänk din bild, din sång, åt Vetterns vågor, gör hela lifvet till en somnuirfärd!

I vinter se'n, då fryser Vetterns yta, men längst på djupet vågen lif har kvar; och våg till våg skall till hvarann då flyta och fråga: minns du, hur i somras var?

Och ofvanpå skall skridskofararn larma, och vid det muntra bjällerklang man hör skall ingen, ingen ana, hvad de varma, de kväfda vågor sucka nedanför.I gryningen.

Du österns sol, som dagens ljus mig bådar, stig högt i dag och oförmörkad blif! Förrän i kväll du nedgår, glad jag skådar den vana, som är solen i mitt lif. Som du, hvar morgon hon föryngrad träder med tända lågor fram ur nattens tjäll, som du, hon alla med sin anblick gläder, som du, för mig hon gömmer sig hvar kväll.

När hon är borta, o hur hjärtat fryser, hur mulen dagen är, då hon ej ler! När hennes öga vänligt mot mig lyser, hur i förskönad glans jag allt då ser! Af hennes morgonblickar väckes sången, en nytänd fröjd i lifvets pulsar slår, och hvarje kväll, då hon är från mig gången, i flammor minnets aftonrodnad står.

Stig högt, o sol! jag älskar dig, du höga, och uti dig jag älskar Lauras bild.

O gnugga sömnen ur ditt klara öga och blicka ner så nådig och så mild!

I afton sent du dig till hvila lägge, att jag må länge se mitt hjärtas vän! Då vill jag älska lika ömt er bägge och sjunga bägge då en sång igen.

Silvios höstsång

under Lauras lind.

Grön ännu? De andra träden mista sina blad; du dina gömma får. Göm dem länge! Var i höst den sista, var den första, som slår ut i vår!

Lunden höggs! — dig ville himlen skona, dig, som blef till högre öden satt. Skjut då stolt mot molnen upp din krona, hennes sköldvakt, hennes, dag och natt!

Sköt ditt värf, du lycklige! Försvara med din krona henne, med din stam! Dina skuggor må de enda vara, som till henne nånsin tränga fram.

Ute står; du, men det bryr dig föga, hur det stormar, regnar mången gång. Hvarje morgon ser dig hennes öga, hvarje afton hör du hennes sång.

Kanske hedanför i aftontöcknen någon, som ej räcker upp som du, går förbi — en ensling uti öknen — utan sång och utan glädje nu.Hör du då hans suck (hon ej den höre, där i vänners krets hon sitter glad), o låt sucken stanna utanföre, jaga bort den bland de vissna blad!

Och när bladen trampats se'n af henne, när de alla, alla fallit af, eld, till aska du dem alla bränne! eller vind, dem bädda på min graf!

Silvio till Laura.

Är det ett brott, att jag dig har så kär, att djupt din bild sig präglat i mitt minne? O nej! Att älska det, som älskvärdt är, den lagen skref en Gud uti mitt sinne.

När solen mot mig ler, då värmes jag, och när jag ser ditt väsens öppna, rena, så soligt hulda, leende behag, då skulle kall jag vara, jag allena?

Och ser jag rosen glöda på din kind, ser ur din blick jag idel godhet lysa, — jag har ej ögon fått att vara blind, jag har ej hjärta fått att evigt frysa.192 I AFSKEDETS STUND.

Vi äro evigt skilda åt, vi två, två lågor, som på hvar sitt altar brinna; men låt mig evigt älska dig ändå, dig lika älskvärd låt mig evigt finna.

I afskedets stund.

Tänk någon gång på den, hvars hjärta gömmer din änglabild så troget inom sig, på den, som ofta hela världen glömmer att blott i stillhet tänka få på dig!

Tänk någon gång, när du en blomma plockar, på den, hvars lif af dig sin blomning har, som evigt minns de rika, ljusa lockar och evigt minns ditt blåa ögonpar!

Tänk någon gång, när dagens sol sig sänker och fiskarn sakta gungar hem från sjön, på den, som evigt, evigt på dig tänker och ber för dig till Gud så mången bön!

Tänk någon gång, när nattens klara stjärna en hälsning vinkar ifrån fästet blå, på den, hvars tanke flyr till dig så gärna! Nej, glöm mig du! —jag minns nog dig ändå.Silvios dödssång.

Hvem sjöng jag för? Hon var i skilda

länder densamma alltid, lika huld och ljuf. Om henne sjöng jag på Salernos stränder, om henne än vid kratern af Vesuv: jag lärde hennes namn åt näktergalen, åt alpens eko uti Schweizerdalen, åt minsta kaskatell vid Tivoli;

— men allt det där är nu förbi, förbi.

Hvem led jag för? Jag älskade en blomma, en orm sitt gift smög i mitt hjärta då. Han suger blodet, ådrorna bli tomma, och rosen ler och ormen ler också. Men när i långa nätters kval jag kände, hur giftet spreds och i mitt inre brände, ack! dubbelt skön mig tycktes rosen bli;

— men allt det där är nu förbi, förbi.

Hvem dör jag för ? Min graf man bäddar redan med hälften blommor och med hälften snö: det kyler såren och det läker svedan; men glad, som svanen, vill i sång jag dö. Böttiger, Valda dikter. 13Väl är farväl det svåraste af orden,

och mycket skönt det funnes än på jorden,

och kall är grafven, mörker däruti;

— men allt det där är snart förbi, förbi.

Lauras hem.

Se, redan silfverlampor brinna i änglars sal, den himmelsblå: till hyddan, där min älskarinna nu bor, jag smyga vill på tå. I midnattsvindar, susen sakta! du nattens öga, dunkelt brinn! Ty hennes tjäll du får betrakta blott utanpå, men ej se in.

Hon bodde förr i höga salar, men nu ett bättre hem hon valt; ty hit i fridens gröna dalar hon flyttat. Här är tyst, är svalt. Här nattens fåglar sina kväden melodiskt slå, när månen ler, och där, i skygd af poppelträden, en liten lågbyggd stad jag ser.Dess grannar väl tillhopa trifvas, och ingen husvill ser man där; om sina torfvor ej de kifvas, ty lika stor hvar gårdstomt är: och deras stadsport, svarta grinden, så gästfritt öppnas hvarje kväll. Tyst! nu där borta under linden jag skymta ser min flickas tjäll.

O tyst, o tyst, att ej hon vaknar! hon somnat ljuft vid kvällens fläkt. Den lilla hyddan fönster saknar, det låga tak

är mossbetäckt: en doftrik lilja på sin stängel står som en kalkhvit skorsten där, och nattvakt håller visst en ängel, jag ser vid dörrn hans korsgevär.

Den huldas namnsdag nyss man firat; står icke där ett blomsterhord? och där en myrtenkrans, man virat kring hennes namn med gyllne ord: hon i sin kammar ej förnimmer, hur tårar vattna vissnad krans, hur månen strör sitt bleka skimmer kring namnet till en helgonglans.När hit hvar natt jag vandrar åter och står vid låga tjället still, jag vet ej, hvarför ögat gråter, och hvarför hjärtat blöda vill. Skäll jag ej glädjas, att hon gömmer på ljuflig bädd sitt hufvud lent? O kanske att om mig hon drömmer, och därför vaknar hon så sent!

En vän jag äger här på orten, som sörjt för hennes flyttning hit. Han nyckeln har ännu till porten och lofvat att mig släppa dit. När några vakter äro flydda, ditin till henne får jag gå: då sofva vi i samma hydda, och om hvarann vi drömma då.

När ingen måne mera tänder på bergets topp sitt matta bloss, och östansol en morgon sänder sin strålblick ända in till oss; o då att vakna hos hvarandra, att åter unga bli, hur sällt! Och med de stilla grannar vandra vi ut på ljusets morgonfält.Hvem?

I täta poppelskuggor, troget gömmen för mängdens blick den värld, jag kallar min! Hvems var den bilden, som jag såg i drömmen, var det ej din ?

När, trött vid världens stoj, mig hem jag

smyger och öfver hyddans tröskel glad går in, hvems är den blick, som vänlig mot mig

flyger, är det ej din?

Och när i lifvet jag mig ensam tycker och sorgen jagar moln uti mitt sinn, hvems är den hand, som min så hjärtligt

trycker, är det ej din?

När blodröd flamma, som på fästet brinner, bebådar storm den dag, som träder in, hvems är den famn, där ingen storm mig hinner,

är det ej din?198 HVEM?

När lifvets herre återtagit gåfvan, som gör mig ömsom fröjd och oro nu, hvem är den ängel, som jag ser därofvan, är det ej du?VANDRINGSMINNEN.Afsked till hemmet.

Bort till fjärran land i söder, där orange och drufva glöder, och där mandelblommor dofta, medan näktergalar slå; med min pilgrimsstaf i handen går jag till de sköna landen, men på dig jag tänker ofta, o mitt fosterland, ändå.

Hör jag vignerolan unga gladt vid Po och Arno sjunga, Sverge! dina skogars susning hör jag dock i vindens röst; tänker på de sköna sånger, jag i norden många gånger hörde med så glad förtjusning och med eko i mitt bröst.

Härlig söderns bygd lär vara, stjärnorna bli där mer klara, himlen närmare till jorden, jorden själf ett blomsterland;men hur skön man än den målar, aldrig dock han öfverstrålar fädrens bygd, det gamla Norden, hemmets evigt kära strand.

Så farväl, o Nord, du höga, gläns i minnet för mitt öga! Dig jag måste öfvergifva, irra vidt kring land och haf. Fädrens andar dig bevaka; — kommer jag en gång tillbaka, har du annat ej att gifva, skänk mig dock hos dig en graf!

Italia.

Dal pigro e grave sonno, ove sepolta Sei giä tanti anni, omai sorgi e respira. GUIDICCIONI.

Hon sofver nätter, sofver dar,

Italia, söderns stolta mö:

sin hufvudgård hon bäddat har

af alpers rena snö.

Med hjässan stödd mot deras topp,

med kind, än blossande, än kall,

hon sträcker ut sin smärta kropp

till Etnas fotapall.Den höga sköldmön livilar godt, hon andas ut från mödors tvång: »hon är ej död, hon sofver blott», och väcks väl än en gång. Ett rosenläger, ej en graf, är henne ljufva blomster-ön; och slumrerskan i tvenne haf sig speglar, dubbelt skön.

Af ålder bär hon inga spår, ej årens last är henne tung: hon lefvat har sextusen år och är dock lika ung. Hur mången runa tiden skar, den har ej hennes panna frätt; till smink hon morgonrodnan har och soln till bröstbukett.

Kring henne ler en lagerskog, med vinlöfskransar rikt behängd, och marken, rörd af ingen plog, ger skördar där i mängd. Granaten, mandeln blommar där och oljeträdet drar sin must och drufvan kokar sina bär på evig solskenskust.Af söderns strålar purpurstänkt, begjutet nyss af daggens bad, sitt gyllne klot orangen hängt bland dunkelgröna blad. Sitt bord naturen dukar fram med mullbär och johannisbröd, och lutad emot piniens stam står oleandern röd.

Där falla löfven aldrig af,

ej frukt är där från blomma skild,

och majs-skörd vaggar som ett haf,

och cactus växer vild.

Där öfvervintra sommarbin

i myrtenlundars varma sus,

och jorden dricker solens vin

uti ett evigt rus.

Hon sofver dar, hon sofver år,

Italia, söderns sköna mö;

och näktergaln sin vaggsång slår

i toner, som ej dö,

så ljufliga, att mången gång

naturens pulsar slå af fröjd,

och floden saktar, tjust, sitt språng

från Apenninehs höjd.Det går en suck ur berg och sten, ur blommans själ en suck det går, och gren sig lutar ömt mot gren, när näktergalen slår. Allt skapadt tycks försmälta då som i en salig midnattskyss: med stjärnor himlen ser därpå och sitter själf och lyss.

I slumrarinnans mörka hår hvar stjärna gnistrar som, juvel, tills dagen fram ur öster går med glada färgers spel.. Men hon, i trollande behag, hon sofver dar, hon sofver år, i morgon, likasom i dag, i dag, liksom i går.

Hvad drömmer hon? — så frågar du. Hon drömmer segerklang af svärd, hon drömmer om de kullar sju, som styrde förr en värld. Om Romulus, som byggde sta'n, om Numa, grundarn af dess tron, om Scipio, Goriolan, om Caesar drömmer hon.

Hon drömmer om hvar forntidsbragd, hvar fest i ryktets helgedom, då vinning blef till vinning lagd, och världen hette Rom. Då från »barbaren» allting togs, och han att lefva knappt fick rum, men segrarn, höljd af lager, drogs

till Capitolium.

Och tusental af år de fly

i hennes dröm som ögonblick; —

hon drömmer om ett hjälteny,

som upp ur hafvet gick:

om korsikanarns store son,

för hvilken kungar nyss böjt knän:

hon drömmer om Napoleon,

hon drömmer om Eugéne.

Hyad välljud fyller hennes dröm, af glada toner hvilket rus! Det kommer ifrån Anios ström, från Teveronens brus. Hon Flaccus hör sin lyra slå — Msecenas-sångarn — och bredvid iEneas-skalden ser hon stå i samtal med Ovid.Men, när de tystnat, hör en klang af sång, än mera skär och hög! Den sången upp till himlen sprang, den öfver stjärnor flög; men först till Orkus ner den steg, steg se'n till Purgatorium, och afgrundsskaran häpen teg, och änglars hymn blef stum.

Den sången är en åskans son,

den hörs som stormens skarpa slag,

den liknar domsbasunens dån

på världens sista dag.

Men mild som sorlet af en bäck

en flöjtton,'hörd i dalens famn,

en annan sång nu klingar täck

och suckar Lauras namn.

Nu öfver slumrarimiuiis kind se, hur ett himmelskt löje gått! Där skalkas, som en sommarvind, en annan sångardrott. Han sjunger Rolands äfventyr och Rolands vansinn, glad och öm; han diktar skälmsk, självsvåldig, yr en riddarlifvets dröm.Och härligt sluter sig till dem en svan med genomborradt bröst, den skald, som sjöng Jerusalem med änglatungors röst; sju år han i sitt fångtorn satt, mot Leonoras fönster vänd, och sökte dager i sin natt, af egna glöd förbränd.

Ett dårhushjon han stirrar vild, förgudad nyss och nu beledd. Italia suckar vid hans bild, i drömmens spegel sedd: och väldigt häfves hennes barm, likt vågen af en, fradgad sjö; man ser ett drag af sorg, af harm på hennes pannas snö.

Ha nu Italiens skalder dött? — Med denna västerns poesi, hvars like man ej sedan mött, säg, är det nu förbi? Nej, än hon småler, slumrerskan, hon Monti hört ej längese'n, och, hvad som henne trösta kan, Manzoni lefver än.Nu taflor drömmen rullar opp, och Rafaél dem målat har. Det himmelska har där fått kropp, men genomskinligt klar. Ett gudabarn i strålar ler, madonnans anlet blickar gladt, och gjuten kring dem bägge ser hon nu Gorreggios Natt.

Och Natten; af en ängels* hand i marmor huggen, ser hon ock: en själ, som sina lågor band i stenens hårda block! — Canovas gratier sväfva tre kring hennes hvita nattduksbord; men störste mästarns atelier har nyckeln gömd i nord.

Han föddes ej vid hennes haf, han är ej hennes son, ej bror, men det var hon, som intryck gaf: hos henne blef han stor. När ryktet, med hans namn i glans, fan länder ut, far länder in, sin ära räknar hon för hans, hans räknar hon för sin.

* Michel Ang el o.Nu hör på Comos stilla vik, den: månbeglänsta, klingar tyst en himmelskt smältande musik, af nattens vindar kysst! Månn' näktergalen sjunger där? Nej, mänskohand, nej, mänskobröst. Månn' det violn från Parma* är? Månn' det är Grisis röst?

Än» suckar likna dessa ljud,

än måla de begärens storm,

än stiga de till himlens Gud

i témpelhymners form.

Från stabat mäter — hvilket språng

af toner ned till älskarns drill,

till gondolierens ömma sång,

när hafvet sofver still!

Så sväfva toner, färger, ord

och bilder för Italias själ;

och hvart hon ser* åt haf, åt jord,

hon känner allt så väl.

Allt lefver, allt för henne står

föryngradt. — Men, i en minut,

hvad prakt, hvad under, ögat slår!

Är drömmen än ej slut?

* Paganini.Där glänser murad marmorstad, där strålar rikt kupolers topp, där skimrar luftig kolonnad, som drömmen nu byggt opp. Där öppnar Pantheon sin rund, och Petri döme tändt sina bloss; där tronar stolt på seklers grund teatrarnas koloss.

Ur skyn palatser stiga ner, jordfasta sig kring Tiberns ström. — Månn' det är verklighet hon ser, Italia, månn' en dröm? Hvad konst har stort, hvad dikt har skönt, hvad glans och färg åt lifvet ger, allt har hon sett, allt har hon rönt, hon har, — det är ej mer!

Och dar hon sofver, sofver år, en drömvärld blott bär hennes skatt; men mot en tid, som förestår, hälft vaken ser hon gladt. Lång natten var, ej evig dock, det ljusnar re'n vid österns bryn: hon öppnar sina ögonlock, hon ser en framtidssyn.Hon ser en yngling, hälften man, han har en romersk hjältes skick: den vises allvar äger han och triumfatorns blick. Mot farors hot han går med köld, ej kärlek blott, beundran värd: rättvisa sitter på hans sköld, och seger på hans svärd.

Men hvadan? — Ty hans like haft har ej på länge söderns ätt. Hans själ är eld, hans vilja kraft, hans valspråk: »folkens rätt». Hvar finns han, ny Napoleon, hvar bor han, under hvilka trän? O att han komme norr ifrån, en ättling af Eugéne!

Han seglar öfver vredgad sjö, han klättrar öfver branta fjäll, han landar vid den huldas ö, han klappar på dess tjäll. »Stå upp, Italia! — ropar han — dig nämnarn nalkas, vakna glad! Spänn till triumf ditt segerspann, kör in i Romas stad!»Förnedrade! res dig igen!

än är din världs-roll ej förbi;

Europas hjärta är du än,

och skall så evigt bli.

Från höjderna af Vatikan,

vid åskors dån, hör kräklans fall!

Och öppen, fri, som solens ban,

din framtid stråla skall.

»Ditt ok från sköna skuldran hvälf, och vräk det ner i hafvets sand! Jag hjälper dig, nej, hjälp dig själf! Slit fort din träldoms band! I samlad endräkt känn din kraft, försvara stark ditt forna rum, men drick ej minnets nektarsaft blott som ett opium!

»Än blommar konst, än odlas vett i Arnos dal, på Tiberns strand, och har väl solens öga sett ett mera härligt land? Så vakna sköna, stolta mö, blif åter hvad du ej förblef! Det är för tidigt än att dö, stå upp på nytt och — lef!»Och unga hjältens rop hon hör,

hans bild står kvar, som drömmen, ljuf:

hon sakta nu uppå sig rör,

då rör sig ock Vesuv;

det sprutar eld den långa natt,

och slungar sten mot fega män:

det är en vink, ett tecken, att

Italia; lefver än.

Och alp från alp det höres gå ett skakande, ett vredgadt ljud; och Medelhafvet darrar då uti sin blåa skrud; och golfen hviskar till sin strand, till sina klyftor stranden se'n: »än finns det kraft i Coesars land, Italia lefver än».

Hon lefver. — Snart den dag skall gry,

då ej hon är trälinna mer,

då våldets hot, då vapnens gny,

ej henne bäfvan ger;

då hon skall sitta på sin tron,

mot sina hvita alper stödd,

och samla kring sig en nation

med kraft, ej än förblödd.Än finns ett Rom på jordens ring,

som räknar släkt med krigets gud:

dess örnar kunna flyga kring

ännu med segerbud. —

Förr'n storm, som nu kring världen far,

till ro har lagt sin vinge ner,

var viss, Italia vaknat har,

hon sofver icke mer.

En afton i Tivoli.

Till landets skuggor, smyckade af Flora, en sommarkväll mig drog från Tiberns våg, och Romas stad, den eviga, den stora, med sina skatter re'n bakom mig låg. Dock, minnets kullar, än mitt hjärta visste, att blott en lek dess

afsked var från er. Ej kommen ännu dagen var, den siste, då jag på allvar eder åsyn miste och ville vända om — och fick det icke mer.

Mig drog en längtan till Sabinerbergen. Jag deras kedja måla vill, — men nej! Hvem ger mig penseln och hvar får jag färgen, en saft af blåklint och förgätmigej ?Se dem från Rom! Se hur hvarann de följa, en blåklädd lifvakt kring en klassisk jord! Ett genomskinligt flor dem söker dölja: så blå är endast Medelhafvets bölja, och någon enda gång en sommarsky i nord.

Hur friskt det susar i olivebladen, hur vinkar ej naturens helgedom! Och det blir kvaft, man längtar ut från staden i sommarkvälln, fast staden heter Rom. På Forum vill jag gå, när stormen hviner bland brutna tempel öfver hjältars ben; men trött man blir att evigt se ruiner, och mången gång, när solen vänligt skiner, en blomma gläder mer än själfva Colisén.

Jag gick den gamla Via Tiburtina, så ofta trampad i de forna dar. En hvar har anor. Hon har också sina, och dem bär häfden troget i förvar. Här af Sabiner mången väpnad skara mot Latiens örnar sig i härnad gett. — Jag kom till Anio, kom till Solfatara, och nu, förtjust att re'n vid målet vara, mitt öga såg en syn, mer skön än drömmen

sett.Där låg på bergets sluttning bland oliver

en stad och glimrade i aftonsoln:

en flod sprang utför bergets vägg med ifver,

och rosen ångade och nattvioln:

citronen glödde mellan dunkla bladen,

och fågeltoner flögo mig förbi;

men som en åska dånade kaskaden,

där hon i djupet störtade, och staden

han var ett Edens barn, — han hette Tivoli.

Och aftonhimlen blef alltmera blånad, af solens klot i väster purpurstänkt: jag såg mot jorden, såg mot skyn förvånad och tänkte tankar, som jag förr ej tänkt. Allt var mig nytt: bland pinier stod blott alen, ett sändebud från nord till Floras fest; men kaskateller hoppade i dalen med silfverskum, att lyss på näktergalen, som i en fikonskog nu satt och sjöng som bäst.

Och när hans toner nu som ömmast drilla, en ljuflig flöjt i Aniofallets brus, och jag vid foten af Msecenas' Villa satt drömmande i aftonrodnans ljus; då kom en herde till mig med de orden: »till dig, o främling, bref i Rom jag fick, ett bref, som kommit långt ifrån, från norden». —Jag tog det, bröt det, ack! från fosterjorden det kom, förskönande det skönsta ögonblick.

Det föll ett blad därur. Det var den sången, som skalden vid guldbröllopsfesten kvad om Gustafs tid, där Kellgren, Creutz och

mången, som sjöng på den, fick lif i hvarje rad: och Lidner gråtögd, Bellman i sin yra, de kommo mot mig ur en vinlöfs-gång. O! i en nejd, der Flaccus slog sin lyra, hur dessa svenska ljud mig voro dyra, vid Teveronens svall hur skön en Mälarsång!

Jag kände ljuden. Jag läst Frithiofs saga, som nu Europa lär sig utantill: ej blott på svenska Ingeborg hörs klaga, hon sätter sucken på hvad språk hon vill. Ack, här — jag tänkte — här i blomstersalen må sången höras från min fosterjord! Jag läste högt. — Det blef så still i dalen, och forsen saktas, tyst blir näktergalen, tyst söderns näktergal för den, som slår i

nord.EN AFTON I TIVOLI. 21$

Och fredligt landtfolk hade emot stammen af en cypress ställt sina har nyss, och herdar kommo med sin hjord,

och lammen i feta gräset lade sig att lyss. En skara, som till klosterfesten tågar, sig glömmer kvar, och går ej mera bort: i allas blickar glad förundran lågar, och blyg till slut en vignerola frågar: »hvad språk är detta, skönt, ja nästan skönt

som vårt?»

»Hvad språk är detta, väldigt som kaskaden, och ömt och klangrikt som vår näktergal?» Så frågar hon, så frågar hela raden, vid dessa nordljud i hesperisk dal. Och när jag svarat: det är svenska sången, och skaran sedan gått mig gladt förbi, och sista herden längese'n var gången, jag hörde genljud ropa: »svenska sången!» Det ljöd så eget skönt i daln vid Tivoli.

Och djupt jag kände, nord! jag blir dig trogen;

ej södern gör min kärlek till dig matt. —

Nu blef det mörkt, men månen sam ur skogen,

försillrande Italiens svarta natt.

Ånyo underbara fåglar drilla, ånyo störtar dof kaskaden ner: jag till min boning återvände stilla, men först jag bröt uti Horatii Villa en kvist af Dafnes träd, — den skickar jag

Tegnér.

Midsommarnatten vid Arno.

O midnattssol! jag ser dig ej i år, där på mitt hemlands ljusa fjäll du glöder, där still, som förr i Gideon, du står. — Ack, där är dag, när vi ha natt i söder!

Och dig ej heller, fjällens ros! jag ser, hur än jag söka må i Arnos dalar: i yppig glans här mången blomma ler, som du dock ingen till mitt hjärta talar.

Hur väl ändå, att tiden still ej står

som dagens drott, ej glömmer sig som denne.

Fort må han flyga, fort! ty nästa år,

o midnattssol, då ser jag dig — och henne.Tiggaren i Rom.

Hvem vågar sig ut på torntakets spets ? hvem är ätt tända kupolen tillreds?

Först tage han åflat och Herrans bröd; till möte går han en hotande död.

Men tänder kan korset och slår sig ihjäl, tar kyrkan moderligt vård om hans själ.»

Så talar en sysslande klosterpräst

i Rom, vid Sankt Petri och Pauli fest.

Och svaret dröjer. Då träder där fram en gubbe och bringar de unga på skam.

»Låt ungdomen léfva! — han säger — mot den ler lifvet i varmaste färger än;

men mig är det bleknadt. Hvad fäster mig

kvar? En hund är det enda jag äger och har.

Väl tycks jag er skröplig och gammal och grå, nog tänder i kväll jag kupolen ändå.»

Så sagdt. Till Lorenzokapellet han går, gör bot och gör bikt och sin aflat får.

Men Tibern af brokiga skaror en krans re'n samlat, som vänta på festens glans.

Mot Petersdomen hvart öga ser, och alla längta, att soln må gå ner.

Nu strös öfver bergen dess sista sken i silfver och purpur, och slocknar alltre'n,

och svart i sin glänsande sammetsdräkt står natten och väntar; det rörs ej en fläkt.

Men öfver Sankt Angelos skimrande topp vid Tiberbron en raket springer opp;

och stilla, likt stjärnan, som bådar att snart sig hela hvalfvet skall tända klart,

ett ensligt bloss — månget Ave be's — på högsta kupolen nu irra ses.

Då slå i en blink millioner af ljus ur murarna fram uppå Herrans hus.I lågor står templet, i lågor står skyn, och högst brinner korset. — Förtrollande syn!

Är himlen ej Öppnad? Har ner den sig sänkt? en glans, som denna, blott där man sig tänkt.

Det är ju, som in i de saligas tjäll hvart öga fick kasta en blick i kväll!

Hur flammar Sankt Peter, hur dess kolonnad nu lyser upp de sju kullarnas stad!

Och hela Campagnan, nyss ödslig och tom, får ljus ifrån strålarnas helgedom.

I natt gå nya solar sin ban,

det faller ett stjärnregn på Vatikan.

Och himmel och jord utaf skenet förgylls, och luften af tusende glädjerop fylls.

På gubben faller ock festens ljus,

han ligger krossad bland tegel och grus.

Hans dödssuck hörs ej för jubelskri, dock är han nöjd, att det nu är förbi.

Hvem bryr sig om honom? — Där står blott

en hund och slickar såren i sista stund*.

Skuggstycke i Neapel.

Försonta ser jag eld och vatten,

ty solen ned i hafvet går,

och redan står den svarta natten

med stjärnjuveler i sitt hår.

Den purpur, som i västern glöder,

försvinner med ett andedrag;

det finns ej afton här i söder,

en blink! — och det är natt från dag.

Slut ögat till! Nyss såg du solen; slå ögat upp! — det månen är. Som en oktobernatt vid polen, så lång är sommarnatten här.

* Vid den bekanta illuminationen af Peterskyrkan är tandningen af korset på kupolens spets, hvarifran sedan i ett ögonblick ljuset utströmmar till templets alla öfriga delar, förenad med sådan lifsfara, att verkställaren vanligen förut anammar sakramentet.I norden blott en dröm, en villa, hon leker skymning en minut; men här i södern blir hon stilla och sofver sina timmar ut.

Den hälft förbrända jorden svalar

sin kind i blomsterdaggens bad,

och mellan löfven näktergalar

slå upp sin längtans serenad;

men öfver Medelhafvets yta,

som speglar stjärnan i dess gång,

vid fackelsken gondoler flyta

med skämt, gitarrklang och med sång.

Och rosor utaf eld ur vågen

ses växa upp vid årans slag.

Är det en morgonglans — I frågen —

till någon underjordisk dag?

Ty eld där bor i hvarje droppe;

den elden är så ren, så skär

som månens silfverljus där oppe,

men matt han som en lysmask är.

Dess mera dunkelröd är branden, som glöder fram ur bergets topp där borta på den vänstra stranden, som vådeldsdiger lyses opp.

Vesuv! hvi kan du ej försonas, hvi mildras ej ditt ljungeldshot, fast städer, bedjande att skonas, i stoftet ligga för din fot?

Pompeji du betäckt med lava, i slagg du Herkulanum gömt; vill nu Neapel du begrafva, har du ej än din eldbrunn tömt? Förslå ej Medelhafvets vågor att släcka harmen i ditt bröst? Göm i ditt hjärta dina lågor! Gennajo är Neapels tröst.

Gennajo står på flodens brygga,

åt din vulkan han bjuder trots;

han nya städer låter bygga,

där förr de gamla ha förgåtts;

han väcker upp den värld därunder,

som du i natt och aska höljt;

han klär med drufvor, blommor, hinder

hvad dina lavaströmmar sköljt.

Men re'n långs golfen ljusen släckas, och ljuden dö så småningom, och skuggorna allt längre sträckas, — skall jag till hemmet vända om?

Nej! dit till höjden vill jag ila, som stiger ur det ljumma haf, i Pausilippen vill jag hvila, se soln gå upp från Maros graf.

När albans första ljusning strimmar, och haf och jord då skifta färg, och Capri i ett eldhaf simmar med sina palmer, sina berg; bland tusen glada mänskohopar, som strömma hit från land och sjö, jag skyndar ner förtjust och ropar: »se Napoli — och sedan dö!»*

En morgon i Villa Reale.

Jag gick en dag, vid löfv.ens lätta susning, långs utmed stranden fram till Maros graf, och ögat njöt, med aldrig mättad tjusning, en sådan himmel och ett sådant haf. Framför mig krusades den blåa fjärden af vindens anda, svalkande och ljuf:

* »Vedi Napoli e poi muori!» Neapolitanskt ordspråk.

bakom mig låg den skönsta stad i världen,

och midtemot mig reste sig Vesuv.

Sångfåglar slogo, täflande om priset,

sin fulla drill i fikonlöfvens natt;

och allt var hälsa, allt var ljust och gladt,

som första dagens sol i paradiset.

Bäst så jag gick långs hafvets bukter fram, och gladde mig åt sången, vågen, dagen, med bok i hand satt lutad mot en stam en man, med söderns prägel uti dragen. De växlade, för hvarje nyläst rad, i mimiskt spel: man såg, än vreden jäste uti hans bröst, — än var han stolt, än glad, han led och njöt, han lefde hvad han läste. För hvad naturen skref där rundtomkring, försänkt i boken, hade han ej öga: af skådespelet i det låga, höga han njöt, han såg, han hörde ingenting. Men moln och solsken flögo öfver pannan, och ögat ömsom tårades och log; — så satt han, läste sida efter annan och såg ej upp, och andan knappt han drog. Den mannen — tänkte jag — lär solen bränna i hjärnans kamrar; är det ej en tok, som på en dag, en sådan ort som denna kan glömma jord och himmel — för en bok!

Och dock, det lyser eld, det blixtrar snille ur dessa ögon, dessa musklers spel; — det är ej hans, nej, det är bokens fel: den boken framför allt jag känna ville. På skalder har Italien ingen brist, från Dante ner till Monti hvilken skara! Ja, en af dessa lär väl denne vara, men hvem? låt se! en af de största visst. Nu mannens intryck syntes djupa, starka, då tänkte jag: det själfva Dante är; men åter blef han vek och öm och kär, — då tänkte jag: nej, nej, det är Petrarca!

Så, oviss än, jag gick min bana fram af sköna stunder att ett mer förvärfva, och, mellan Cap Misen och Cap Minerva, jag såg hur Capri utpå golfen sam. Två uddar, lika härliga att skåda! Hvart skall hon styra kosan väl i dag? Hon tycktes oviss, hon, emellan båda, som mellan Dante och Petrarca jag. — Men redan brände solen öfvermåttan, facchinon lopp till osterians bord, och herden från Puzzuoli dref sin hjord till Pausilippen, in i svala grottan. Och hafvet glödde nu i middagsbrand, och ingen blomma mer förmådde vaka,och djur och växter, alla efter hand i slummer sänktes, — jag gick hem tillbaka. Men vid jag så till hemmet vände om att, lik de andra, njuta min siesta, där marinen satt och läste nyss, jag kom i förbifarten än en blick att fästa. Försvunnen mannen var, men boken kvar, och denna nu jag ej var sen att taga; — det Dante ej, det ej Petrarca var, det var en landsman, det var Frithiofs

saga.

Tyrolersång.

På våra berg där ligger evig snö och evig grönska i vår dal; och ner i daln en vänlig sjö står blå som himlens blåa sal.

Så skifta hvitt och grönt och himmelsblått i glans af solens purpurfärg, och ingenstäds det är så godt att lefva, som bland våra berg.I världen ut vi vandra mången gång attjhämta lyckan till vår dal: vi fylla världen med vår sång, och sången fyller oss med kval;

ur hvarje ton en suck af längtan går. Och utan lyckan när till slut vi komma hem, — i dörrn hon står: hon var i dalen långt förut.

Bonden i Uri.

Där speglar sig i sjöars våg en mellan alper sluten värld, det skönsta land, som solen såg uppå sin vida färd: jag känner stolt, att också jag fick i det landet fostrad bli, jag tackar Gud, att där en dag jag föddes Schweizare och fri.

I bergets friska flod jag sam som barn, — och purpurstänkta skyn och hvita gletscher, hvita lamm, det var min första syn.På fjället se'n med munter sång jag lopp, — såg molnen dra förbi, och där, i kapp med vattensprång, jag växte Schweizare och fri.

Såg jag en stenget springa, föll han för min båges säkra skott: ett bråddjup, som mig återhöll, var då en lek mig blott. Att valla gafs mig se'n en hjord, jag lärde nu att herde bli och mer och mer förstå de ord: att vara Schweizare och fri.

En dag, på Rigis högsta topp, i morgonsoln en flicka stod; raskt dref jag mina lamm dit opp, hon rodnade som blod. Och våra hjordar sämdes bra, då kommo öfverens ock vi: där stod i hennes blick ett ja, ty jag var Schweizare och fri.

Du sälla tid, vid gigors röst, vid alphorns klang, i dalens sköt, då till mitt trogna schweizarbröst jag unga makan slöt! —BONDEN I URI. 233

Men himlen blef af viggar röd, oss nådde krigets vilda skri, tyrannens bud till Schweizarn ljöd: »dö, eller upphör vara fri!»

Vid Djäfvulsbryggan slaget stod,

där blef på lif och död det stridt;

laviner färgades af blod,

det glänste rödt i hvitt.

Då kom mitt ärfda spjut till pass,

ty »man ur huset» drogo vi;

jag slipade min yxa hvass,

och slogs som Schweizare och fri.

Snart rensades Sankt Gotthard från

barbarers vilda röfvartropp:

en föll i Rhen, en föll i Rhone,

men ingen steg mer opp.

Och åter hördes sång och skratt

på fjället: eko satt däri

och sjöng, hur godt det är, hur gladt

att lefva Schweizare och fri.

Nu vaggar skörden gula ax, och friden ler kring trefna tjäll; men hotar åter bojan — strax står fram en Wilhelm Tell.Med bröstet, hölj dt af varma sår, skall i min dal jag funnen bli, och Uri vittna kring min bår: »han dog som Schweizare och fri».

Petrarca i Vaucluse.

Här, skild från världen, jag mitt hem

utkorar i »slutna dalen», invid Sorgas källa, som ur sin urna låter vågor välla mer ymniga än mina egna tårar.

Här intet oskönt mina ögon sårar, ej öfver ondskan skall min harm här svälla: här vill jag frossa, som de evigt sälla, i sköna tankar och i nya vårar.

Min skatt, min seger och mitt hopp är friden; min frihet? den, att vara evigt fången, likt fågeln, som blir kvar i öppna buren.

Mitt sällskap? böcker från den gyllne tiden; min allmakt? kärleken; min glädje? sången; min tanke? Laura, och min tröst? naturen.En svensk tafla i Berlin.

Det är skönt att, långt från hemmet, hemlandsbikler dock få se: jag i dag sett Solna kyrka under lindarna vid Spree.

Fromma vandrare vid dörren såg jag stå där, ring i ring, där låg solsken uppå gången, det var söndag rundtomkring;

krans vid krans på svarta korsen hängde under löfvig gren, och Chorsei namn jag läste på en oprydd minnessten.

Men när nu det ringde samman, orgeln stämde upp sin psalm, då mig grep en hemmets längtan, då mig tryckte söderns kvalm.

O jag vet: på modersmålet klingar skönast Herrans ord. Tag mig, haf, på böljan åter! Jag vill hem itill nord, till nord.Återblick.

ef i fordom, lef i söderlanden, lef på Rigis topp, på blomsterstranden utaf Tiberns och af Brentas våg! Och njut om hvad där ditt sinne rörde, och hör om hvad där ditt öra hörde, och se om hvad där ditt öga såg!

Flytta dig till Romas tusen under, gack ånyo i Borgheses kinder, bryt af lagerns blad, granatens frukt! Eller flyg med hafvets svällda flagga öfver vågens skum till Tassos vagga i Sorrentos undangömda bukt!

Sitt med Tieck vid Elbens snabba vatten i förtroligt samspråk långt på natten, vakna se'n att på madonnan se! Dörrn står Öppen till din Dresdnerhydda, och akacierna, som henne skydda, rikt, som fordom, blomma ännu de.

Dröm dig så i södern ännu gästa! Minnet blir på slutet dock det bästa,

Lblir det enda, som du äger kvar. Täcker is hvart hoppets, strå i norden, än är lika grön den södra jorden, och dess himmel än är lika klar.RELIGIÖSA DIKTER.Den ende vännen.

Gud är min vän,

han evigt trofast blifver.

Om hvarje annan vän mig öfvergifver,

jag vet dock en, som dröjer hos mig än:

Gud är min vän.

Jag ser hans hand

i hvarje skapadt väsen,

från fjällens skytorn ner till späda gräsen; i solars lopp, i stoftets minsta grand, jag ser hans hand.

Och till hans pris

hvar blomma fått en tunga,

om honom kvällens näktergalar sjunga:

allt lefver, glades, sjunger växelvis

blott till hans pris.

Djupt i mitt bröst

han bor, den höge anden.

Vid farors bråddjup räcker han mig handen,

bland världens sorl jag lyss till vännens röst

djupt i mitt bröst.På Gud jag tror.

fast mig allt öfrigt sviker;

om också jorden ur sitt kretslopp viker

och solen ned i hafvets afgrund for,

på Gud jag tror.

Hans vill jag bli,

i hvarje stund af lifvet,

hans kärleks-ord är mig till ledning gifvet;

och ännu, när mitt jordlif är förbi,

hans vill jag bli.

Så ljuft det är

att sig till honom sluta,

att i hans sköt de kväfda suckar gjuta;

förtro åt honom hvarje fromt begär,

så ljuft det är.

Det går så fort

att lefva och försvinna,

att fröjd och oro om hvarannan vinna,

och nalkas se'n till grafvens stilla ort,

det går så fort.

Det går så väl,

om man ej himlen glömmer

och fadrens bild inom sig troget gömmer.Om man åt Gud förtror sin fulla själ. allt går så väl.

Mitt mål är han.

Kring honom känslan sväfvar,

upp till hans solar tankens vinge sträfsar.

Ej grusets fröjd min längtan mätta kan,

mitt mål är han.

Uti hans famn

jag lämnar mina öden,

och när en gång jag vinkas hem af döden,

jag sjunker, med en känsla utan namn.

uti hans famn.

Bönestunden.

Undan vike smärtan, ty i bönens ljud mötas skilda hjärtan nu hos samma Gud.

Ut en suck sig smyger, hörd af ingen vän; bönens dufva flyger då till Gud med den.kommer sedan åter med sitt glada bud, lugnar den som gråter, hälsar ifrån Gud,

hälsar från de sälla; och till jordens grus bär från solens källa värma, eld och ljus.

Aldrig tröttas vingen, aldrig källan töms: Gud, han glömmer ingen, fast han ofta glöms.

Men mitt hjärta gömme evigt Herrans lag, och min själ ej glömme, fadrens anletsdrag!

Store tidens smitta ej min barndoms tro, må ej flärden hitta till mitt hjärtas bo!

Kraft mig lädren gifve i hvar profvets stund, evigt själen blifve så i hans förbund!Säkert han mig låter vinna? livad jag bad, sänder dufvan åter med ett oljoblad.

Om Gud så vill.

O ljuf är glädjen, som en dag om våren, när lärkan slår i blåa skyn sin drill: må gärna glädjen följa mig i spåren, om Gud så vill.

Och tung är smärtan, som en kväll om hösten: må dock mitt hjärta höra henne till; i alla prof jag gömmer kvar den trösten, att Gud så vill.

När lifvets sällhet man i djupet' sänker, och vännen slutit matta ögat till, jag sitter lugnad på hans gfaf och tänker, att Gud så vill:

Må till hans möte ängeln snart mig hämta! Min själ skall bli beredd och from och still; må aftonklockans sista toner klämta, när Gud så vill.Först och sist.

Hvar morgonstund, när nattens skyar

brista och solen fröjdar dig med ljusets skänk, o, höj en suck mot himlen då och tänk: kanske att denna dagen blir min sista!

Och lef så ren, som räddes du att mista ditt korta lif i nästa andedrag! Då går du väpnad mot din mulna dag, och utan bäfvan möter du din sista.

En kväll, när då de släckta ögon brista och goda änglar reda till din graf, fly då, en ängel själf, till den som gaf dig hvarje stund, den första som den sista!

Ur ljusets källa drick, att mer ej törsta! Bland fridens palmer lef, att mer ej dö! Din sista dag på jordens dunkla Ö blir ju, på helgons ljusa strand, din första.

Före en nattvardsgång.

Hvem klappar sakta på mitt hjärtas dörr? Har jag ej hört den ljufva stämman förr? »Det är en vän ifrån din barndoms tider, hvad förr han led, för dig han ännu lider.»

Ditt dunkla språk jag mäktar ej förstå, hvi klagar du och tröstar så ändå? »Låt upp! låt upp! min stungna sida blöder, och tungt är korset, som min skuldra stöder.»

Ack! är det du, som i den sena kväll så klappa hörs på syndarns låga tjäll! Hvi droppar blodet från din törnekrona? »Med Gud, med himlen vill jag dig försona.»

Så ljöd hans ord, och hjärtats dörr sprang opp, och till hans möte flög det glada hopp: det sög hans hjärtblod ur de djupa såren, där efter korsets spik jag än såg spåren.

Han kom ej ensam, nej, med oskuldsblick min barndoms frid invid hans sida gick, en vänlig ängel, som i mörknadt sinne steg ner, och gjorde allt så ljust där inne;och talte om de flydda bättre dar, då himmelsk klarhet låg på själen kvar, då ej mitt bröst för Frälsarn än jag slutit, och ingen törnkrans åt hans hjässa knutit.

Då brast ur ögat ångerns bittra gråt, till Frälsarns fot jag sjönk, och bad: förlåt! Och Frälsarn tog mig upp i famnen åter och sade mild: din skuld jag dig förlåter.

Och nu, du värld med sorg och fröjd, farväl! Åt vännen ljuf jag reder in min själ; han dröjer evigt i dess stilla boning, med frid och glädje, kärlek och försoning.

Och när det klappar, o, då vet jag hvem: det är ju han, som vill se om sitt hem! Hvur kväll, hvar morgon, kommer så han åter, förstår min suck, och liviskar: jag förlåter.

Jesus i templet.

I vårt hjärta lågor brinna, tända af en himmelsk makt. »Söken — och I skolen finna!» så har Herren själf ju sagt.JESUS I TEMPLET. 249

Söken ej hvad flyktigt grönskar för en stund på glädjens stig! Söken ej hvad världen önskar; söken endast mig, blott mig!

Fly må glädjen, ej vi sörja; evigt blir dock Herrans namn. Oladt vårt sökande vi börja, gladt det slutas i hans famn. Sucka hjärtat må med oro, sörja, att det irrat sig. Ack, hur sälla förr vi voro, när vi sökte dig, blott dig!

Men bland villorna och flärden till sin tröst vårt hjärta minns: när du tappas bort i världen, du i templet återfinns. Där, från jordens sorger fria, våra själar lyfta sig och, likt Josef och Maria, nu de söka dig, blott dig.

En gång i det templets salar, dit blott döden nyckeln har, sitter du så mild och talar, och gör hvar förhoppning klar.250 VID PRINSESSAN EUGENIES KONFIRMATION.

Där skall ingen gråt mer vara, ingen suck skall höra sig; ty bland flydda vänners skara vi då funnit dig, blott dig.

Vid H. K. H. Prinsessan Euge-nies konfirmation.

1845.

Vid nådens altar du i dag har svurit ditt hjärtas tro, då stego änglar ned, som dina löften nu till himlen burit. Där stå de skrifna. Gud har hört din ed.

Han, som har solen till sitt höga säte och ser med tusen stjärnor till oss ned, och söker oss, när honom vi förgäte, med fadersögon, — han har hört din ed.

Han ser hvar tanke, du inom dig tänker, han ser hvar känsla, i ditt bröst sig rör, han ser den tår, som i ditt öga blänker, han hör den suck, på dina läppar dör.För honom jordens höge äro ringa,

men ödmjukheten hviskar trygg hans namn:

han älskar alla och förskjuter inga,

som fly med hön och tårar till hans famn..

Så fly till den i glädjens vår, furstinna, när lifvets höjder i sin blomning stå, och fly till den, när sorgerna dig hinna, och vet, den är dig öppen ännu då!

Hur tryggt att veta för de dar, som stunda, att öfver allt dig samma kärlek når, att en dock finns, som ej blir annorlunda, hur allt det andra skiftar och förgår.

Han i sin vishet vägde våra lotter, dig gaf han tidigt en för jorden skön. Gör den ock skön för himlen, kungadotter ! då skall det heta: Gud har hört din bön.

Herrans ord.

(Vid svenska bibelsällskapets årshögtid 1859.)

Jag vet ett ord, med eld af himlen skrifvet, ett regn af strålar till förmörkad jord: det kastar ljus på döden som på lifvet, det är vår Guds, det är vår Herres ord.När världar först sin form af honom fingo, men kvar på djupet låg ett mörker svart, de första orden från hans läppar gingo, han sade: »varde ljus!» — och ljus det vardt.

Och hvar sig sedan åter lade töcknen, ett ord af honom — och de flydde brådt. Han talte se'n till Moses uti öknen, det var i eld, det var i lågor blott;

han sände ut de väldiga profeter, men ännu mer! han sände ut sin son. Hans ord består i alla evigheter och ingen tar en bokstaf därifrån.

Man kan det tyda falskt, kan det förvränga, man kan det häda på en syndig jord. Men ingen kan det inom murar stänga, det evigt fria, heliga Guds ord.

Det är han själf, som i det ordet talar med lagens åska; men det är ock han, som där med »Ijufligt budskap» oss hugsvalar, som ensam frälsa och förlåta kan.

Från Sinai han syndaren förskräcker, men när han ser hans ånger och hans tro, från korsets stam sin famn han honom räcker, och säger: »kom, att i min himmel bo!»»Följ mig, och synden skall dig mer ej fånga, följ mig och vet, att i min faders hus där äro boningar så många, många, och alla idel salighet och ljus.

»Följ mig och tro hvad genom mig är skrifvet,. hvad af min ande uppenbarats dig: jag vägen är och sanningen och lifvet, till fadren kommer du blott genom mig.»

Gack ut, du helga ord, och bryt din bana ännu, som förr, i trots af spe och hot! Bryt otrons natt och världens syndavana, predika du om Herran Zebaot!

Gack ut bland vildarna i fjärran länder, och lär dem söka, lär dem finna den, som ännu ber med genomstungna händer och har af törnen kvar sin krona än!

Förtröttas ej uppå den långa färden, du himlens talrör, andens egen röst! Än finnas öknar i den vida världen, som törsta efter svalkan af din tröst.

Du fridens ord, hvars ljus oss ännu gläder, bred dina strålar ut till klara bloss! Du var den bästa skatt för våra fäder, o hör ej upp att vara det för oss!Yår tro på bibeln är ej än förkolnad, än har den väg till kojor som till slott: och syns oss himlen här alltmer bli molnad, och syns oss jorden full af sorg och brott,

den nya jord, de nya himlar vänte vi gladt, vi hoppas stadigt däruppå. Vi äga ju Guds eget testamente att vi dem en gång skola ärfva få.FESTDIKTER.

TILLFÄLLIGHETSSTYCKEN.Prolog till operan Ferdinand Cortez.

(Vid Carl XIV Johans regerings-jubileum 1843.)

Med jubel öppnar konsten sina salar, vid folkets fest ej den kan vara stum: och glädjens eko ifrån berg och dalar vill höras äfven ifrån detta rum. Till sång blir här hvart ord på häfdens tunga, allt sant, allt stort sig här i bilder klär, i bilder, evigt sköna, evigt unga; och när, som nu, ett folk står upp att sjunga sin konungs glada lof, det minst kan saknas

här,

här uti konstens ljusa tempelgårdar, där själf han lyst kring sånggudinnor frid, och där än Carl med samma huldhet vårdar hvad Gustaf byggde åt sin glada tid. Om konsten än i dessa salar andas, hvem, om ej honom, tacka vi därför? Och nu, då minnesdagen festligt randas, vår tacksamhet med brödrafolkens blandas, och det är deras fröjd i vår man ser och hör. Böttiger, Valda dikter. 17258 TR0L0G TILL OPERAN FERDINAND CORTEZ.

Svart mörkret låg en gång kring fosterjorden, och i den gamles hand var spiran tung; då bad till södern så den höga norden: »gif mig af dina hjältar en till kung!» Och södern svarte: »jag har många söner, men har blott en, som är din krona värd: re'n länge krigarns lager honom kröner, en folkets man, förstår han folkets böner: hans blick en ljungeld är, en seger är hans

svärd.»

Och hjälten kom till nordens fria släkte, där äran stads en infödd landsman var; och sina kronor det åt honom räckte, och re'n han dem ett fjärndels sekel bar. Nu, åttiårig, ser han solen skrida mot västerns dalar uti stupad fart; men vänlig glans dess sista strålar sprida, ty hoppet mognadt står invid hans sida, och ur en framtids moln le morgonstjärnor

klart.

Syn, såsom denna, såg ej ofta världen, fest, såsom denna, kommer icke mer: en söderns hjälte, som har bortlagt svärden och ser, som kung i nord, sin sol gå ner: en manlig furste, som den gamle stöder,

en hjälteätt med hoppets friska drag, en blomsterring af fyra unga bröder; — och nu vi fråge länderna i söder, om de en tafla ha så skön som vår i dag.

Det sägs, att förr i ett af dessa länder en högsint yngling ofta ensam gick, och läste i en bok, på Adours stränder, med sällsam aning och med tankfull blick. Men boken, vid hvars blad hans öga dröjde, och som så mäktigt eldade hans mod, och som så underbart hans pulsar höjde, den bokens innehåll en dag man röjde: »Fernando Cortez' lif» — så på dess titel stod.

Han läste om hur denne, blixtens like, en skuggans son, af egen bragd blef stor, vann solens land, vann Montezumas rike, och på en ocean till segrar for. Då brann hans unga kind, hans Öga blänkte, och röster ropte: »blif än större du!» Och stora tankar i hans själ sig sänkte, men livad han drömde, livad han hemligt

tänkte, det visste ingen då, men liäfden vet det nu.

Och se! då här nu land och stad sig gläder på jubeldagen af sin konungs fest,fram åter mexikanske segrarn träder, och blir på nordisk skådebana gäst. Åt kungars Nestor krans af honom räckes: »tag den! Du fyllt din ungdomsdröm, ditt

hopp.» Så hägrar morgonsyn, då kvällen släckes. Han hjälten väckte: det är han, som väckes ur grafvens skuggor nu, och här skall träda

opp.

Esaias Tegnér.

(I svenska akademien 1847.)

Hörs ej ett genljud än i dessa salar af sången om den tredje Gustafs dar, då skalder täflade som näktergalar, och kungahjärtat gaf dem återsvar? Den tiden var, från början intill slutet, en riddardikt, på höjderna, i daln; — men sångarbandet småningom blef brutet, och kungahjärtat det blef genomskjutet, och blind och ensam satt den sista näktergaln.

Kom så en annan tid, med annan ära, med annan oro i sitt fulla bröst, då segerdrotten, van att lagrar skära, i deras skuggor hvilade sin höst;då sjöng Franzén — men såsom änglar sjunga —

Wallinska harpan som en orgel ljöd,

men Geijers »viking» kvad med stormens

tunga, och Valhalls gråa kämpar blefvo unga, när Ling den gamle dem till sångens envig

bjöd.

Då sjöng Tegnér, — men så har ingen skimrat i sångens värld, som denne, skuggans son. Hans fäder själfve sina kojor timrat, men Balders tempel var hans lärospån: de öfver blomstren hade svängt sin lia, han band dem hop till diktens rika krans; och när han sjöng om Frithiofs själ, den fria, och när han grät med Axel och Maria på Sotaskär — då sprang en trollvärld upp i

glans.

O, minnens I, hur »härligt i det gröna två plantor växte under fostrarns vård: ej hade norden förr sett två så sköna, som dessa bägge uti Hildings gård»: hur där de växte upp i fröjd och gamman, hon skön som rosen, han som eken stark, och hur de vårdade den första flamman, och deras hjärtan, hur de grodde samman, som namnens runor två i björkens hvita bark.O, minnens I, när för kung Beles söner på tinget Frithiof stod, — och Helge satt, »ett bleklagdt nej på mänsklighetens böner», och bjöd den djärfve hämta böljans skatt; och hur då han till afsked tryckte handen på trogen brud, och så med slitet bröst sköt ut sin drake, for till fjärran landen, — och hur då hon

satt ensam kvar vid stranden och såg hans segel fly och sjöng: »nu är det

höst».

O, minnens I, när han steg in i salen om julen till kung Ring, och Ingborg bjöd åt björnskinnsmannen fyllda vinpokalen med handen darrande och kinden röd? Hur se'n han, stålskodd, for på isens skifva och slängde slädan utur vaken opp, och måste kvar hos gamle kungen blifva, tills varma solen smälte vinterns drifva, och våren kom »med mod och lefnadslust och

hopp».

Och se'n, hvem minns ej jaktens sköna drottning på hvita gångarn, åtföljd af sitt hof, och mot de onda makter Frithiofs brottning, då trygg emot hans knä den gamle sof? —O hela taflan huru skön ej är den! Och hvilken klang i handling som i ord, musik i hjärtan och musik i svärden, — och därför har hans sång gått ut i världen och gjort hans namn beröm dt i söder som i

nord.

Ty Hellas' gudar, liksom Thor och Oden, konst och natur, de lefde i hans sång. — Hur frisk han vintern sjöng, hur präktig

floden, och elden, solen i dess höga gång! Hur dödens vind kring ättehögen hviner, som »halfskymd står emellan rågens gull», och se hur månen mellan björkar skiner utöfver klostrets sorgliga ruiner, »där plogen vandrar nu uti den vigda mull».

Men hör, hur klockorna på landet ringa, där all naturen i sin pingst-dräkt står, och templets rosor, nattvardsbarnen, bringa åt Gud ett offer af sin unga vår! Hör stjärnesången se'n i kvällens timmar och fridens röster under nattens kvalm, tills ny på fästet österns stråle glimmar, och fågelleken uti skogen stimmar, och lifvet vaknar upp vid skaldens morgonpsalm.Men hör du då ett stridens horn, som skallar, och hör du krigets dofva åskor gå, — vet, att kung Carl, den unga hjälte, kallar till ryska fejden sina gossar blå. Och Göta lejon då ej längre hvilar, — se huru stormen flyger i dess man, »det rifver jägarnät, det bryter pilar», det frustar eld, det öfver vågen ilar och skär sin väg, som förr, i mörkblå ocean.

Men vill du se en grånad fornvärlds saga,

med Axel Hvide stig i berget in,

där djupets krafter i sitt fängsel klaga

och sol förstenad är som jätten Finn.

Se hvilka skatter, ymnigt förr beskärda

åt släktets urstam, där förgätna dö;

se dessa guldblock, kungariken värda,

och se den höga jättemön, se Gärda,

med björnens svarta hud utöfver barm af snö!

Så, »liksom blomstren skifta i det gröna», hos honom skiftar diktens lätta här; så »uti många former trifs det sköna», och allt är skönt, ty allt är snillrikt där, klart som kristallen af den rena vågen, hvars djupa botten endast dykarn sett. — Hvad är väl skönast — tvekande I frågen —månn' Axel, Frithiof eller epilogen?

men svaret gaf han själf: det sköna är blott ett.

Ej strömma mer de gyllne toners flöden

från dessa strängar— de ha tystnat re'n!

De store skalder följt sin kung i döden

och stämt sitt möte nu i Elysén.

Där står Carl Johan i den ädla ringen,

som kring hans tron med lyror stod så rik;

han räknar öfver — och han saknar ingen

af er, I höge siare, som klingen

med edra lyror nu till stjärnornas musik.

Guds anlet ser du nu inunder palmer, du, som förklarat mänskans anlet här, och änglaharpor stämma dina psalmer, du skald, hvars genljud tempelhvalfvet är. Till Valhalls fröjder ser du ej tillbaka, du Asa-bard, med lungan fylld af sång! Och, häfdens viking! inga stormar skaka din trygga hamn; — gå, världar att rannsaka, där ingen tid är slut, och ingen »stuga trång».

Jag ser en hög gestalt, som bland er träder, med ögat drucket utaf eterns glans. Hur åt de nya solar han sig gläder och rytmen räknar ut till sferers dans!Till annan solsång nu han sätter orden, och mellan åt ur stjärnors fönster ser till denna jordfläck, som vi kalla norden,— han sträcker famnen emot fosterjorden, och sväfvar som en sång på nattens vingarner.

Esaias Tegnér.

Vid aftäckningen af hans bildstod i Lund 1853 "

»Våren kommit, fåglen kvittrar, skogen löfvats, solen ler», sång och jubel hvar du lyssnar, ljus och blommor hvart du ser. För de ungas dag i morgon bindes redan krans vid krans: där är hoppets morgonrodnad, här är minnets aftonglans.

Såg du ej på Sveas himmel hur de mötas bägge två, hur, när österns rosor bräcka, västerns ännu öppna stå?

* Dagen före magisterpromotionen.Hur de ena med sin purpur racka åt de andra färg, ser ju sommaren i norden . natten om på våra berg.

Tills det unga hunnit växa, blifver dock det gamla störst och, förr'n hoppets fest vi fire, låt oss fira minnets först! Skönt är broddens gröna löfte, men du träder, tacksamt rörd och med skatt af högre känslor, till den mogna gyllne skörd.

Ser du där, i skygd af träden, står i ett förklaradt sken skalden stödd emot sin harpa, harpan stödd mot runosten. Det är sångaren af solen, lyss! han sjunger ännu den: de ha bägge varit borta, bagge äro här igen.

Ser du hur han hjässan blottar, ödmjuk för den höges glans: ej på den, men kring sin harpa, har han fästät ärans krans.Det är lönen för de toner hennes strängar skänkt en värld, ömma som Marias kärlek, flammande som Frithiofs svärd,

starka som en storm från nordan, blida som ett aftonsus, dansande i lätta vågor på en flod af idel ljus, luftiga som Vetterns hägring, kraftiga som Värmlands fur, speglande det svenska hjärtat, speglande en svensk natur.

Dessa strängar hade tystnat, grafven var som de så stum, men ur grafven växer lifvet, lifvet söker sig ett rum. Här är rummet där han lefver, han som lefde hland oss förr; vår och sol, som bryta isar, spränga äfven grafvens dörr.

Vår och sol och flod, som brusar utför fjällen ner med makt, lundarne i all sin grönska, dalarne i all sin prakt,ax som blommar, bäck som hviskar, källans sorl och trastens slag, det är nordens jubelhälsning åt sin sångare i dag.

Ty i dag han kommit åter, hög och sann som förr han var, han, hvars rykte flög kring hafven, men hvars hjärta här var kvar. Här var skaldens forna Tempe, här hans dikters vagga stod, här föll elden i hans snille, blixten tände här hans mod.

Här han glada solhvarf lefvat,

med sin Pindar, sin Homer,

för allt stort, som hjälten drömmer,

för allt skönt, som skalden ser.

O, hvar fann sin rika näring

mannens forskande begär,

och hvar fann han lifvets lycka,

hvar, o hvar, om icke här?

Här står hyddan än, där Axel och där Frithiof dagen såg; den står gömd ibland de andra, den är ringa, den är låg.270 ESAIAS TEGNÉR.

Gästen, som där fordom bodde, söker du ej mera där; kvaf blef honom trånga kammarn, friare han andas här.

Se, han stannat där han fordom drömmande ibland oss gick, griffeln i hans hand är lyftad, vänd mot solen är hans blick. Känner du den fria pannan, som ej tål ens lagerns tvång? Känner du kring munnen löjet, som bereder sig till sång?

Se hans lärjungar, hans maka, se hans barn i sluten rund! Deras glädje, deras tårar, hvilken tafla denna stund! Dessa tempel, dessa kronor, Helgonbacken, Lundagård, hvilken ram af sten och grönska kring den ädles minnesvård!

Så,vi bördat honom åter, re'n för länge från oss skild, dock ej oss, men land och rike, tillhör från i dag hans bild.ESAIAS TEGNÉR. 271

Samla sig kring den de gamle, går en hviskning man från man: »det är lärarn, det är skalden, det är vännen, det är han!»

Kom, du nordens mö, med rosor, strö dem, strö dem för hans fot! Han har läst uti ditt hjärta, han har trängt intill dess rot. Hur du älskar, hur du sörjer, hoppas, men försaka kan, offret af en trogen kärlek vet blott Ingeborg och han.

Träd, o yngling, fram till vården! Tänk: en dag kom han,, som du, obekant för sig och världen, hit — där bronsen talar nu; och han skar sig genom lifvet väg med egna senors kraft. Räkna striderna han kämpat, räkna segrarna han haft!

Mäktar du ej honom följa på hans bana emot soln, sitt som han vid arbetsbordet, stig som han till lärostoln!272 ANNA MARIA LENNGREN.

Ännu segrar stå att vinna, morgondagen lagrar har, och när den har skiftat sina, bryt dig dem, som äro kvar!

Vingar åt hvar flykt mot ljuset, lager än åt harpans drott! O han skulle, om han lefvat, nu sin jubelkrans ha fått. Räck den honom, ty han lefver och han lefver evigt ung, Sveas älskling, diktens stjärna, nordens störste sångarkung!

Anna Maria Lenngren.

Minnessång i svenska akademien 1859.

Jag minns en tid — må sent han bli förgäten — då höge skalder sutto här i ring, då på hvar sitt af Gustafs gyllne säten här satt Franzén, Wallin, Tegnér och Ling; och före dem, i Gustafs egna dagar, då Kellgren här med Oxenstjerna satt, och Leopold till sist — en svan, som klagar att tiden skönheten på flykten jagar, men Ijufvast kväder då, när ögat re'n har natt.ANNA MARIA LENNGREN. 273

Och mellan två så skilda sångartider som gyllne länk en kvinnlig lyra står, hvars toner dansa lätta som sylfider och leka, skalkas i en evig vår. Det är skaldinnan, den för ryktet blyga, som gömmer lagern i sin hushållskorg och vill sitt sybord framför lyran smyga. — Förgäfves! tonerna kring landet flyga och »tiirturdufvans sorg» är glömd af Gyllenborg.

Hans forna Sappho skymmes nu af henne, hvars rika taflor, i så skärt behag, så troget måla mindre hvad vi hanne än hvad vi äro i vårt hvardagslag. Den förra helst sjöng sina egna lågor, och hennes hjärta flög i evig storm, tills sist hon »Lugnet» fann i svala vågor. — Den andra gjorde sanningen blott frågor, och skönheten gaf svar, och snillet gaf det

form.

Med hvilken finhet hon förstår att pensla de minsta drag, och hur hvar bild är lik! Hur mycket allvar bor i hennes känsla, i hennes teckning hvilken ren plastik!

Och hennes skämt! Hur skarp och dock ej

bitter, hon gisslar hvarje dårskap ystert glad; men hon är kvinna än, då saltet spritter, ty på satirens udd en gratie sitter och läker hvarje sår med friska rosenblad.

Hur mycken storhet bor ej i det lilla, det enkla, sanna! — Sök hvarhelst du vill; finns här en bild, som smaken ej skall gilla? Han är ej gjord, han lefver, han är till. Och hennes färger — huru skilda alla från smink och prål, men lif är där och glans; om de ej glöda, äro de ej kalla, och aldrig pennan doppad var i galla, dess spets är skuren hvass, men styrd af

vettets sans.

Sök öfverallt i konstens vida rike, i diktens alla rosengårdar sök, du skall, du kan ej finna hennes like, ej en parnass, med trappor från ett — kök; ej en naturdikt så af snillet ansad, satir, idyll och fabel på en gång; så lätt, så djup, så lekande, så sansad; ej en skaldinna, rädd att bli bekransad och skygg för världens blick som för sin

egen sång.

Hör dessa råd af »Bettys» ömma moder, — en visdomsfoliant i sammandrag: men skälmska löjen under pärmen bo där, och sträfva läxan får af dem behag; af modershjärtat får den sitt insegel, hvar enda varning klädd i rosor är. När för hvart lifvets fall hon ger en regel, det är Minerva, men som lånt sin spegel från Afrodites bord och tjusar, då hon lär.

Minns detta »gods, ett arf af gamla fäder», där med sin gikt en greflig änka satt »i stora saln, beklädd med gyllenläder», och där hon »leddes merendels besatt!» Hör henne nådigt tyda för Susanna den långa ättens murkna konterfej, och sist vid denna unga skönhet stanna, som kännas bör »uppå sin stolta panna», och fråga äfven du: »skall detta vara?» — Nej!

Men se en annan bild! »I simpla dräkten»

den gamla »kommer leende och from,

så älskad, ärad, kronan ibland släkten,

så firad, vördad på sin ålderdom!»

Med vördnad böj dig för de gråa håren,

»ur ljusa ögat samvetsfriden» ler,

af tidens härjning märker du ej spåren;

du ser en höst med blommor än från våren, en aftonglans af soln, som utan moln går ner.

Så, ur hvad stånd, hvad ålder du må äska, gestalter vimla här i brokig flock. Här är en Vauxhall för det rent burleska, här är en löfsal för det sköna ock. Se, tusen masker trängas på hvar tilja och alla hälsas de af tusen skratt; men lätt i denna svärm, som ros från lilja, du kan den ene från den andre skilja: — se där är fänrik Spink, och där Corneliiis

Tratt!

Olympen själf hon stormar med sitt löje,

hon rycker den med ens till jorden ner,

och lugnt försänkta i sitt aftonnöje

du alla gudar och gudinnor ser.

Du kan dem skönja grant vid spiselflamman,

du känner klart igen hvar enda en,

där gudaskaran »sitter i all gamman

en kulen kväll vid brasans sken tillsamman»,

och »Astrild rider käpp på själf va caducén».

Väl fantasin ur blotta prosan tager en mängd af taflor, som här rullas opp; men allt står fram i en så egen dager, och hvarje tanke kläder sig i kropp.

Än hördens högfärd speglad i »Juliana», än barnets oskuld uti »Nellys» gråt. Hvar gäck, som dansar fram på lifvets bana, hvart själens lyte, och hvar modets vana, för alla ligger här ett koger i försåt.

Så väckte Hogarth förr sin tid ur dvalan, när han dess trogna teckning lade fram och penseln genomlopp den vida skalan från nöjets yrsel ner till brott och skam. Med lika kraft, men mera nordiskt tycke, skaldinnans genius är alltjämt tillreds; men på sitt änne bär han diktens smycke, och hvarje tidsbild blir ett mästerstycke, och väpnad är hans hand med epigrammets

spets.

I tidens öga ser han minsta grandet,

men bäst han skjuter af ett epigram,

idyllen kommer med sin frid på landet,

eklogen nalkas med de hvita lamm,

och fabeln ger en själ, en röst åt djuren,

och allt får nu dramatiskt sceneri.

Till själfva epos faller skiljemuren;

och ingen död mer finnes i naturen,

men allt är lif och fröjd och sol och poesi.

Se denna grupp, som vid »den glada festen» är landtligt samlad! O du känner den, du förr har sett den sjuttiåra prästen, och alla, alla känner du igen. Men du i lifvet har dem sett. I sången det är först nu, som du dem möter så. Så lefvande är det för första gången som verkligheten blef i dikten fången; ty allt är här natur, och här är konst ändå.

Det är från den de regna dessa strålar, som gjuta sig till ram kring hennes duk. Hon sjunger, men på samma gång hon målar, och hvarje färgton huru smidigt mjuk! Det är en värld, som träder för ditt sinne med allt sitt prål, med all sin galna flärd, med sina lasters tyngd, sin dårskaps minne. — Du tror dig vara på ett dårhus inne och märker innan kort, det är din egen värld.

Du världens dårskap, frodas! Ty skaldinnan, som förr dig agat, tystnat längese'n, och långt har tidens hjul att löpa, innan en sådan lyra hotar dig igen. Den lyran strängad var med gyllne pilar och, attiskt fin, hon var dock fosterländsk. Dess genljud ännu genom rymden ilar,

fast under marmorn re'n den sångmö hvilar, hvars kvickhet var så glad, hvars lyra var

så svensk.

Än lefver minnet kvar i våra bygder af hennes lif i tysta dalen gömdt, som lugnt förflöt i huslighetens dygder och blott begärde att få vara — glömdt. Där njöt hon glädjen och där bar hon kvalen, de växte, men — hon dem inom sig slöt; och hördes mellanåt en sång ur dalen, det var ej hon, men det var näktergalen, som sjöng i samma bur, och sist dess galler

bröt.

Hon flugit upp på fria, lätta vingar, hon nu dem badar uti haf af ljus; men än i kojan som palatset klingar hvar ton hon sjöng, och trotsar tidens brus. Än sjunger hon: »jag minns den ljufva tiden», hon sjunger än: »jag minns den som i går», men ack! den kom med »oskulden och friden», och därför, därför är den re'n förliden, det är i dikten blott vi leta nu dess spår.

Den aftonkrets, som förr i hennes boning sig samlat här, nu möts i Elysén.Allt groll har Thorild glömt, och sin försonmg med Leopold han firat allare'n. Där Kraus står hänryckt, Kellgren är blott öra, och Gyllenborg förtjuses ännu där, och Lehnberg, Rosenstein med undran höra, när Edens vindar sakta till dem föra en röst dem välbekant, en sång dem fordom kär.

Johan Henrik Kellgren.

(I svenska akademien 1867.)

Hvad var, livad ägde denne man, som

hvilar i Jakobs kyrkogård, vid murens rand? Hvad ämbete förvaltat har hans hand? Han bar väl stjärnor och han bar väl band? Nej, några strängar blott och några pilar.

Han snillets prägel bar uppå sitt änne,

han tusen himlar i sitt inre bar;

och frågar du ånyo hvad han var

och hvad han ägde, o så hör hans svar:

»min lyra var mitt allt, jag allt i henne»*.

* Kellgrens sigill bar en lyra med den Horati-anska omskriften: Omnis in hoe sum.

Ur henne hördes förr så sköna toner,

så spelande af eld och lif och skämt,

att den, som hört dem, hörde dem alltjämt;

ja, några hade visst en ängel stämt

och sväfvat ner med dem från ljusets troner.

Han sjöng, hvarhelst han ljuset såg i fara. Mot svärmarns dimmor, fanatismens hål, mot dårens skryt och barbariets skrål, mot hvarje spöke, som ej dagen tål, det svenska vettet ville han försvara.

Blott han sitt öga vid en dårskap fäste, på lätta fötter hon till flykten tog; och var den stränga blicken icke nog, ja, det var då han sina strängar slog och det var då han sina pilar hvässte.

För lösa hugskott ville han betrygga hvad store fäder uti arf oss gett; ty äkta mannatro och mannavett de skulle bägge smälta hop till ett, de i sitt Manhem skulle bo och bygga.

Väl sjöng han någon gång vid hofvets fester, det glada hofvets i kung Gustafs dar, där rosenskimmer låg på lifvet kvar,

där allt af börd och skönhet samladt var, men snillet dock satt främst bland högtidsgäster.

Dock blefvo hofvets bojor honom tunga och åt dess glitter han sarkastiskt log; ty fri och lätt som fågeln i sin skog, så sjöng han helst, så sjöng han tills han dog, så hörs han ännu efter döden sjunga.

Ty ingen tid hans löjen skall förglömma, och nya skapelsen — hvem minns ej den? Där blommar ju vårt första Eden än, slår upp sin port och vinkar oss igen att paradisiskt älska, le och drömma.

Hur tinnarne på detta tempel skina, som, vigdt åt konsten, där vid torget står! Det svenska dramat firar där sin vår, när Gustaf Vasa öfver scenen går, af Gustaf Adolf åtföljd och Kristina.

Men se, hvad scenförändring i minuten! Hvad bådar denna trängsel, detta larm? Där smyger brottet vid försåtets arm, där sipprar blodet ur en ädel barm, där bärs från scenen bort en konung skjuten.Så, offrad på sitt eget altar, lyktat han har som tragedi sitt sagospel. Af lof, som tadel, har det fått sin del; men vill man söka upp den sagans fel, ett stört blir alltid — att hon från oss flyktat.

En droppe, samlad till det vida hafvet, nu Kellgrens tid är längese'n förbi; och Gustafs hof, med gracerna däri, med sina fester, all sin poesi, det, äfven det är längese'n begrafvet.

Och nya makter nya välden styra, och nya dagar nya timmar slå, och allt, som kommer, lika fort skall gå; men glänsa på vår äras stjärnhvalf må än hvarje afton Kellgrens gyllne lyra.

Bernhard von Beskow.

Minnessång i svenska akademien 1868.

En sorgens sky har sänkt sig kring

oss ner; hvart öga söker, men ej finner mer den ädle siaren, som här vid bordet i festens stund så ofta förde ordetoch fängslade hvart öra med sin röst ännu i sena kvälln af lifvets höst. Ja, fastän re'n det i hans lockar snögat, eld var i hjärtat kvar och eld i ögat. Hur skön han satt där, lagrad veteran i vettets sold, och sångens äldste svan! Än kring sin forna plats i kära runden osynlig svävfar han i denna stunden; ty hvad i lifvet rätt man älska lärt, det har man ännu efter döden kärt: den sörjde gärna ville oss hugsvala med himmelsk röst, om grafven kunde tala. Så skild blott från vår syn, från lifvet ej, han är, den varma, kärleksfulla anden. Kan anden dö? bli stoft, bli intet? Nej, men falla kunna, falla måste banden, som här en tid hans vingar hålla kvar, tills jublande med ens mot skyn han far. Där har han slagit ut dem i det skönas, det frias himlar, i de evigt blå, där blott serafer sina harpor slå; och ej med lager, men med palmer krönas de blida andar, hvilka priset fått för hvad de här ha verkat stort och godt. Ack! hvad vi kalla stort är smått däroppe; men flöt det från en kärlek varm och ren, då glänser ännu där vår handlings droppe

som stjärna med ett oförvanskligt sken. Och kärlek bodde i den sköna anden, som nyss oss lämnat, kärlek i den handen, som självmant räcktes till så mångas stöd och kallna icke kunde förr'n som död. Det var den kraft, som allt hans verk har

drifvit, ehvad han forskat och ehvad han skrifvit; det var det hjul, som satte allt i gång i dikt som handling och i tal som sång. Han älskade sitt land. Ha Sverges anor haft någon bard mer ridderlig än han? Käckt slogs han under Carl den tolftes fanor, för Gustafs ära stred han som en man. Eho som djärfdes våra minnen svärta och rikta pilar mot vår Sagas barm, den fick att göra med hans svenska hjärta, den kom i skotthåll för hans ädla harm. Han gick som tempelvakt kring Sverges

grifter, och Torkel Knutsons manliga bedrifter, kung Eriks vansinn och kung Birgers stam han trollade till lif på scenen fram. Och se hvad galleri ditt öga gläder af svenska bilder ifrån skilda dar! Hög Urban Hjärne dig till möte träder, den gamle Gjörwell stannar hos dig kvar.

Se män i råds-talar, i vapenskrudar! — Här lossar Wadström negerslafvens band, där ser du Fogelberg med nordens gudar, och Raab med Bellmans cittra i sin hand. Här skedar Bergman skapelsen i härden *, där talar Svedenborg med andevärlden, men lakonismer öfver konstens värld du hör från läpparna af Ehrensvärd. Tessin

du skådar i sin rätta dager, och Leopold har återfått sin lager, och Görtz har icke under bilans knif sin ära mist, fast han förblödt sitt lif. Så af sin kärlek han åt alla delat, så skipa rätt han har åt alla velat, så slogs för alla upp hans hjärtas dörr och främst åt dem, som lidit orätt förr. Ur häfdens rullar strök han ut förtalet, livar misskänd storhet tog han strax sig an och rättade allt skeft och allting galet, förklarande, försonande och sann. Han älskat konsten ock. Med brutna strålar hon är af samma sol ett återsken. Hon talar, sjunger, mejslar eller målar, i all sin mångfald är hon ännu en. Men denna enhet få som han ha fattat, åt konstens skilda makter har han skattat, * Tegnérs uttryck om Scheele.

har dyrkat dem, ej blott till tidsfördrif, men åt dem offrat kärnan af sitt lif. Hur vi dem dela och hur vi dem kalla, han har dem tjänat, har dem älskat alla, och därför alla utan undantag stå 'kring hans urna sörjande i dag.

Vill du mig följa till en tid som flytt, det skönas långa sommardag i norden, då svenska dikten flög kring vida jorden och till ett Hellas Manhem sågs förbytt. Du ser i skuggan där af lagerträden * en grupp af skalder sina lyror slå, du lyss till Davids-toner, Selma-kväden, till Frithiofs saga lyss du helst ändå. Där sjunger Vikingen, när stormen hviner, där bikta Blommorna, när solen skiner, och som ur klippan vilda forsens språng där kväds om gråa Åsarna en sång. En suckar med Martyrerna, en annan om Tassos död melodiskt klaga hörs. Där är ett lif, en täflan om hvarannan, hvart öga brinner och hvart hjärta rörs. Men märk den unga, sköna trubaduren, som till de andra blyg sig sluter där; en rikt begåfvad gunstling af naturen, ett lyckans glada söndagsbarn han är,

Guldsträngad också han en lyra äger, ett guldrent hjärta klappar i hans bröst. — Längst sjöng den lyran. Nu ock hennes röst är blott ett eko från de dödas läger.

Han bandet var, som höll tillhopa kransen af dessa skalder. Snille och behag han ärft från deras solförgylida dag, han, som af den blef sista aftonglansen. Hur har ej länge i dess blida sken ett yngre släkte nu sig solat re'n och lärt af honom tonerna på skalan och känt sig tryggt, då han har fört dess

talan, och känt sig lyckligt att af honom få ett råd, ett bifall, ja en hjälp också. Ty som en vän, en far, han kom till möte med öppen famn hvar gryende förtjänst, och mången sedan mognat har och glänst, som fostrad blifvit vid hans varma sköte.

Följ mig på nytt tillbaka till en tid,

hvars skuggor skymta fram ur gr af kapeller!

En tafla jag för dina ögon ställer:

kung Oscar och hans handsekter bredvid.

Två ädla bilder, bägge för oss dyra

och bägge dyra för hvarann också:

den enes krona och den andres lyra

de trifvas godt som grannar hop de två.

Från maktens och från sångens dubbeltroner

hvad byte här af tankar och af toner,

och lika styrka pennan har ibland

som gyllne spiran i den vises hand.

Men han, som visste att dem båda föra,

för snillet som för folket hade öra,

och hade vilja utan ro och rast

och hade hjärta äfven, — tills det brast.

Då var det ock som strängen velat brista

på lyran suckande vid Oscars graf;

dess toner somnade alltmera af,

men ömma, ljufva voro än de sista.

Där seglaren från saltsjön fäller ner sitt ankar tätt vid sköna Mälarstaden, där, i den skimrande och stolta raden af hus vid hus jag skaldens boning ser. Nu är den stängd, nu är den tyst och öde, se'n ägarn gått att sofva hos de döde, och, dignad under sorgens tunga ok, förgråten änka sitter där i dok. Hur annorlunda förr, när hon, den glada, var själen i hans bo, och han alltjämt med sångens melos eller snillets svada, sokratisk vishet eller attiskt skämt,

kom dig emot, en hofman blott i låter,

och nio sånggudinnor som penater

uti hans förmak alla möte stämt.

Du njöt af skatter från hvart konstens rike,

i färg, i marmor, i musik och sång.

Ett Febi hof, ett hem förutan like,

palats för smak och snille på en gång!

Men lefve bägge! Aldrig må förkolna hvad stora genier tände i vår nord! Sof roligt i den moderliga jord, sof trygg, du ädle, i din graf vid Solna! Vid sidan af Berzelius och Crusell du själf har där sett ut ditt sista tjäll. Frid öfver det och ära åt ditt minne! Lys som en stjärna nya tidehvarf och gif åt dem, gif redan oss i arf ditt varma nit, ditt fosterländska sinne!

Till Änkedrottning Josephina

d. 13 juni 1873, af svenska akademien.

Din jubeldag, o drottning, hälsa vi med samma kärlek som vi fordom mötte på Djurgårdsstranden vana hjältedottren,

när, stigande som mytens Afrodite ur hafvets skum, en solvarm junidag hon kom till våra skär och våra hjärtan, den unge furstens unga, sköna brud. Det var vår framtid, som där steg i land. Det var en morgonrodnad till den nya, af hoppet bådade föryngringsdagen, uti hvars strålar seklets hälft sig solat och tvenne folk sig värma än i ro.

Ett haf af minnen ligger det förflutna

och tusen bilder spegla sig däri,

än leende och glada, fridomgjutna,

än dystert skuggade, af stormen brutna,

men alla, alla nu ett stort förbi.

Vi sågo dig, en söderns ros, i glansen

af vår och ungdom flyttas till vår nord,

vi hörde dina första svenska ord

i denna ed, som under myrtenkransen

du svor din älskling, — din, han var ock vår!

Så kom en gyllne rad af sälla år,

där timmarne hvarandra tycktes jaga

och efterlämna idel rosenspår

i Stockholms slott, vid Drottningholm och

Haga. En vördad nestor bland Europas drotter, Carl Johan än sin dubbelspira bar.

Hur kär du honom blef! Han slöt en dotter

uti sin famn, när du begrät en far.

Djupt var ditt sår, men balsam för dess smärta

du fann, som alltid, vid din Oscars hjärta,

och kring er båda härligt växte opp

en krans af friska blomster, knopp vid knopp,

fyrväpplingen, den glada, och resedan,

den stilla, blyga. O, din fröjd var stor

att, stolt och lycklig såsom maka redan,

femdubbelt lycklig vara nu som mor.

Hur landets mödrar då mot slottets fönster

med glädjedruckna ögon sågo opp!

Den unga modren där blef deras mönster,

hon bar, som de, på morgondagens hopp.

Ditt drottninglif — historien har det ristat i sina taflor. Det är minnets arf. Än inga skuggor att förmörka dristat det vakna minnet af ditt tidehvarf. Det ädla, stora blir ej lätt förgätet, det goda, milda är en makt också; du lånade ej din från majestätet, men, är det medfödt, härskar det ändå. Hur skön var då den tafla, som vi sågo, hur varma dagrar öfver henne lågo! Hur högt stod solen på din himmel då, en himmel utan moln, en sommar blå!

Men mörker lade sig på tidens bölja, och skrifvet stod i stjärnors gyllne bok, att ej i purpurn blott, men sorgens dok, dig våra blickar troget skulle följa och alltid lika undransvärd dig se, Astrea först och sedan Niobe. Bäst Norges dalar vänligt mot dig logo, åskdigra skyar tätt sig sammandrogo kring fjällens spets. Där kom en blixt, slog ner— och sedan dess sig korsat ännu fler. När bref på bref hit flög från fjärran kuster med svarta bud om svidande förluster, och syskonkedjan länk för länk föll af, när du med sargadt bröst, med heta böner stod vid din makes bår och trenne söner såg bäddas ner i en för tidig graf; hvem gaf dig styrka då att icke falla, hvem gaf dig mod att öfverlefva alla, hvem, om ej handen, som till stödjestaf dig mer än blott en jordisk spira gaf? Mot korset böjd, vi sett den veka kvinnan med upprätt hufvud än bland dödar stå, och vi ha tänkt: den pröfvade hjältinnan har mycket ägt, att kunna mista så.

Men rifvas upp må ej de friska såren, ej sorg, som din, i dagen träda vill.

O le som fordom! krossa ännu tåren! Låt oss dig tacka för de många åren, de rika åren, som du hört oss till. Se, maj har åter löfvat våra lindar, hör, vakteln slår ännu pd lummig strand, o det var då du kom med vårens vindar och kom med svanerna till sagans land. Hvad skalden sjöng för femti år tillbaka om väntad gäst, om kungasonens maka, ditt hela lif det nu beseglat har, och halfva seklet är dess återsvar. Du blef hvad skalden drömt, hvad

norden

velat, du blef så svensk som någon infödd var; du led vår sorg, du har vår glädje delat. — O blifve nu din aftonhimmel klar! För allt hvad du oss gaf och du oss lärde, för alla strålar af ditt inre värde, tag mot vårt rörda tack, du folkets vän! Du i vår kärlek har ditt änkesäte. — Vår konungs moder! aldrig vi förgäte hvad du oss varit, hvad du är oss än.Epilog

af promotor, vid magister-promotionen i Upsala 1857.

Från romarspråket, med dess järn och

stål,

jag vänder åter till vårt modersmål,

det dyra arfvet af förgångna fäder,

som än hvart öra och hvart hjärta gläder:

det språk, som tog af vår natur sin färg,

tog manlig fasthet af granitens berg,

tog älfvens klarhet, och af stjärnenätet

på nordens himmel lånat majestätet:

det språk, som speglar både djup och höjd,

som lika troget målar sorg som fröjd,

och re'n i vaggan blef till frihet ammadt,

det, på hvars ljud vår första bön vi stammat,

det språket äfven nu sig ägnar bäst

till mina slutord vid vår tempelfest.

Och när till er jag riktar dem, I unga, då ta de sångens form uppå min tunga; ty vår och sång de trifvas hop alltjämt, och möte nu de på Parnassen stämt. Det gamla gudaberget ifrån Hellas har flyttat hit, och solen i dess källas kastaliskt rena våg än blickar ner;för er står lifvet i olympisk dager,

och hoppet grönskar, som er unga lager,

och glädje strålar kring och inom er. —

I sen tillbaka uppå år af möda,

men mödan var er kär, hon gjorde er

i tid bekanta med de stora döda,

med Eschylus, med Plato, med Homer.

Med romaren eröfraden i världen,

er greker lärde att försköna den,

men att se upp till världar, högre än,

af österlandets siare i lärden,

och under skuggan af en ensam palm

er grep i hjärtat mången Davids psalm.

Allt hvad en forntid tänkt och bildat, diktat,

allt har den här för er, I unge, biktat,

och häfderna ha visat er hvar rad

af sina tätt med blod fullskrifna blad.

Och hvilken skatt af visdom, som I gömmen

ifrån naturens djupa innandömen!

Dess dolda krafter ha'n I spanat ut,

och själfva stenen fick ett lif till slut.

I sporden blomstren hur sin värld de dana,

I följden stjärnan på dess trygga bana,

och ljusets strålar räknaden I ut:

I lärden er att hvarje storhet mäta,

I lärden er till sist att ej förgäta,

hur litet, ack! I vissten dock till slut.Ty mot det ringa, som man når att veta, hur mycket än, som återstår att leta, hur mången sanning, ännu oupptäckt, hur mycken skönhet, ej ur dvalan väckt! AU kunskap är ett sökande, — och detta, hvarhelst det ärligt visar sig, med rätta sin lön må vinna, och ert eget blef nyss lönadt därför här med mästerbref. Men ansen detta bref på förhand skrifvet, det städer er till tjänst för hela lifvet; och ringen är symbol, ty, gifven akt, han viger er i dag vid ljusets makt, och kransen, som jag fästat kring er panna, han hinder er vid allt det sköna, sanna, vid allt det goda, allt det högsta, som till himlen visar och från himlen kom.

Det sägs i en af Greklands äldsta myter, att när från gudars boning fordom elden var af Promethevs hämtad ner till jorden, då blef, till straff för sin förmätenhet, den djärfve rånaren af gudagnistan af dimdrarns vrede dömd att evigt fjättras vid kala bergets ofruktbara klippa; men när han se'n, i kraft af ödets bud, af Zevs blef lossad från sin hårda granne, han måste dock för evigt draga med sig,till tecken af den en gång fällda domen, en ring af järn, och i den ringen satt ännu ett stycke kvar af gamla berget. Jag räds, I unge män, där sitter ock i ringen, som från denna dag I bären, hur gyllne än dess glans ert öga slår, jag räds, det sitter äfven där ett stycke af berget kvar. Den har sin tyngd, sitt

ansvar, för ädel viljas kraft dock lätt att bära. I hämtat, äfven I, en gudagnista från himlens borg, så vården den och spriden den rika skatten af dess inre flamma åt alla håll, där Kaos' dotter, Natten, än girigt rufvar på sitt svarta välde. Bekämpen mörkrets makter, hvar de råkas, i yttre världen, i er egen barm. »Strid emot dem» från nu er lösen vare, och, segrande, ert hela lif förklare den sanning här jag på ert hjärta lagt, att ringen viger er vid ljusets makt.

Men ljuset bryter sig i skilda strålar, fast medelpunkten blott en enda är; det såsom skönhet sig i bilder målar, som sanning tankens rena form det bär, som godhet sträfvar de att utåt verka;de brutna strålarna hvarann förstärka, de skilja sig som yttringar, och se'n de smälta hop till samma ljus igen. Men vid en hvar af dem I ären bundna af gröna kedjan, som jag nyss er räckt; ty hvarje blad af lagern räknar släkt med hvarje stråle af de oupphunna i andevärldens höga sol. Er krans föreningsbandet är med deras glans. Men hur den kransen gläder er och pryder, o, minnens ännu ett, som han betyder! Att smycka offren åt en Gud därmed, det var ju re'n hellenisk forntidssed? — Och seden varar än. Åt högre makter I offrat mången ungdomsfröjd alltre'n; men offren nu er själfva, hvar och en, gån ut i världen, och i skilda trakter ett budskap bären om den världars värld, dit mänskligheten gör sin pilgrimsfärd. Ack! mänskligheten eder väl behöfver; det är så mången dvala än, som söfver dess inre öga. Hennes Eden ler, men det är stängdt, hon hittar dit ej mer. Den gamle ormen ännu hemligt lurar att stjäla hennes himmel, hennes hopp; han krälar under själfva templets murar och träder där med giftig tunga opp.Gån honom mot! Han är förtrampad redan, det är hans skugga blott, som går igen! Gån honom mot, och frukten endast den, som har all makt på jorden, och som sedan er möter med sin nåd i himmelen!

Re'n högt står solen uppå dagens fäste, den dagens, som I sträfvat för så länge, som stod i fjärran med sin lagerskugga och vinkade er unga, heta längtan och gaf er flit hvar morgon nya vingar. Hur mången bland er tänkte: »när han

kommer, den sköna vårdag, som skall kronan sätta uppå min ungdoms hopp, då komma äfven med den helt visst från hemmets härd de

kära, de älskade, som delat mina strider, då komma de att dela här min lycka och vittnen blifva till min segerglädje. Då skall min fader rörd, min mor i tårar, o, då skall hon, hvars namn jag blott törs

hviska, de skola alla i den gyllne stunden, när kransen faller på mitt böjda hufvud, inom sig känna, ljuft och stolt, ej endast: han är oss kär, men ock: han är oss värdig.» —Nu dagen kommen är — och komna de; han kring er samlat hvad I kärast ägen, och glädjedruckna ögon mot er le, förtjusta nu att den vid målet se, som de ha följt med böner under vägen.

Men målet, målet — det är än ej hunnet.

Bakom det närmsta ligger re'n ett nytt,

och bortom detta vinkar se'n ett annat.

Det gifs ej stillestånd i andens värld;

går du ej framåt, skrider du tillbaka,

och ingen ro mer vådlig är än den

att tidigt hvila ut på sina lagrar;

de lösa bladen vissna då med ens,

och nästa dag de sopas bort af vinden.

Nej, rastlös möda heter mannens lif,

en oaflåtlig, aldrig tröttad sträfvan:

ej honom höfves fegt att njuta lifvet,

men forma det, men gripa in däri

med kraftig handling och med ädel vilja,

och stå med upphöjdt mod, med blottadt

bröst, mot ödets stormar som mot aggets pilar. Så ha de stått som män, så ha de grånat i statens, kyrkans, vetenskapens tjänst, de vördnadsvärde, som invid er sida i dag på nytt beträdt Parnassens höjder.Som unga våren, skjuten upp ur snön, så grönskar skönt på deras silfverlockar den friska lagern, evigt oföråldrad, och talar om ett lif, på minnen rikt, och talar om ett hopp, som aldrig vissnar. Välkomna äfven I, som de, tillbaka om femti år, — ej alla, men dock några — att, följda då utaf ett yngre släkte, det än ej födda, träda upp i templet, väl ej med steg så lätta som i dag, men tunga då af sjuttiårig vandring. Om femti år! Hur ser det då väl ut i gamla Sverige? Skall det då än trona på sina klippor, med sin dubbelkrona? Månn i behåll det än sin frihet har? Och detta tempel — står det ännu kvar? Och vimlar kring dess murar än en skara af ynglingar, som söka visdom här? Ack! frågor, dem än ingen vet besvara! Vi veta blott, det annorlunda är. Vi veta blott, vi äro annorstädes; — men att af er, I unge, en och ann' då, såsom nu, sin krans här hämta kan, åt denna utsikt jag på förhand glades fast längese'n den rösten då är stum, som villigt nu åt eder lämnar rum.Och nu farväl, I kransade! — I frid gån ut att verka! Öppen ligger världen. Jag önskar er välsignelse på färden; mitt värf är slut, — och edert tager vid.

Vid invigningen af en nationsbyggnad.

1831.

Till dig, som solar tänder och bygger världar opp, de ungas bön sig vänder med morgonrodnans hopp. Om du ej skickar ljuset, hvart leds vår skumma färd? Om du ej bygger huset, livad är vår möda värd?

Din starka hand du räcker och — hjälpen är tillstads, det godas brodd du väcker och åt dess skördar gläds. De ynglingar så trygga då resa tjäll åt sig; hvad mänskohänder bygga är dock för lågt för dig.

Tag bostad i vårt sinne, tänd klar hvar helig tro! Låt glädjen le härinne, låt friden bland oss bo! Må endräkt starkt befästa sin egen tempelgrund, och goda änglar gästa här, som i Mamres lund!

Snart nya släkter vandra i nya lagrars skygd, vi lämna rum åt andra från samma fäders bygd. Din nåd oss alla stöder. — En gång, i evigt tjS.ll, vi samlas, glada bröder, som nu, en stjärnljus kväll.

Till Elias Fries och C. J. Schlyter.

Välkomsthälsning i Upsala maj 1835.

Välkomne hit! Är striden ej densamma vid Odins kullar som vid Lundagård?Är ej dess lösen: ljus? Är snillets flamma ej här, som där, i trogen tempelvård? Så knyte då ett handslag brödrabanden emellan ljusets kämpar eller skygd vid Sundets vågor som på Mälarstranden, vid gudars högar som i Saxos bygd.

Se, maj slår löfven ut vid ljumma fläkten. Du ene, tyd oss blomsterspråket skönt! Och lär, du andre, lär åt nya släkten hvad själf du djupt ur fädrens vishet rönt! Natur och folk! Hos er vi alla dagar få lära känna dem i ny gestalt. Ack! skön är norden. Vi ha gamla lagar och nya blommor få vi öfverallt.

Till ärkebiskop Wallin.

Festsång af Västmanlands och Dala nation. Juni 1837.

»Välkommen!» Ur tusende ynglingars

bröst

flög ordet på aftonens vingar,

och ordet blef sång. Från hvart hjärta, hvar

röst,

den sången i genljud än klingar.

Och blomman, som vaknar, och fågeln, som

slår, de täflande hviska: »till ungdom och vår välkommen, välkommen tillbaka!»

Du minns ju från fordom en fostbrödrarmg, som troget här kring dig var sluten; men vännerna spriddes i världen omkring, och ringen blef åldrad och bruten. Nu — se den förnyad, föryngrad igen! Tag sönernas hyllning, du fädernas vän! Lef om dina minnen i hoppet!

Lef om dem bland oss på den blommande

strand, där våren tändt evig sin flamma, där gudarnas högar, vid synkretsens rand, än stå, såsom fordom, de samma; där floden går fram öfver urminnes slätt, och Ynglingar heter, som fordom, den ätt, som här mellan templena offrar.

Led du deras offer, du Öfverste präst! Lys frid öfver blomningens hinder! Af dig må vi lära hvad högst och hvad bäst kan vinnas i forskningens stunder;och lära af dig, för det heligas skuld att offra, ej rökelse, myrrha och guld, men offra helt villigt oss själfva.

Där hemma i dalarna löfvas det re'n

och gröna stå Lögarens stränder:

med vinden, som gungar livar svällande gren,

en hälsning dig hembygden sänder.

Du skiJdes från den, men ditt minne ej dog:

du har för din ära, ditt rykte allt nog,

men tag för ditt hjärta vår kärlek!

Skål för svenska teatern*.

et gifs en konst, som undanvältar stenen från seklers grift, från tusenårig graf, som kungar, hjältar ställer fram på scenen och folk och tider troget speglar af: en konst, som höjer och förädlar sinnet, förklarar lifvet och förskönar minnet.

Den konsten har i världen ej sin like, den sluter allt inom sin blomsterkrans.

* Vid en af kongl. teaterns artister för författaren gifven fest i maj 1843.308 SKlL för svekska teatern.

Än står hon högt i tredje Gustafs rike, och hon skall stiga mer och mer i glans, och folket glädjas i dess varma strålar, när folket själft dess dikt med sanning målar.

Den konsten lefve! — Låt oss noga märka på tidens tecken och dess vink förstå! För den att lefva, och för den att verka, är ej blott skönt, men det blir tacksamt då. Vi lånat länge nog från andra länder, men en gång Sverge lånet återsänder.

Europa redan lyssna lärt till ljuden

af nordens lyror, Sverges poesi: —

en gång skall åter, i den svenska skruden,

den svenska skådebanan älskad bli,

och sånggudinnorna på nytt sig samla

i templets rund, den fosterländska gamla.

Hvad stora bilder, som oss där än mana! Hur lifvets prosa smälter där till sång! Blott framåt, framåt, heter konstnärns bana; ack! lifvet är så kort, men konsten lång. Dock — lef för den! det lifvet är det bästa, det har jag lärt, då jag hos er fick gästa.Till Adam Oehlenschläger.

Festsång i Upsala den 19 juli 1847.

Vår stad är arm på ungdom och på sång, de gröna träden lockat dem ur buren; den bok, som nu studeras, är naturen, den ligger öppen sommarnatten lång. Men hvarför — fråga vi — ack, hvarför äger ej Fyris nu sin skog af ungdom kvar, att ropets jubel: »här är Oehlenschläger!» må tusenfaldigt kräfva ut sitt svar.

Din spira, sångarkung! är snillets bloss,

din krona växte utur lagrars sköte,

och från den tron, du ärfde efter Goethe,

ditt välde sträcktes icke minst till oss.

Vi länge solat oss i dina lågor

med Helge, Hakon Jarl och Aladdin:

din sång var bryggan öfver Sundets vågor,

och hela norden kallar dig för sin.

O se dig kring! Du är ej främling här, där Saga sig i gråa älfven lögar: träd upp, du siare, på minnets högar, träd

djupt uti dem in, och lyss och lär!Hvad urnan efter tusen vintrar säger om kungahjärtat, som till aska brann, hvem kan det veta så som Oehlenschläger, hvem kan för världen sjunga det som han?

Men när du lyktat har din odyssé,

din sommarfärd kring nordens blanka sjöar,

o hälsa hem till dina gröna öar

från skuggorna af Vasa och Linné!

Gemensamt är allt stort, som norden äger

i dikt som lif, i minne som i hopp,

och med en krans ännu åt Oehlenschläger

står Frithiofs sångare ur grafven opp.

Bengt Erland Fogelberg.

Afskedssång i nov. 1854.

Allt stort, som du tänkte och ville, tar form af ditt skapande snille: där rider den fjortonde Carl, här ser på sin stad Birger Jarl. Den ena hur strålande, härlig, den andra hur fornsvensk och ärlig! Hur prisa de dig bägge två där, hvar på sin holme, de stå!

Men snillet det vet ej af hvila, från värf och till värf vill det ila:

den bygd, som din barndom har sett,

ett minne af mannen du gett. Den hjälte, som Lutzen såg blöda, din mejsel har väckt från de döda;

han kommer igen till sin nord,

han landat på Göternas jord.

Så höga Gustaver och Carlar, så Valhalla-gudar och jarlar

din mäktiga vilja på nytt

framtrollar ur åldrar, som flytt. Och se, med de skridande åren Olympen dig växer i spåren;

omkring dig gestalter du strör,

af hvilka en enda ej dör.

Besvärjare! kalla i dagen

all storhet, som från oss är tagen!

Af hjältar och statsmän en flock

bjud fram ur ditt lydiga block! För släktet i vekliga dvalan åt stenen gif blickar och talan!

Och, midt under dvärgarnas kif,

tag berget och låt det få lif!

Men skönaste bilden oss visas

i mästarn, som, hur han än prisas,

går flärdlös sin ensliga stig

och tänker blott ödmjukt om sig; den stränge med menlösa sinnet, som skapar för äran och minnet,

och offrar sin spännkraft af stål

för skönhetens eviga mål.

Men snart är du nu från oss borta.

Haf tack för de rika, de korta, de festliga dagar, du skänkt oss här med hvad skönast du tänkt!

Till staden i väster du hastar,

där älfven i hafvet sig kastar, o hälsa till den härifrån: bed den vara stolt af sin son!

Och sist öfver hafvet du rullar till staden på soliga kullar;

men; här dina verk stanna kvar,

och nya inom dig du har. Med dem vi tillbaka dig börda, som vår vi dig älska och vörda,

du grek med den nordiska själ,

du skald uti marmor! — Farväl!Hälsningssång i Odins lund

vid skandinaviska studentmötet 1856.

Hell sommaren, dagen och stunden,

som samlat i heliga lunden det käraste norden har sett, de tre, som nu äro blott ett.

Fast bröder, vi skildes, vi stredo,

vi höggos, vi blödde, vi ledo; men grånade hatet har flytt och allt — är nu kärlek på nytt.

Här stå vi på toppen af jorden, vi söner af yttersta norden,

till gräns ha vi brusande sjön,

vår granne är eviga snön. Och alla vi bedja: försvinnen ur häfden, I blodiga minnen!

och alla vi hälsa en tid

af ljusnande lycka och frid.

Vårt stamträd till gudarna räcker och yfviga grenar det sträcker

till folk, som i leende ro

vid fjället och sjöarna bo.314 HÄLSNIKGSSÅNG I ODINS LUND.

Det breder sin grönskande fana kring Nore och Svea och Dana: väl kronan är klufven itu, men frisk är dock roten ännu.

Ty säg, om ej alla vi känne, hur genom de grenarna trenne till ådrorna strömmar en saft af hälsa och ungdom och kraft. Vårt band nu ej tiden kan lossa: skall våldet med klubban det krossa? Vi svara ett dundrande nej, vid Thor och vid Odin och Frej.

Se, högarna grönska där ute!

Nu tätt till hvarann vi oss slute och svärja vår framtid en ed vid solen, som glömmer gå ned. —

Välkomna från sunnan och väster

I kära, I firade gäster!

Välkomna till vänskapens tjäll från ö och från lund och från fjäll!

Välkomna till Uppsveaslätten! Här blomstrar än Ynglingaätten,

och Fyris har ännu en våg

för jublande vikingatåg.HALFSEKEL-FESTEN. 315

Nu sannas den gyllene sägen, som Havamal gömde, att vägen är gen till en vän, till en bror, hur långt än i fjärran han bor.

Halfsekel-festen.

På femtionde årsdagen af Sveriges och Norges förening.

I.

Vårt lof, vårt pris, vår hyllning tag, o du, som intet öga når! För dig hvad äro tidens år? Ack, tusen äro som en dag. Hvad äro mänskors verk och råd? En lek för vindens nästa fläkt; men se dock ner till oss i nåd, du, som till lif i nåd oss väckt!

Nyss kriget, likt ett blodrödt moln, kring

jorden låg rufvande på mord och rån, med blixtars fall, med åskors dån, och nu, med ens — hvar kommer den ifrån den glädj ens eld, som genomspritter norden,

en offerlåga i hvart tjäll, en löpeld ifrån fjäll till fjäll? O det är minnets klara, vackra dager, som glänser öfver brödrafolkens tro, som faller uppå hjältekungens lager och öfver seklets hälft nu lyser ro. Ty ingen storm har kommit än att vackla förbundets ek och fria männers ord, och därför minnet tänder gladt sin fackla till dessa folks guldbröllops-fest i nord.

Glöm ej, o Svea, glöm ej, o Nore, snillet och hjärtat, som knöto ert band! Öfver er vågskål håller den store ännu från skyn sin välsignande hand. Än från sin Carlvagn han strålande blickar, än han ur molnen varningar skickar; döden ej släcker en kärlek som hans. Stige hans verk, som hans ära, i glans!

II.

Hur skönt, när i hvarandras famn till sist, man har det bästa gränsförsvaret funnit, och du en trofast vapenbroder vunnit i samma stund en fiende du mist!

Hur skönt, när folk för folk ej längre blöder, men ett det andra älskar, hjälper, stöder, och ingen misstro, ingen afund stjäl ett enda guldkorn från det helas väl! Så, ädle norrman, stod du vid vår sida, och svensken stod vid din, beredd som du: det är ej längre mot hvarann vi strida, det är i samma led vi strida nu. Och följs så åt det trogna tvillingparet, hvad gör väl skilda färgen på standaret? Vi täfla — det är sant — men täfla blott om främsta steget i allt stort och godt. Du skattar nu vår lycka som din egen, och vi, vi gladas, när den norska tegen bär dubbel skörd, och höra utan agg, att stolt på vågen svajar Norges flagg, och att i konsten, lärdomen och sången din jord, som vår, har skänkt åt världen

mången, hvars genius flugit vida, och hvars namn ej lätt skall sjunka uti glömskans famn. Här solen förr går upp, men dröjer längre hos dig, — det är dock en och samma sol; men slutom oss intill hvarann allt trängre, att ingen tränger oss ifrån vår pol! Än stiger röken lugnt från egna härden, men rost ej gnaga må de ärfda svärden,

och bäst att, österut som västanfjälls,

en dubbel utpost hvarje morgon ställs.

Vi vända ej från Östersjön vårt öga,

du håller vakt vid oceanen blå,

men öfver bergen mellan oss, de höga,

skall vän till vän, och ingen annan, gå.

Så, dubbelarmad, skall en högrest hjälte

på toppen af Europa väpnad stå,

med fjällets hjälm, med hafven till sitt bälte,

och skölden med de gyllne kronor på.

Ett handslag, o broder, på fädernas sed

till tack — och till ed, att hvad oss en framtid än bär i sitt sköte, det gå utan skräck, utan svek vi till möte.

Ett rotfast förbund i sekel från sekel skall grönska med ära

från berg intill sund, och frukter allt rikare, mognare, bära; det svära vi dyrt denna heliga stund.

O hvar höjer sig den stranden, o hvar ligga väl de landen, där man så i lycklig ro kan, som vi, besegla banden af en femtiårig tro?Ej att splittra, ej att stycka, ej att grannens land förtrycka, är det mål, som nordbon vill. Blott föreningen ger lycka, den oss älskar hör oss till.

Hur än tiden framåt jagar norrskens-nätter, solskens-dagar, skola vi, med lika tro, om ej under samma lagar, under samma stjärnor bo.

Från höjder, ur dalar, från skogar och strand, från söder till norr, som från väster till öster, nu skälla i jubel mångtusende röster: »lefve, o lefve, vårt brödraband! lefve vårt land!»

Till Franzén*.

Löfvet rörs af östanvinden, solens första strålar blicka mellan skogens dunkla blad: då, med morgonglöd på kinden, går bland rosorna en flicka, själf, som de, så blyg och glad. Med en mossros, från en ung flicka.Än de små i sömn hon röjer; blott en mossros halfrädd vågar titta fram mot ljusets fläkt. Flickan glad hos denna dröjer och med vänlig stämma frågar: »hvi är du så tidigt väckt?»

Flicka! — rosen sakta svarar — nyss jag drömde i min mossa om ett purpradt blomsterlif: solen nu min dröm förklarar, därför stängeln varsamt lossa och åt Selmas skald mig gif!

Fordom han besjöng mig ringa, gaf mig bilden af »en ängel stigen upp ur brusten graf»; än hans ljud inom mig klinga, än jag lyfter högt min stängel, stolt af sången han mig gaf.

När han ser mig, skall han tänka på sin ungdoms sköna sånger, på hvar mosslagd änglavän. Fast nu bättre rosor blänka mot hans öga många gånger, minns han visst sin mossros än.Skaldens dotter.

Till Atterbom.

Med ros till kind, med himmelsfärgadt

öga, med lock, som silke mjuk, som guld så klar, en liten ängel, nedsänkt från det höga, på gästbesök i skaldens hydda var.

Små änglahufvu'n ofta förr han lockat att ljusa guldmoln kring hans harpa strö; ty blommor han ur morgonrodnan plockat och lefvat på Lycksalighetens ö.

Han saft har druckit djupt ur ungdomskällan, och klingat ljuft, den nordens näktergal, och från de blåa land därför ej sällan af himlagäster full var skaldens sal.

Men alla andra glömmas för den lilla, den skönsta Psyke-bild, som jorden bar, ja, själfva himlahvalfvet sänker stilla på smyg sig ner i hennes ögonpar.

Som Zefyrs lek med Floras barn i gräsen, när solens blickar mellan löfven le, så glad hon syns, och hennes hela väsen så rent som Platos skönaste idé.

Ser du till kyss den lilla munnen räckas, så öppnar Edens ros sin purpurknopp; ser du till famn de späda armar sträckas? Håll kvar dem, annars flyger hon dit opp?

Men tyst! hvart flög hon? Jo, till pappas

hjärta, som trött från stadens buller hemkom nyss. Hon på hans panna såg ett drag af smärta, strax vill hon plåna

ut det med en kyss.

Strax knyter hon omkring hans hals små

armar och hviskar i hans öra: pappa, minns! livad rör väl dig, hur yttre världen larmar, när i din inre sång och kärlek finns?

Till Erik Gustaf Geijer.

Eriksdagen 1842.

Barn i blomma, rosenkindad vår, makas kärlek, sommarvarm och trofast, Sveas aktning, ökad år från år, snillets gudom, i ditt hjärta bofast,röster, hviskande från fordomdags, bilder, stigande i framtids-ljusning, — räkna öfver dina Ersmess-ax! Bind till krans dem alla medförtjusning!

Skog af tankar stormar i din själ,

tid, som brottas, vill till frid du samla.

Följde vi ej jämt din gång, likväl

för ditt namn vår kärlek blef den gamla.

Byggdt af lager, häfdatecknarns tjäll

skyddadt står, hur åskorna än välta*.

Erik Arsäll, Erik Segersäll,

till en Erik där må sammansmälta!

Bröllops-sång

i Kanton vid Drottningholm.

På de lätta vingar buren Amor flög till recepturen: — bäst du stod i dina griller, blef du sårad af hans hand.

* Askan hade kort förut slagit ned i Geijers boning, utan att tända. — De gamle ansågo lagern skyddad för ljungelden.Hjärtat sköts i tvenne halfvor, och du grep till dina salfvor, du tog pulver, du tog piller, men det halp ej minsta grand.

Piln du midt i hjärtat hade, såret ej igen sig lade; hur du bredde dina häfter, kunde man det öppet se. »Jag, som matat tusen sjuka, hvad har själf jag nu att bruka?» Så du sade; tänkte efter allt i din farmakopé.

Men en dag vid morgonstunden fick du se en ros i lunden: »läggs den rosen vid mitt hjärta, — tänkte du — så blir jag frisk». Och förträfflig var den kuren; nu du står vid recepturen, utan griller, utan smärta, sprattlar munter som en fisk.

Skål för dig och skål för henne, två i en och en i tvenne! På ert unga tjäll må skina junisoln i all sin glans!

När guitarrens ljud sig blanda gladt i mortelns allehanda, sjung: »jag lyckan sökt i Kina, men i Kanton först hon fanns».

Till Bernhard v. Beskow.

Vid hans silfverbröllop 1847.

Dikten vet ett land, där åren fly som timmar, och där våren rosor utan vissning bär. Kartan utaf verkligheten har ett dylikt. När I leten, ropar Laura: »det är här!»

Eller ser du spår af tiden här, där kärleken och friden slagit bo i diktens slott? Glöda ej de rosor samma? Släcktes väl af vårens flamma här 'en enda stråle blott?

När så mycket skönt försvinner, säg mig, om du här ej finner kvar dess skära återglans:

templet för de vittras gille, samma hjärta, samma snille, .sångens och behagens krans!

Eller skicka dina frågor

hän till Tiberns gula vågor!

Hör, de skola ge till svar:

»vi ha täflat nyss att fira

och att myrten, lager vira

kring ett älskvärdt nordiskt par».

Lär dig, nord, af södern svaret! Fira nu det ädla paret, bind din krans och stäm din sång! Räck åt honom ek och lager, räck åt henne kronan fager utaf myrten än en gång!

Nu, när maj har löfvat skogen, nu, när våren blommar mogen, sjung till bästa harpors ljud: »lefve ungt det evigt sköna! lefve, att hvarann belöna, silfverbrudgum, silfverbrud!

Till landshöfdingen friherre von Krsemer.

Vid hans silfverbröllop 1849.

Höfding! Festen står för dörren i den glada Fyris-borgen; mången gäst i dina salar har du sett, men sällan sorgen. Han hört prisas dina samkväm, ville in; men skrämd af fröjden och af sången jagad, flyr han hufvudstupa utför höjden.

Så din egen sorg tog flykten, men för andras nöd och smärta aldrig stängdes dina dörrar, alltid öppet stod ditt hjärta. Rådvillheten upp till borgen ofta klättrat; men hon sände blickarna mot hoppets hinder, när hon lätt tillbaka vände.

Mången kom, och fann dig hemma, när han på ditt hjärta klappat, mången, som sin framtid sökte, mången, som sin lycka tappat.

Och när genom berg af hinder någon nyttig väg blef bruten, hvem, om icke du, gaf handen, eldig, verksam, oförtruten?

Icke du, men vi må räkna allt det Ijufva, som du skänkte, allt det goda, som du verkat, allt det ädla, som du tänkte: icke vi, men du allena kan, till sol i hjärtat, känna alla minnets strålar samlas, på en fest, en dag som denna.

Hälften af det halfva seklet ligger dröm i det förflutna; hvilken krans af unga löften, inga vissna, inga brutna! Hvilka fält af yppig grönska, hvilka skördar, aldrig njugga I Intet — blott de friska eklöf — ses i dag din panna skugga.

Solen i ditt lif och själen i ditt hem, den bästa gåfvan, som du bad dig utaf jorden, och som skänktes dig från ofvan,

se, hon tillhör dig som fordom, din ännu, som första våren, när hon kom — och kom med myrten flätad i de ljusa håren.

Och, kring solen, se dess stjärnor!

Se, med återhållna tårar,

eder kärleks dyra panter,

eder lefhads nya vårar!

Hör hvad minnet för dig sjunger,

se hvad hoppet för dig målar:

nya segrar, nya fester,

dem en gyllne sol bestrålar!

Såsom strömmen med sitt silfver skänker fruktbarhet åt lunden, så ha dina år förflutit, så har kommit denna stunden. Därför stad och bygd nu skälla af de fröjdefulla ljuden: '

»dubbelt lefve för vår höfding och den hulda silfverbruden!»O TILL ÄRKEBISKOP REUTERDAHL.

Till ärkebiskop Reuterdahl.

1865.

När kraft och vilja sammangro

med redligt nit och kristlig tro,

då växer där i spåren

en skörd, som endast Gud kan ge;

då faller rik välsignelse

på fyllda sjutti åren.

Fast helst en fridens patriark, på stormig sjö du håller stark mot vinden upp ditt styre. Du vet, hvem stormen näpsa kan: så styr oss, led oss, för oss an, du för oss alla dyre!

Från arma hyddans låga knut, när först du gick i världen ut att väg i öknen leta, från hemmets tröskel tog du med två ord. Det ena hette: bed! det andra var: arbeta!

Och mycket ha af dig vi lärt, men främst, att ha vårt arbet kärt och kärare än lönen;TILL KONUNG OSCAR II. 331

och om man vill, att det skall gå, och skall gå väl och skall bestå, att börja det med bönen.

Vår föresyn, vår vän, vår far, bär ännu länge din tiar med ålderdomens gloria! . Lys häfderna med minnets bloss, och lef för kyrkan, lef för oss och lef för din historia!

Till konung Oscar II*.

Försmå, o konung, ej på tronen en skuggbild ur den låga dal, och känn igen den klara tonen af lundens sjuke näktergal.

Med brustet hjärta, bruten vinge, han längesen hört upp att slå; men om sin röst han åter finge i dag han skulle sjunga så:

* Med minnesteckningen öfver E. J. Stagnelius.»Hur skönt sig flätar lagerkransen kring dubbelkronans gyllne rand! Hur skönt, när så den yttre glansen är strålregn från en själ i brand!

När öfver länderna vid polen ett töcken hvilar grått och kallt, hvad båtar skenet? Det är solen, som lifvar, värmer, lyser allt.»

När »brödrafolkens väl» att vakta de stora kungatankar gå, låt under purpurn ännu sakta det varma skaldehjärtat slå!

De två systrarna.

Såg du i daggens klara droppar, när morgonsolen lyste mild, på samma rosenstånd två knoppar, — då såg du af oss två en bild.

Så samma väsen oss förenar, fast bägge äga hvar sitt jag, två unga träd, som stam och grenar tillhopafläta dag från dag.Och hur vi bo, om du vill veta, du här en enkel tafla får: — man fåfängt skall i världen leta en sådan

kammare som vår.

Tänk dig ett ljusgrönt rum, ett mönster af trefnad, högt och ljust och gladt: mot söder är dess ena fönster, mot väster är dess andra satt.

Och fönstren stå ej blomstertomma: nej, där är vår, fast ute kallt, syrener midt i vintern blomma, och murgrön slingrar sig kring allt.

Och hvilken utsikt! — Först de sköna terrasser, som sitt blomdoft strö, en park, en trädgård, ängar gröna, och nedanför en spegelsjö;

och i den sjön en fiskarjulle,

som plaskar gungande vid strand,

och vass och näckblad; — ack! du skulle

se månen speglas där ibland,

och genom rutans glas förgylla vår cell från golf till tak så sött, och lysa på vår vackra hylla med böcker, bundna uti rödt,334 DE TVÅ SYSTRARNA.

och på ett skåp, där dyrbarheter det från hvarenda världsdel finns: koraller, snäckor, rariteter, som jag nu. icke alla minns;

där alla under sig förena

från hafvets öar, vildars hem:

ett grässtrå finns från Sankt Helena,

ett radband från Jerusalem.

Och där man kan dig blommor visa från alla jordens skilda land, en bit af tornet uti Pisa, och från Vesuv ett lavaband;

och mynt det finns där öfvermåttan och krucifixer, må du tro; en sten där göms från blåa grottan och några blad från Waterloo.

Men ack! Guitarrn vi ej må glömma, som strängad där i hörnet står och till vår sång sitt ljufva, ömma ackord så mången afton slår.

Ännu en vän — du får ej skratta —

gör till en trio vår duett:

hon bor vid dörren på en matta,

dess färg är hvit, dess namn Fanchette.Mot rapphöns för hon jakt i skogen och skäller gällt på fågelbon, men är så lydig, är så trogen, och är hos oss blott i pension.

Nyss sprang hon ut bland sten och tufvor. Zevs har en örn — och det med rätt — må Afrodit ha sina dufvor, vi äro nöjda med Fanchette.

Vi äro nöjda med vår kammar och med vår värld, — gladt är vårt sinn; må tiden knacka med sin hammar, han slipper icke till oss in.

Och ingen lust vi ha att flytta; men vill man så och måste vi, fast också rummen bli förbytta, kan trefnaden densamma bli.

Härjning och behåll.

Till den ena af de två systrarna.

Carolina! Hjärtat vårdar eldar, nu af minnet tända, fast din barndoms rosengårdar ligga under askan brända.336

HÄRJKIKG OCH BEHÅLL.

Svartnad stam ha dina lindar, intet är på gamla viset: suckande gå himlens vindar öfver forna paradiset.

Ingen vänlig måne skiner in, som förr, i gröna cellen. Ofver grusade ruiner flyga norrsken blott i kvällen.

Dina blommor dött: din luta inga toner mera skickar. Genom fönstrets klara ruta ingen insjö mera blickar.

Ingen silfvervingad dufva hörs där mer sin make locka: timmar glada, timmar ljufva slår ej mera tornets klocka,

slog i blodröd brand de sista, smältande, i hettad ifver. — Hjärtat minns, så det vill brista, hvad som var och mer ej blifver.

Carolina! Hjärtat vårdar minnets eldar, heligt tända, och din barndoms rosengårdar, tro mig, än ej äro brända.Nej, de blomma i ditt sinne evigt unga, evigt samma, evigt sköna, och där inne når dem ingen storm och flamma.

Om blott yttre ting oss fästa, o hur lätt vårt hopp blir brutet! Ren och from har man det bästa hos sig själf dock kvar på slutet:

skatter, blommor, Ijufva strängar, som ej plundras, dö, förklinga, källor, lundar, blomsterängar, — solen evig, molnen inga.

Har med eldskrift tiden ristat runor, som din själ förfärat, äg inom dig hvad du mistat! Det är summan af min lära.

Hvad som glädje här vi prisa, morgondagen lätt förjagar; dock — en syn jag vill dig visa, fast du ser den alla dagar.

Se din moder! hon har bäddat makens graf, sett hemmet brinna, och ur alla prof hon räddat äran dock af from hjältinna. Böttiger, Valda dikter. 22Med ett sådant föredöme, hvad har skalden mer att önska? Ett: »i hjärtats park du gömme träd, som ännu svedda grönska!»

På lysningsdagen.

I Disas psalmbok.

Öfver bandet, som vi knyta, himlen lyser nu sin frid. Värld och mänskor sig förbyta, ett är fast till evig tid. — Trofast slutna till hvarandra, gå vi samma väg att vandra, följa samma himmels bud. — Samma tro i alla skiften, samma kärlek, och vid griften samma hopp och samma Gud!

Till Disa

den 15 febr.

Du föddes samma dag som biskop Sigfrid dog: en ängel himlen gaf, när den ett helgon tog.Borta och här*.

Hon, som dig kär och kärast var,

är mer ej kvar, hvart ögonblick hon felas. Här skifta dagar, skifta år,

men hjärtats sår kan ärras, aldrig helas.

Hvar är, hvar är den goda nu?

Så frågar du, när skuggorna bli långa. Och grafven, dit man stoftet bar,

har intet svar, men stjärnorna ha många.

Hon är — så hviskar deras ljud —

hon är hos Gud, och där är godt att vara. Hon är — vill du det rätt förstå —

hos dig också i minnets bild den klara.

Hon, som dig kär och kärast var, är ännu kvar

* Till min hustru, vid hennes moders död 1853.och följer dig till slutet;

ty hvad vi rätt ha älskat här

ett evigt är och ej ett kort förflutet.

Nyårsversar

i min hustrus almanack. 1852.

Minns du vår färd på hafvets vreda våg, på Rhens och Neckars och på Brentas bölja, minns du vårt hela glada vandringståg, då jag med ditt, du med mitt öga såg, förtjusta bägge att hvarann få följa! Och minns du än på alpens branta stig hur du var trygg, när du blott hade mig?

Vi minnas bägge detta rika år: ett annat kommer, må det ge oss friden: den hemmets frid, som är en ängels spår, den himlens frid, som öfver stormen rår, den minnets frid, som öfverlefver tiden. Och hur sig ojämnt kröka må vår stig, jag går den trygg och glad, när jag har dig.Minns du hur bergen med sin hvita topp mot himlen stego, stödda på hvarandra, och hur vi bägge klättrade dit opp? Välan! ännu med kärlek och med hopp den samma vägen, dag från dag, vi vandra. Mot himlens alper klättra vi ännu, och jag har dig, som förr, och mig har du.

1853.

Trefaldt hundra dar och sextifem

ha försvunnit, förr'n vi räknat dem,

sista dagens sista kväll är inne.

Nu vi skiljas, gamla trötta år!

Tack för sommar, vinter, höst och vår,

tack för hvarje skänk och hvarje minne!

Tack för dagar utaf fröjd och ro, tack för trefnad i mitt lugna bo, tack för mödan, tack för sorgens lära! Tack dock mest, att vännen jag har kvar, som förskönat alla dina dar och den sista är mig lika nära.

Ros, som än ej öppnat har din knopp, nya år, som än ej har gått opp!Hvad du bringar, skola vi ej klandra. Skilj oss gärna ifrån glädjens brus, skilj oss gärna ifrån världens sus, o, men skilj oss icke från hvarandra!

1854*.

Se här hvad nyss oss lämnadt vardt! Är lacket rödt, är lacket svart? Hvad göms i detta slutna bref, som en osynlig hand oss skref? Kanske af sorger månget blad, af glädje en och annan rad, och månget ord, som blir oss tungt, och mången mening utan punkt. Men brefvet, ouppbrutet än, läs det vid sidan af din vän! Och hvad vi än ej rätt förstå, vi vilja stafva hop, vi två, och sedan smälta utan groll hvar bokstaf af dess innehåll, och tro och veta, mer och mer, att hvad som skett och hvad som sker, att allt, från början intill slut, var tänkt i himmelen förut. — * Arets almanack lämnades i form af ett bref.Ack! taga mot vi bägge måst

det förra årets sorgepost:

den kom som stormens vreda il,

den skrifven var med dödens stil.

Ej under, att vi darra så

för brefvet, som i dag vi få. —

Men gläds, att hvad oss än blir gett,

vi ännu äro två om ett,

och att, hvadhelst här gömmer sig,

det gäller icke dig, ej mig,

det gäller bägge på en gång,

och skrifvelsen är ju ej lång!

Helt visst blott några ömma ord

från fadershanden ofvan jord,

som sträcker ut ännu vår tid

till kärlek, sång, till tro och frid.

Han, som med solar skrifver lugnt,

och sätter stjärnorna till punkt,

från honom kommer detta bref.

Så öppna det! Läs hvad han skref!

1855.

Det nya börjar, där det gamla släpper, och tidens puls hör icke upp att slå: jag lyss på uret, huru fort det knäpper, det visar tolf, men stannar ej ändå.Planeterna, som gladt på fästet vandra, ha redan önskat nyår åt hvarandra.

Och dig, min stjärna, önskar jag detsamma, lys klar uti min hydda och mitt sinn! Lys med din rena, med din milda flamma det nya året och dess öden in! Hur mörka nu de af min tanke målas, de ljusna lätt, när de af dig hestrålas.

Men han, som ljuset ger åt hvarje stjärna, han, alla solars sol, oss höra må: må han vår kärleks stilla lycka värna det år, hvars första timma nu hörs slå! Att gladt vi äfven mötas må dess sista och ej vårt hopp och ej hvarannan mista.

1856.

Fullt af kors och kransar det förflutna som en grafplats för vårt öga står. Hjärtat räknar öfver sina sår, räknar blomster, som ha blifvit brutna, räknar tårar, som ha blifvit gjutna, lägger allt tillsamman, år från år.Tack för hvarje sår, som du har helat, hvarje sorg, som du i glömska sänkt! Tack för allt det sköna, som du tänkt, allt det goda, som du gjort och velat; tack för alla öden, som vi delat, för all glädje, vi hvarandra skänkt!

Tidens flod, hur dimmorna den hölja, faller ut i evighetens haf. — Räck mig handen, som du förr mig gaf, att vi lätt må bryta hvarje bölja, och i storm och mist hvarandra följa, tills vi ankra — bortom tid och graf!

1857.

Ryter stormen, hör jag ej dess brus, när sig friden i ditt öga målar; mörknar rymden, är min hydda ljus af ditt väsens blida, rena strålar. En jag vet på jordens vida ring, som mig älskar, hur än åren skrida. Hat och ilska hvirfla utomkring, kärlek, ömhet, ser jag vid min sida.1858.

Lampan slocknar, året brunnit ut. Alla stunder, som oss ljufva voro, alla dagar utaf sorg och oro, alla — äro slut.

Månget träd, som oss sin skugga gaf, ligger härjadt: stormen kring det hviner. Mången vän är borta. Månen skiner på hans hvita graf.

Mänskors tadel, liksom mänskors pris, allt hvad lätt och allt hvad svårt oss varit, gråt och löje, ljus och skuggor, — farit allt, på samma vis.

Och hvad bjuder året, som går in? Ack, i nya former blott detsamma. Men var hälsad dock, du unga flamma, lys oss — och försvinn!

Lys, ack, lys vår kärlek och vårt tjäll, lys, hvart steg, som vi tillhopa vandra! Finn, ack, finn oss ännu hos hvarandra nästa nyårskväll!När allt dör hän, är ändå lifvet kvar: det blir i morgon, som i går det var, dess former växla, men dess väsen varar. Ett lif i verksamhet och hopp och tro, ett lif i kärlek och i himmelsk ro, ett sådant lif

blott döden mer förklarar.

Det eviga det kommer, men det går ej bort som tidens korta dar och år, det är, det blir, det vecklas ut alltmera. — Så mellan oss finns aldrig ett förbi, men som det varit har, så skall det bli i detta nyår och, vill Gud, i flera.

Till min hustru.

Med en predikosamling.

vå sanningar jag funnit. Dem har mig lifvet lärt, dem vill jag kvar för evigheten fästa: att du dock är mig kärast af allt, som var

mig kärt, och att Guds ord är af allt godt det bästa.

TTill Hilma

med mina samlade dikter.

Som vissna blomster mellan hvita blad jag här lagt in allt hvad jag fordom kvad*

Allt hvad jag fordom var och mer ej är, det ligger pressadt mellan bladen här.

Och eljest äga de ej mycken vikt, de innehålla blott mitt hjärtas bikt.

Men vill du höra den, så i dem läs, när öfver sångarn växer tufvans gräs.

Han gör då ingen mänska mer för när, förutom läsarn, som han gör besvär.

Så ber jag, Hilma, dig: till godo håll, ett gammalt hjärtas ungdoms-protokoll!MINNEN.Konung Carl XIV Johan*.

Sjung än en sång, tag från din lyra floret, du sångens mö, bland bergen fostrad opp! Sjung kungaminnet där i Riddarkoret, sjung ättefadren för vår framtids hopp, förenarn af två brödrastammars öde! — Den lefvande du sjöng, så sjung ock nu den

döde!

Ej höfves dig att sitta stum vid griften, stum såsom där den kalla marmorns sten; träd ut och sjung den härliga bedriften och bada dig i middagssolens sken! Sjung sången om Carl Johan! Lyran

stränge du så, att norden lyss och minns den sången

länge!

Men hvem är jag, som manar dig att stränga den svenska lyran? O du gaf den ju

* Minnessång, belönt med det af svenska akademien utsatta priset.352 KONUNG CARL XIV JOHAN.

åt Selmas skald, åt Frithiofs! — Ses den

hänga

i deras lagrar re'n förklingad nu?

Tag ner den då, och under sorgepilar

lär mig en enkel sång, när deras sång sig

hvilar!

Där satt, af ära höljd, på nordens troner i kvällen nyss en grånad jubeldrott: hans lif en hjältedikt; men ej i toner den dikten sjungen var, i bragder blott. Med kraft, som floden, bröt han själf sin

bana, och manteln, som han bar, var segerns

purpur fana.

Han var ej född bland oss. Vid våra stränder — de gråstens-öar — ej hans vagga stod. Han kom från vårens, kom från solens länder med blixt i ögat, lågor i sitt blod. Där Adour ses sin våg kring rosor tömma, där hade barnet lekt och gossen börjat

drömma.

Där njöt han tidigt underbara skatten af Morers saga, klädd i silfverskir;

såg kämpaskuggor skymtande i natten, ung Roland, Alarik och Clodomir; och hvart han såg ur faderliga tjället, där låg en borgruin och nickade från fjället.

En varm natur, en krans af skog och strömmar, och stolta fjäll vid himlarandens bryn, det var hans barndoms sköna värld. Hans

drömmar med rådjur klättrade i kapp mot skyn, och lånte se'n af molnens konung vingar att stiga högre än, mot solens gyllne ringar.

Hur ofta, lyftad öfver molnens kretsar, han såg framför sig Henrik af Béarn, som själf på samma klippors djärfva spetsar förr hade sprungit, hade lekt som barn! Det var, som efter nu trehundra åren han vinkats af hans bild och följt den uti

spåren.

Men steg han ner i dal'n, som honom födde, och såg dess rosor, plockade dess bär, hans öga svärmade, hans kinder glödde, man kunde se, att han var trångbodd där.

Vid flodens brus han tankfull gick: dess

vågor blott eldade hans törst att dricka ärans lågor.

En dag, när dalens väggar voro prydda med höstens drufvor, mognade hans själ: beslutsam steg han ur sin faders hydda med stora tankar i ett stumt farväl; och så med Gud han nu begynte färden; bcikom låg hyddan snart, framför låg hela

världen.

O sångmö! Följ ej nu i stridens lekar den unge krigarn för hvart steg, han går; men flytta sången under nordens ekar, till Sveas fjäll och säg, hur blef han vår! Far fort att sjunga i de enkla toner, tills upp du honom lyft på nordens högsta

troner!

Från en af dessa var nu redan fallen

han som från kung gick bort att ensam dö,

en gäckad, ringa främling i Sankt Gallen,

omgifven sist ändå af berg med snö.

Sitt namn han bar ej upp, — men tadlet

vike! och nog, att i sitt fall han nära drog ett rike.

Den store Gustaf Adolfs land, det fria, hur stympadt nu det skälfde i hvar lem! Dess ungdom föll som strå för pestens lia, och hungern dukat bord i köldens hem. I Stockholms skärgård tsarens flotta kryssar, och Sveaborgs kanon är laddad nu af —

ryssar.

Hvad svajar där från obeskjutna vallen?

En flagga utan trohet i sin färg!

O Sveas ära! är så djupt du fallen?

Kan sveket tränga äfven genom berg?

O än jag hör, hur fäderna förtälja

för barnen denna skymf, och sina tårar svälja.

Från hjässa svag till hjässa redan grånad sig kronan flyttade, i det hon föll; blef så från naboland en furste lånad att stödja spiran, som den gamle höll. Frid ljöd hans hälsning efter vapendånet; men skänkt ej var oss han; Gud tog tillbaka

lånet.

»Carl August!» — så ljöd från skånska heden ett sorgens verop öfver Svea land. Af häpnad slagna stodo krigarleden; men agget slipade sin hvassa tand,

bet i förtviflan sina egna söner,

slet sönder deras lik och hörde inga böner.

Skall hopens yra kannibaliskt fira än nya fester i medborgarblod? — Ack! sonlös satt den gamle med sin spira, och ingen man vid folkets framtid stod. »Hvar finns den starke, som oss bägge stöder?» Så sporde kung och folk, och sågo emot

söder.

Där låg det land, som tappra söner födde till bragders törst, till krigets vilda lust. Ur djupa sår det för sin frihet blödde, men segerns örnar vaktade dess kust, och högst satt kejsarörnen på sitt näste, och rof han delte ut, och sina klor han

hvässte.

Och, sänd af honom, flög en hjälteskara på lösta vingar öfver jordens ring, och frost och hetta, tusen dödars fara, för dessa tappra var en ringa ting; ur låga hyddor flögo de kring världen att troner bryta ner och bygga upp — med

svärden.

Hvem är den höge där i kämparingen, som med sin tjuskraft fängslar alla så? Mer tapper och mer mänsklig finns där

ingen; — o känner du ej mannen ifrån Pau, den ädle riddarn? — Ryktet ju förkunnar hans lof, hans bragders pris alltre'n med tusen munnar.

Om honom böljorna i Rhen ju hviska ett ord, som hörs af stränderna vid Po; och Fleurus, Rednitz, Altorf och Gradisca, de kunna dig hans hjältenamn förtro; och äfven Ulm och Austerlitz det hörde, när öfver Mährens fält han segerns åskvagn

körde.

Ej skyr hans segerspann för andra hinder, än fläckarna af fåfängt gjutet blod: som fiende han sårar, men förbinder de sårade med vännens ädelmod. Blott våldets härar för hans klinga vike! Men aldrig hans triumf har trampat på en

like.

Spörj dessa folk, de tyska som de välska, om ej hans bild är dyrkad allestäds,om man ej tvingas att den milde älska på samma gång man för den starke räds! Spörj krigets fångar, tagna af hans värja, som kyssa sina band och honom kärleksvärja!

Spörj Halle, spörj Hannover, hela raden af städer, dem han skonat eller styrt! Följ Trave in i gamla hansestaden, och se, hans minne är dem alla dyrt! Hvarhelst för våldets ok en skuldra dignar, vid namnet Bernadotte man gläds och man

välsignar.

Så blyge ynglingen från Adours dalar, nu hjältefurste, för de tappre an. Hur klart han tänker och hur skönt han talar, ej krigare allén, men medborgsman! Hans örnblick träffar som en blixt det sanna, och svarta lockars natt beskuggar djupsint

panna.

Han glänser öfver sina vapenbröder, och högre ingen byggt sin äras port. — Då sågo Sveas kung och folk mot söder, och sågo honom — deras val var gjordt. »Kom du till oss, då skall oss ödet skona; gif oss ditt hjältesvärd! Vi ge en kungakrona.»Så bedja de. Han lyssnade till bönen, ett kärleksrop ur Sveas djupa bröst. »Ett räddadt folk skall blifva offerlönen» — han tänkte. — »Jag vill lyda folkets röst. Farväl, mitt land! En krona af din lager jag bryter, och min son, mitt svärd jag med

mig tager.»

»Du sköna jord, som mig till lifvet födde, du, för hvars frihet jag så länge stridt, du, för hvars ära jag så ofta blödde, från denna stund är detta blod ej mitt. Hvar droppe, som i dessa ådror sjuder, tillhör mitt nya land — och dig farväl jag

bjuder.»

Men vinden leker i de lätta segel,

och hösten gulnar björkarna i nord.

Då krusar Öresund sin klara spegel,

ett skepp att vagga. Hjälten är om bord.

Tag gästen mot, o Svea! gläds, beundra,

höj dina jubelskall och låt metallen dundra!

Han kommer! Han är din, är din allena. Var trygg, och slut din älskling till ditt bröst, och svär att dig i lif och död förena med honom och hans ätt till tidens höst!3G0 KONUNG CARL XIV JOHAN.

De store Carlars skuggor hlicka neder ur aftonrodnans port, och höra dina eder.

Men såsom förr den störste ibland Asar af Gylfe togs emot i Mälarns hamn, så slöt den siste ättlingen af Vasar den nye Odin faderligt i famn. I stormen nu han ägde pröfvadt ankar, och Hogland sam på nytt upp i den gamles

tankar.

Dock — ej till sjös, till lands du bör dig

rusta, du härdade, du svenska krigarstam! Ty fylld är än ej världseröfrarns lusta, fast solen skyms af hans triumfers damm. Än vid hans fot ett rum finns för vasaller: det rummet ämnas oss — så vredgad han

befaller.

Men drag ditt kyller, dina yxor slipa,

och stöp dig kulor af vårt bästa järn!

Och lär Europa än en gång begripa,

att nordens halfö är de frias värn;

att, förrn hon säljer sig, hon sjunka skulle,

och dugde aldrig än åt kejsarskepp till julle.

Se dessa fält, där störste Vasasonen sitt hjärtblod tömde till sin tros försvar! Det finns inunder solen, under månen, ej valplats skönare, än där du har. Så gack och gör ditt lärospån med svärdet! Dig Bernadotte för an. O nej! Carl Johan

är det.

Men — tysta strider i ett hjältesinne, dem ingen räkna, ingen skåda får! Är nu, o prins, den svåra stunden inne? Är det mot Galliens örnar, som du går? Nej! mot förtryckarn af dess fria välde i folkens främsta led du dig och Sverge

ställde.

Ej mot din moders barm, men mot giganten, som ville härska öfver jord och haf, som, själf sig nog, försmådde bundsförvanten, när denne vägrade att vara slaf; som såg i dig blott forne undersåten, — mot honom stridde du, mot våldsherrn, mot

despoten.

Själf hade han de sköna löften svikit, som förr I svurit vid förbrödradt svärd;

själf hade han utur sin håna vikit och ryckte med sig en förtrampad värld; men världen reste sig invid din sida, och gick, med samladt mod, på lif och död

att strida.

En jättestrid! Du sett den svenska hären, Germania! åter, känt igen dess börd. Vid Dennewitz och Leipzig och Grossbeeren du räknat lagrar till dess segerskörd. Åt nämnaren af våldets oförrätter res upp en minnessten, en ny, på Lützens

slätter!

Hans svenska hjärta hade hållit profvet, och nu Europas lugn blef stridens lön; ty kejsarörnen släppte harmsen rofvet och sträckte flykten emot vilda ön. Midt i en ocean förbrann han sedan, flög öfver den en gång, men var då aska

redan.

Men sonen af de pyreneiska fjällen drog hem beundrad, fridens glade tolk; kom, lik en sommar, upp till nordan-tjällen, med jubel hälsad utaf land och folk.

Och alla drifvor för hans åsyn smälte; med blommor i sitt hår tog Svea mot sin

hjälte.

Hur än hon söker sina sår att gömma, ett ser han dock, som ymnigt blöder än; ty Aura, Aura kan hon aldrig glömma, hon börda vill den älskade igen. Med famnen sträckt, de stå på livar sin sida och mäta hafvets djup och höra vågen kvida.

»Vänd — hjälten sade — blicken emot väster, och bortom fjället sök livad du har mist!» Vid sköldmöns sida svärdet än han fäster: så väpnad går hon till sin brodertvist. Och Nore kom. Men sommarbet blef dagen: de löste hjälmen af och kände — syskon-dragen.

Och svärdet sjönk ur deras knutna händer, och de — de sjönko i hvarandras famn, De refvo muren mellan sina stränder och flätade tillhopa sina namn. Förtroligt sittande vid midnattsflamman, de lade minnen nu, ja tusenåra, samman.

Hvem är väl svensk och minns ej hur det

kändes i tjusningen af denna syskonfest? Hvem minns ej glädjens eldar, som då tändes, och mången krans vid dubbelskölden fäst? Hvem minns ej då, hur alla missljud veko för samklang af en fröjd, som gaf i kvällen

eko?

Men när ert hjärta för hvarann I blotten, I fjällets syskon, sägen I ej då: »Det var dock han, det var den store drotten, som lärt oss åter att hvarann förstå! Han gåtan löste af naturens mening, och ett Carl Johans verk — så heter vår

förening.»

Väl var han värd att nu de kronor bära, som själf med snillets kraft han sammanband: till Vasas' tron på trappor utaf ära han steg med tvenne spiror i sin hand. Ät honom nyss de af den gamle räcktes, hvars sol gick molnfri ned och trygg i hafvet

släcktes.

O sångmö! så du i de enkla toner har sjungit höge hjältens pris, och så

du honom följt till nordens högsta troner från barndomstjället i det låga Pau. Följ honom än de sista sköna åren, och sedan stanna kvar, och gråt på nytt vid

båren!

Två gamla riken stodo nu som unga kring älskad drott, livars kungaätt var ny; och inga åskor hördes mera ljunga, och inga stormar hördes mera gny. På nytt gick krigarn lutad emot plogen, och yxans friska hugg ljöd gladt, som förr,

i skogen.

Och fädrens Gud man gick sitt lof att hära med nya harpors tempelvigda psalm; ty odlarn lät hån sina tegar skära, och grufvan bjöd han sända upp sin malm: och flitens bin sin honung idogt sögo, och handelns svanor fritt kring vida hafven

flögo.

Ur fulla lungor norden nu fick andas, och hälsa in i hvarje åder flöt: det var en nyväckt dag, man nu såg randas, det var ett tidehvarf, livars vår sig knöt

med skördars löfte och med blommors knoppning,

med minnenas triumf och kärlekens förhoppning.

Sig stormen hade lagt, som skakat jorden,

och glädje fläktade ur berg och dal.

Med vördnad såg man upp till gamla norden,

där segerns höfding satt i kungasal

med välbekanta svärdet vid sin sida:

det var ej draget mer, det sof uti sin slida.

Det var blott frid, man i hans närhet rönte, det var blott kärlek. Gammal, liksom ung, vid första blicken på den ärekrönte, bekände genast: »han är född till kung! Se hur behagen smyga där i fjätet af styrkan! Se hur sant, hur medfödt

majestätet!»

När molnen skocka sig på denna panna, hvem darrar ej för deras vreda hot? Förmätne ovän! dristar du att stanna, när detta öga hvälfver mörkt sitt klot? Men låt blott stormen höra upp att brusa, hvem kan, som han, med röst, med blick, gestalt förtjusa?

Du vill, att jag skall bildens skuggor minnas och samla äfven dem i sångens ljud; hvarför dem samla? Erkänn att

de finnas! Jag sjunger ju en kung och ej en Gud. Jag samlar af en stor, en hädangången, de ljusa strålars krans. I ljuset lefver sången.

Var själf han döfvad af sin äras ånga och lätt berusad af sitt ryktes pris, var någon gång, att hopens bifall fånga, han endast god, när han bort vara vis; i dessa skuggor, o hur liten svärta! Hvarhelst de kommo från, men aldrig från

hans hjärta.

Ja! van att segrar ej med svärd blott vinna, han såg och vann, vann kärlek och vann tro; och hemmastadd han måste snart sig finna hos dem, som hjältars gamla land bebo. Hans tankar, syften voro fosterländska, och tungan talte ej, men hjärtat talte, svenska.

Och främlingen förstods af svenska sinnen, ty ärans språk för dem gemensamt var, och svenska segerbragder, svenska minnen, hos honom funno tusenfaldigt svar. Han vårar blomma såg och vintrar snöga, men Sverges ära stod orubblig för hans öga.368 KOK UNG CARL XIV JOHAN.

Det var åt den han gladde sig, när sången evärdligt ljöd ur våra skalders ring och, inom nordens fjällar mer ej fången, flög vida världen tjusande omkring; när vetenskapen med sitt bloss steg neder till tingens dolda djup och gjorde Sverge

heder:

det var åt den han gladdes, när Europa med stegrad aktning nämnde våra namn; när skilda hafven störtade tillhopa med glad förvåning i hvarandras famn, och kölar plöjde forna åkerfälten, och dikten sanning blef— då njöt, då gladdes

hjälten.

Själf vuxen upp en man ur folkets sköte, han »folkets kärlek till belöning» fick: hvem minns ej allas glädje vid hans möte? hvem minns ej krigarns jubel vid hans blick? Elektriskt fattad, kände man sig tvungen att dyrka som en far, att älska »gamle

kungen».

Man kände mer och mer hur väl han ville, hur tyngd af frukter var hans rika höst,KONUNG CARL XIV JOHAN. 369

hur råd han sökte hos sitt ljusa snille, och tog beslutet ur sitt varma bröst. Det svek ej honom. Aldrig var han sviken, när det gick hvar man väl uti hans båda

riken.

Bet var den tack, som helst han ville skörda; och fann han stundom nordens jordmån kall och sina böner icke alltid hörda och brodden härjad under stormens svall: förlåta kunde han, men agg ej gömma, och minnets store son var störst uti att —

glömma.

O sjungen det, I eftervärldens skalder,

o sjungen: »han var stark och han var mild!»

Och du, som högg oss Thor och högg oss

Balder, förena bägge i din nästa bild, när trogna marmorn i förvar skall taga Carl Johans hjältedikt, Carl Johans

kungasaga!

Satt så den gamle in i sena åren och såg med trygghet emot tiden fram, och såg med fröjd uppå den nya våren, som sköt i blommor ur hans hjältestam.

Med fadersstolthet och med glädjetårar han nordens framtid såg — den skönaste af

vårar:

såg mogen kraft vid sidan af behagen på tronens närmsta steg, och däromkring en hlomsterkedja utaf hoppet dragen, en glada löftens unga syskonring; — och mången krans han af den friska våren såg räckt de glesnande, de silfverhvita håren.

Så, efter än ett jubelår af fröjder, för honom åren lyktade sitt tal. Nu öfver lifvets purpurklädda höjder sig lade skuggorna ur dödens dal. Han såg dem komma, kände ögat brista, hans ord ej hördes mer; men Oscar var det

sista.

Magnus Brahe*

Vill du inskrift ha till Brahes kista, gack att där i gyllne runor rista: Magnus Brahe, främste riddersman, här i Gud sin sista hvila fann.

* Grefve, riksmarskalk. Död 1844.Och därunder bör det se'n stå skrifvet: »trogen in i döden som i lifvet». Här, som fordom, Brahe-trohet gaf tidig ära och en tidig graf.

Trofast vän han delt sin konungs öden, vid hans sjukbädd vakat sig till döden; och när kungasorgen led till slut, brast hans hjärta; — nu det hvilar ut.

Se, vid spiran ligger nedfälld stafven; riksmarskalken följt sin kung till grafven. Dag från dag mer lutad dit han gick, tills i egen graf han sjunka fick.

Tyngre blefvo stegen, som han mätte ner till Riddarholmen, — sorgen frätte. Nu har hösten läkt hvart sår igen, blott en sommar skilde kung och vän.

Saknas skall han uti hofvets salar, saknas mer uti de stilla dalar, där omkring hans prydda Mälarborg lägsta torptjäll nu är klädt i sorg.

Där skall man af honom visa spåren; sagan där skall tälja, långa åren,

huru sorgligt allas sol gick ned;

när Carl Johan tog gref Magnus med.

Söker du ännu en gång de båda, vill du Brahe hos Carl Johan skåda, sök dem icke mer i Stockholms slott! Sök i grafvarna och häfden blott!

Främlingen i Sankt Gallen.

I en trädgård vid Sankt Gallen, nära Goldachs klara våg, utsträckt under lindens skugga nyss en vandrare man såg.

Hjässan dignande af trötthet, kinden sådd med dödens färg; — ögat, slocknande och dystert, stirrar mot Sankt Gallens berg.

Långt och länge har han irrat, ingen vän till sitt försvar, knappt ett skjul till tak han funnit, — och han förr en krona bar!

Förr han städer ägt och riken, nu ej egen hufvudgärd, ringa främling, hånad, gäckad, snäst af sämsta värdshusvärd.

Svarta skuggor honom jaga, vålnader från Stockholms slott, — växla om med bilder ljufva uti guld och himmelsblått.

Träda de i glans för minnet, blir i hjärnans kamrar natt: ofta då ett stilla vansinn på den höga pannan satt.

Och så har han länge färdats, skygg för mänskors blick sig gömt; ingen vet, han konung varit, och han själf det

nästan glömt.

Men naturens klara öga har den gamle känt igen, vill, fast tiggare han lefvat, han skall dö som konung än.

Och hon låter lindens grenar snöga blommor i hans hår:se, af dem kring glesa lockar hur en strålljus krona står!

Och den nötta vandringsstafven solen nu förgyller huld: underbart i kvälln den blixtrar som en spira utaf guld.

Aftonrodnan praktfull purpur öfver hals och skuldror strör; — nu kan hela världen skönja, att det är en kung, som dör.

Alper skimra. Är det icke

ack! hans barndoms berg månntro?

Goldachs våg i fallet brusar

lika Mälarns vid Norrbro.

Och i solens sista strålar tror han sig en hägring se: borg, af lejonklo bevakad, sköld med gyllne kronor tre.

Klockor rundt kring bergen ringa, sakta han till hvila söfs, dör, med blick mot snö och isar, som nordmannakung det höfs.Bal på Stockholms slott sägs varit natten efter samma dag, och på Riddarholmens kyrkport vakten hört tre skarpa slag.'

Carl Thomas Järta*.

Vill du se en syn — så träd i kvällen, när en kall november breder löfven, höstens guldregn, öfver unga grafvar, eller snön i yra flockar faller att med silfver täcka dödens färger, träd till denna yngsta graf! — Hvad ser du? Böjd af åren, icke böjd af sorgen, står en åldring där, med adelskapet obortgifvet än ur blick, som hjärta. Stormen sliter i de gråa håren, stammar, brutna, stupa vid hans fötter, men han står där lugn, — så du det tycker — lugn, som krigarn på ett härjadt slagfält, lugn, som hafvets blanka våg, när isen murat sköldtak öfver djupets stormar; när den smäller, rasa de ånyo! —

* Professor. Död 18ii.376 CARL THOMAS JÄ11TA.

Icke ensam står han där; vid handen, en vid högra handen, en vid vänstra, håller han — du ser — i lockig oskuld svartklädt brödrapar, två späda gossar, sorgens glada, omedvetna offer: han har ärft dem, af sin son, till söner. Som en höst står mellan tvenne vårar, så han, dyster, mellan deras rosor, tänkande för dem i mogen vishet, själf nn stöd, se'n han sitt stöd har mistat. Ty, i midten af sitt solstånd, länken bröts, som höst och vår förente — sommarn! Och den sol, som nedgår, måste dröja, måste glädjas att en stund få dröja kvar att, än i slocknandet, bereda väg och ljus för tvillingpar af stjärnor, morgonrodnad för det unga hoppet.

Frid med honom, som i jorden sänkes! Jorden lägger mull på kvalens ormstyng, jorden bäddar godt för himlens söner, väfver grönska öfver glömskans vintrar. — Lycklig dig vi prisa må; ty hoppet hann du ej att öfverlefva: kraftens fulla blomning gick i bredd med skörden. — Vetenskap och stat, till ett förenta, sörja dig: en ungdom, som du älskat,för hvars bildning dina vakor börjats, ser med saknad efter stumme lärarn, ser med smärta lärosalen tillyckt: och i nejder, där du fordom verkat, där ditt namn var sång, ditt minne kärlek, smyger sorgen utåt älfvens krökning, klappar tyst på mången port vid stranden, och för skottet ur dess tunga koger blöda hjärtan i din barndoms dalar. Men en pil, den samma, ack! som träffat ena brodershjärtat, skildt fast nära, vänder redan söderut bevingad, att ett annat söka bortom hafven.

Haf är tiden själf, ett upprördt världshaf. Stormen gnyr och månget väldigt statsskepp kämpar redlöst nu för vind och vågor, mången enskild kryssare försiktig vänder seglet efter dagens vindar. Dock — när män, på hvilkas kraft vi räknat, män, i vilja starka som i handling, krossas af en stråle vid vår sida, eller plötsligt af en störtsjö rifvas ur vår åsyn ned i djupets bränning, som mot klippan kastar våra suckar; — hvad af oss de äska, icke är det veklig klagan eller fega nödrop,878 ESAIAS TEGKÉR.

men en blick, en afskedsblick åt djupet, mod, att sedan träda gladt mot stormen, fatta åran, hålla farten uppe; —

bröst, mot faran öppet, som ej frågar, om den nästa våg för oss är ämnad; framför allt, att vi vårt ankar rädda, hoppets ankar, och kompassen följa. — Den, som styret håller, se vi icke, men vår kosa lyses af hans stjärnor.

Esaias Tegnér*.

Han är ej mera nu, den glade förtjusarn, hörd af stad och land», och lyran, som blott slumrat hade, nu krossad fallit ur hans hand.

Hvem tar den upp, i skalderingen hvem tar i arf hans snilles färg? Ack! nordens skogar svara ingen och ingen svara nordens berg.

Väl sköna toner bo hos mången och hvarje skald har sin förtjänst;

* Vid hans bisättning d. 17 nov. 1846.men aldrig förr har svenska sången förvånat världen så och — glänst.

Hans snille sina uddar hvässte och strålar hlefvo de livar gång: han himlens stjärnor tog och fäste dem såsom blommor i sin sång.

Det enkla och det underbara, en bildståt, lika djärf som sann, och tankar, blixtrande och klara, de mötte i hans sång hvarann.

Där var, livad vi blott kunna härma, ett trolleri af dikt och sans, en eld utaf vulkanisk värma, ett skimmer af olympisk glans.

Det starka följdes af det ljufva, som fjällens storm af fjällens vår. — Sitt guld han tog ur egen grufva, och prägeln på hans arbet står.

»Där växte uti Hildings gårdar två plantor»: Frithiof, Ingeborg. De resa nu hans minnesvårdar — de två — på snillets riddartorg.380 ESAIAS TEGNÉR.

Du lager, van att re'n bekröna hans bild, nu högt din krona hvälf! »I många former trifs det sköna»; de skönsta valde han dock själf,

och göt i dem sin hjältesaga,

— ett nordiskt tempel, i hvars hvalf

man hörde himlens vindar draga

sin suck, men Valhall sken och skalf.

Ett troget par i offerlunden där hviskade sin kärleks tröst; men hafvet fradgades i sunden, när Ingborg kvad: »nu är det höst».

Nu är det äfven höst, — det känner den svenska sången i sitt bröst; och dina barn och dina vänner de känna djupt: »nu är det höst».

Ty gyllne lyran söndersprungit, och is är nu, där förr var glöd, och klockorna ha redan sjungit kring Smålands skogar om din död.

Där står ett tjäll i glesa skogen, i lundar utaf björk och bok, där kärlek, in i döden trogen, som änka sitter nu i dok.GÖRAN WAHLENBERG. 381

Jag ser ett liktåg sorgligt skrida i svarta vågor därifrån; men bland de kära vid din sida en dotter saknas och en son.

De kunna blott i dessa rader dig följa på din sista gång. Du vet, att blott på afstånd, fader! jag kan dig följa — i min sång.

Göran Wahlenberg*.

Han satt, livar maj, vid foten af Linné och tydde blomstren för ett yngre släkte: ej högre ära kunde honom ske, än om till mästarns bröst hans hufvud räckte.

Dit såg han upp, — och när han se'n gick ut bland solens döttrar i den unga våren, på vandringen, från början intill slut, han följde strängt sin mästare i spåren.

Om sträf han var, mot andra som sig själf, vet, fostrad var han mellan hed och branter,

* Professor. Död 1851.och bruset lärde han af hemmets älf,

men ock att vattna blomstren vid dess kanter.

Ur jätteskogar sög han tidigt märg, hans väsen var af järnhalt genomlupet: han lånat ytan af sin barndoms berg, men ädel malm han bar, som de, på djupet.

I samlif med naturn han trifdes bäst, och på dess under hvilade hans öga; men sina plikter aktade han mest, och hopens domar aktade han föga.

Så ömt ej vårdar sina barn en far, som sina växter han drog upp ur jorden och gladdes åt hvart frö, som blomma bar, livar söderns främling, ammad upp i norden.

Han kände ej sin ålders börda mer, han kände ej sin ensamhet i kvällen, när gladt till honom bilder stego ner från Tatras snötopp och från schweizerfjällen,

och for hans minne lekte ny hvar fröjd från ströftåg i naturens land, det stora: hans mätningar i källor och på höjd, hans rika alpfynd och hans lappska flora.

Då blef den gamle som en yngling glad, och själf »naturens skald» steg många gånger in till den trnmpne vise. Bellman kvad för honom gärna sina yra sånger.

Naturn i dem var honom lika kär som i hvar infödd, i hvar tropisk planta; naturn och dikten, när natur den är, de äro re'n från himmelen bekanta.

Så satt han länge, ensam mer och mer med sina minnen, med sin blomsterlära: hans sol sjönk, skuggad bakom palmer ner, men under lagrar grönskade hans ära.

Hon skall så grönska än, i tidehvarf,

med Buchs och Humboldts. Skatten af hans

minne vår nord nu faller till som dana arf, till ädel forskning manande hvart sinne.

För allt det myckna han oss gaf, igen han bad blott ett för sig, han ro begärde: det är i grafven som han funnit den, men ingen graf skall skymma bort hans värde.

Ur nya blommor skall det mot oss le, hvar vaknad vårsol skall hans namn förgylla;men från i dag, vid foten af Linné är platsen tom. Hvem skall, som han, den

fylla?

Disa Esaida Rappe*.

Bland Selands bokar stod du kvar på

stranden, när dig jag sist, för sista gången såg: jag såg dig länge vinkande med handen, när hem mig förde Sundets lätta våg.

En höst har gulnat se'n, en vinter snögat; nu är det jag, som står på stranden kvar och ser, med tårar i det skymda ögat, ser efter dig, som öfver sundet far.

Det sundet skiljer, äfven det, två riken, men lif och död så heta deras namn. Ack, du är redan hunnen öfver viken, ack, du har redan ankrat i din hamn!

* Es. Tegnérs dotterdotter, död 1851 vid aderton års ålder, begrafven på Tegnérska grafplatsen å Vexiö kyrkogård.

Din blick stod länge dit, en tankfull stjärna, hvars glans förrådde öfverjordisk börd, den log, men fuktad som af

tårar gärna, som af en himmelsk morgondagg berörd.

Som rankan gömmer mellan blad sin drufva, så gömdt för hopen du ditt värde höll; du slöt ditt väsen som en gyllne grufva, men himlens stråle till dess botten föll.

Ditt hem ej här. Till våra glesa hinder med blomsterskänker blott som gäst du kom; man om din fägring talte som ett under, men själf det undret visste du ej om.

Din vackra själ du lade ej i dagen, men dagen sken förklarad genom den: hur du vek undan, följde dig behagen och stodo kvar omkring din dödsbädd än.

De stodo där vid de förgråtnas sida, de käras, som med dig sitt bästa mist, som sett dig blomstra, sett dig tyna, lida, sett rosen först och brutna liljan sist.

I skuggor se de sina dagrar bytta, ha kvar af dig, ack, blott ditt hvilorum, och deras hydda, hvart de den må flytta, nu, utan dig, hur främmande, hur stum!

Ty de ha klingat ut, ty de ha somnat de toner, där du lade in din själ. Ditt korta lif du som martyr fullkomnat, martyrn blef ängel, ängeln bjöd farväl.

När dag och natt för oss sig hade jämnat, för dig en evig morgon hade grytt; men för de hjärtan, som du kvar här lämnat, nu natten växer och blir lång på nytt. —

Nej! Som en syn, den morgonrodnan målar med friska färger, evigt unga drag, din bild för dem skall lefva upp i strålar och åter tända deras natt till dag;

skall trösta dem, när de allt mer dig sakna, när, i ditt ställe, våren visar sig och alla löf och alla minnen vakna, och de se allt igen, men icke — dig;

och de dig tacka ännu genom tårar

för livad du var dem, för din kärleks doft,

du ros, du lilja, som till nya vårar

dig bäddat ner, en tid, i jordens stoft.

Frid öfver det! Frid öfver trånga cellen, där nu du bor inom förseglad dörr. Jag känner stället väl: i sommarkvällen jag vid din sida dit har vandrat förr.

Af snöhvit marmor står ett kors dig nära, du ofta förr bekransade dess frid. Därunder stilla sofver nordens ära, du nordens skönhet, sof i ro bredvid!

Till starka anden närma dig, du ljufva, ren som den ton, han förr ur harpan frälst! Med dig han gärna delar här sin tufva, med dig sin himmel delar han dock helst.

Men när du säll får i hans armar falla, kär honom förr, långt kärare dock nu, från maka, barn, och från oss alla, alla, och från hans Svea, hälsa honom du!

Aurora Wilhelmina Brahe,

född Koskull-.

Såsom skeppet, trött af färden efter stormarna på fjärden löper in i stilla vik, — satt hon länge, gömd för världen, men af minnen rik.

* Död 1852.

Och en efterglans af våren göts om silfversprängda håren. Med en blidhet offörtärd satt hon, in i sena åren älskvärd, vördnadsvärd.

Ryktet än om henne talar som en ros i hofvens salar. Fjärran dem, vid lifvets höst, sökte hon i bygdens dalar för sitt hjärta tröst.

Glädjen tog tillbaka lånen, mången graf belyser månen, där de samlat sig till sist. Tvenne döttrar, enda sonen, alla — har hon mist.

Och, hvad lika bittert kännes, denne son, som ej var hennes, men var sonligheten själf: hon ser kantrad äfven dennes slup på tidens älf.

Men hans ridderliga sinne bor i hennes bröst. Därinne

känns ej ensligheten tung,

när hon följer i sitt minne

honom och hans kung.

När den enes stora öden och den andres tro i döden hon i tanken lefver om, hör hon mellan tårars flöden bägges hviskning: »kom!

Kom till palmer evigt gröna, som de saliga bekröna, under dem vi möte stämt: kom till rymder, där det sköna lefver ungt alltjämt!»

Och hon kommer: dagen skrider; men bland nödens barn hon sprider först välsignelserna ut; och så stupade omsider dagen mot sitt slut,

sjönk som kvällens sol om hösten. Men den dotterliga trösten ännu flög till hennes borg, och af barnbarns joller rösten döfvade hvar sorg.Änglars tungor i de spädas hörde hon, att himmelskt gladas, innan hjärtat här blef kallt; såg nu intet mer att rädas, men att hoppas — allt.

Slöt så i sin famn de kära, gaf dem Brahe-släktens lära, gyllne skördars ädla frö: »kung att älska, Gud att ära, och som kristen dö.»

Prins Gustaf.

(1852.)

När Balder föll, då hördes alla klaga, hvart väsen sörjde, hvarje blomster grät; men det är sanning uti fädrens saga, och gråa dikten nu är verklighet. Så ljus, så ren, som Odens son den målar på duk af snö och i en ram af strålar, så ljus var äfven Oscars son, så ren, och något himmelskt kring hans panna sken.I blida dygder sökte du hans like, hans själ var så harmonisk som hans röst, och, vid hans fall, hur går kring land och rike en enda klagan nu ur tusen bröst: i hvarje öga står en sky af smärta, och det är fullt af tårar i hvart hjärta, och det är tomhet i vår konungs borg, och i hvar enskild hydda är det sorg.

Ett nät af sorg! Det går från norska fjällen till Stockholms skär, elektrisk telegraf. Där kom ett budskap i septemberkvällen och drog en skugga mellan våra haf. »Han är ej mer, den unga, glada drotten», så ljöd det in i skilda Mälarslotten, att tvenne hjärtan krossa lika tungt, det ena gammalt och det andra ungt.

Ty hvem har sett, har känt, och kunde

glömma den ljufva bild, som än emot oss ler? I rosens doft, i blomsterlundens gömma, där nyss han sjöng, han sjunger aldrig mer. Den rosen vissnat har i morgonstunden, af blixten härjad ligger blomsterlunden; det är ej mer i den som friden bor, det är i grafvens dystra svarta kor.Där var då slutet på den glada färden, din lustfärd, prins, utöfver land och våg. Sin glans, sin tjusning hjöd dig södra världen, mot nordens öar dock din längtan såg. Hur magiskt gletscherna sitt skimmer strödde, hur fallen brusade, hur solen glödde, du vände ögat mot den sjö, de fjäll, där nordisk trohet reser sina tjäll.

Därute ock, i främlingarnas sinnen,

din bild, en stjärna mellan molnen, satt;

men, rik på hopp och rik på sköna minnen,

du vände åter med din hälsas skatt.

Och hösten kom, men storm var i dess sköte,

och hafvet kom, men vredgadt, dig till möte:

det var med tvekan som det återgaf

dig till din halfö, bar dig till — din graf.

Det är kring den vi stå med våra tårar, som heta regna på ditt unga stoft; det är kring den som nordens alla vårar, hvar efter annan, skola strö sin doft; det är ur den en ynglings skepnad träder — en ängels nu —, som lifvar och som gläder, som smälter hjärtan, löser alla tvång, som sprider kärlek och som andas sång.Men upp till den, som leder folkens öden, vid denna grift vi höja bönens röst: du lifvets herre, herre öfver döden, se ned till dem, som be till dig om tröst! Här står en far, här står en mor, och sorgen har tung sig lägrat öfver kungaborgen, i brödrakedjan har den skum sig satt, och i en systers hjärta är det natt.

Du tog till dig hvad mer till himlen hörde än till en jord, som fläckad är af brott: du hem till dig den lätta ande förde, som fyllt ditt värf och nu sin krona fått. Låt honom ännu till de hjärtan sänkas, där, utan honom, ingen fröjd kan tänkas, låt honom där få evigt dröja kvar förklarad som han är, och som han var!

Anna Maria Tegnér,

född Myhrman*.

Där, vid Sankt Sigfrids stad, på gröna kullen hans kors är rest, hans lyra ligger stum,

* Död 1853.och där hans hjärta sofver under inullen, där har ett annat nu sökt upp sitt rum.

Den graf, dit änkan gick de tunga stegen och vårens ros och sommarns kransar har, den grafven växte ut till hennes egen, hon blef med höstens sista löf där kvar.

Lätt faller löfvet, lätt hon fick befrias, af harpotoner förd till Edens dörr, och nu vid sidan af sin Esaias, hon hvilar åter som hon hvilat förr.

Hvad hon för honom var? Du främling,

stanna på Rämens skog vid gråa stenens rand, hör dikten där om skalden och hans Anna, och läs de namn, som trohet där förband!

Hvad hon för honom var ? Där står en hydda på Skånes jord, en obemärkt, en trång: tälj där de forna år, de tjugo, flydda i jordisk trefnad och i himmelsk sång!

Hvad hon för honom var? Ställ dina frågor till skaldens middagshöjd, till Östrabo: hon var hans svalka undan dagens lågor, hon var i nattens storm hans ljufva ro.

Hon var den fristad, dit han återvände från hvarje irrfärd i den blåa rymd: hon var den spegel, där han själf sig kände, af sol ej bländad och af moln ej skymd.

Hon var det band, som höll de rosor samman, dem han omkring sig ymnigt strödde hän: hon var, vid sidan af den höga flamman, den friska källan mellan skogens trän.

Hon var, vid fjällets kant, den öppna dalen, som bjöd sin läskning åt en livar som kom: hon var ej öra blott åt näktergalen, hon var hans öga hela dygnet om.

Och sist, när mattad var den sköna sången, och skalden satt en bruten, hög gestalt, hvad hon för honom var, det vet ej mången, men Gud det vet, och grafven jämnar allt.

I den nu göms det moderliga, varma, det trogna hjärtat, nyss så mångas stöd, så rikt på hjälp och tillflykt för de arma, så öppet för all glädje och all nöd.

Det är en tid af stora, enkla seder, som här gått neder till de dödas ro: hur mycken forntidsfröjd och forntidsheder, patriarkalisk gästfrihet och tro!Hur gifmildt sinne och hur stor förmåga, en drifkraft stark som forsens hvita älf, en lust för andra allt att ge och våga, och gömma intet, intet för sig själf.

Allt skönt, som hennes make diktat, ville hon föra ut i handling hvarje gång. Ett sådant hjärta — och ett sådant snille, en sådan kärlek — och en sådan sång!

Men handen, aldrig tröttad förr, har dignat, men blicken, alltid vaksam förr, är släckt, och namnet blott, beundradt och välsignadt, hon har i döden åt de sina räckt.

Se, barn och barnbarn, syskon stå kring

båren, skall deras sorg jag måla här? O nej, hvad hon för dem har varit, säger tåren i hvarje öga, — sången kan det ej.

Samuel Grubbe*

En fridens man har nu sin bana lyktat, sin ked af tankar tänkaren tänkt ut,

* Statsråd. Död 1853.ett lif af ädel verksamhet är flyktadt, en huslig lycka sörjer här sitt slut.

Hvem var den gamle, som vår undran väckte och som vår kärlek fastade sig vid, som gick här ensam bland ett yngre släkte, en vördad skugga från Carl Johans tid?

Kom, minne, du och tälj oss om den ära, han redligt sökte och han tidigt vann: hur djup hans forskning, och hur klar hans

lära, hans trohet mot sin plikt hur samvetsgrann!

Tälj om den rad af år, han verkat trägen, i lärarns kall med lika flit som fröjd, tälj om den ungdom, som han visat vägen på tankens stege till det sannas höjd!

Det sitter högre än den högsta stjärna, det rycks ej ner, det tages ej med storm; — det sänkte sig, det mötte honom gärna med bruten stråle i en jordisk form.

Han åt det rätta skatta bjöd hvar irring, livad nyss var dimmigt tog bestämd gestalt, och där blef reda i en hvar förvirring, och där kom sol, om icke lif, i allt.När för det sköna skalden blott kan svärma, det grips af tänkarn, som det mönstrar kall; men under isen — hvilken ström af värma, och i begreppen — hvilken ren kristall!

Och ordets flod, där hvarje tanke seglar på vågrät yta, genomskinligt klar, med hvilken trohet hvarje ting den speglar, med hvilket lugn den målar djupets svar!

Men när du nämnt det vattpass, som han ägde för högsta tanke som för minsta ord, glöm ej den oväld, hvarmed allt han vägde, i lärosalen som vid rådets bord!

Han satt ock där den anspråkslöse lärde, af Platos dom förklarad vittnesgill. Man såg blott skalet; kärnan af hans värde ej hopens öga lade märke till.

Den vise skrider obemärkt sin bana, för mängdens syn en slöjad hemlighet; ty livad han tänker det kan ingen ana, och hvad han anar är blott en som vet.

Och höga själar äro ofta blyga, när röjde ytan hvad inom dem fanns? De ha fått vingar icke blott att flyga, men ock att skyla mycken inre glans.Hur nöjd har ej från skenet och från suset till dessa altar sist han återvändt, där han sitt lif till offer bar åt ljuset, och där det nu till aska är förbrändt!

I helga syner fick han här sig sänka, han tingens väsen såg, ej deras flarn. — Han kunde älska som han kunde tänka, det veten I, hans maka och hans barn!

Frid öfver honom, som är nu försvunnen, frid öfver er, som honom haft så kär! All sol, all glädje I beröfvas kunncn, men ej den tröst: han är blott borta här.

Clara von Krsemer,

född Tamm*.

I templet såg jag dig i myrtenskrud nyss åt din vän här räcka trogna handen; jag såg en rodnande, en lycklig brud,

som med sin brudgum for till fjärran landen.

Och lyktat har du re'n din romarfärd, från Etnas snö du vänder om mot polen.

* Död i Neapel 18G3.Blott fängslar dig Neapels undervärld vid blåa golfen och vid gyllne solen.

Ett paradis, men med scirocco-vind, med hemligt gift på botten af sin nektar! En sol, som purprar högröd rosens kind, men gör, att fort hon tynar och försmäktar.

Och när du kände febern af dess glöd, då flög en suck till svala fosterjorden, och, vaknande, ett inre eko ljöd: »o jag vill lefva, jag vill dö i norden».

Det blef ej så. Dig skänktes ej den tröst att än en gång få återse de dina: du skulle aldrig mer se nordens höst och aldrig höra hur dess stormar hvina.

Nej, medan allt i Edens fägring log,

och förr'n din lyckas fullhet gått i nedan,

från lifvets högsta salighet du tog

ett steg, blott ett, och var i himlen redan.

Du nordens väna dotter! Bild, så ljuf! Du blida väsen, rena, himlaburna! Du hvilar nu vid foten af Vesuv och Medelhafvet gråter vid din urna.Af häpnad slagen ses på stranden kvar, ack, ensam midt i yran af dess vimmel, en bruten hälft, en kärlek utan svar, en tröstlös make, fallen från sin himmel.

Och högt i nordanskog, där minnet hor, hur månget öga, som dig där begråter! Där står, med famnen sträckt, en sorgklädd

mor och väntar, men — du kommer icke åter.

Du for till söderns sol, — så tänkte vi — men längre, längre har du från oss farit; ty det går lätt hos Gud en ängel bli, när man på jorden re'n en ängel varit.

Den hemfarna*.

Glad i minnet, glad i hågen, far hon öfver frusna vågen, ilar skog och strand förbi. Spannet frustar, isen speglar månen, som på fästet seglar ur ett moln med stjärnor i.

* Till professor Carl Gustaf Malmström, vid hans makas död 1864.

DEN HEMFARNA.

Och i tankar blida, stora, börjar hon sig själf förlora, då med ens — ett plötsligt brak! Kolsvart mörker henne höljer, famndjupt vatten redan sköljer hennes fönster, väggar, tak.

Hon, som nyss, så varm i hågen trodde på den falska vågen, drömde sällhet utan namn, — andas nu en suck, den sista, känner sina ögon brista, sjunker i en iskall famn.

Arme make! du, hvars öra lyssnar, längtar snart få höra att hon lyckligt framme är. Ja, hon är det; hon är hunnen hemmets portar, men försvunnen är din sol i hemmet här.

Kan ett sådant slag du bära? Bär det som en man af ära, bär det som en man af tro! Vilja dina senor svikta, kom att för en vän då bikta saknaden i ödsligt bo.Fåfängt, fåfängt i din hydda söker du den kära, flydda, högre dina blickar vänd! Känn igen den forna rösten: »sök i dina häfder trösten, som är släckt, men lampan tänd»

Maka, vänner, fröjder, lycka tidens böljor med sig rycka. Finns då intet, som ej dör? Forska, sök, och aldrig stanna! Sviker dig allt ljuft, det sanna duger ock att lefva för.

Lars Fredrik Lundberg*.

Hvem är den gamle vandrarn, som nu sin bana fyllt?

Är det en mäktig vis, hvars ur har stannat ?

En spira har han burit, men den var tjänstens skylt. —

Det är en ärlig man, och intet annat.

* Västmanlands och Dala nations vaktmästare i 35 år; akademikursor. Död 1870.404 LARS FREDRIK LUNDBERG.

Han tjänade de unga, han deras sorger bar, för dem han gick de många, tunga fjäten. Han tjänade ej endast, han var dem som en

far, och det är icke så man blir förgäten.

Han såg de unga komma, han såg dem gå

igen

och såg dem följas utaf ännu yngre,

men blef uppå sin vaktpost och åldrades på

den,

med hjärtat lika varmt, fast stegen tyngre.

Såg han en yngling rusa mot branten af sitt

fall,

han ropte: »herre, denna väg ej duger.

Vänd om! Än kan ni räddas och räddad

bli ni skall;

fast ringa man, ni vet, jag aldrig ljuger».

Såg han en yngling sträfva upp till de vises

höjd

och fliten, arm i arm med rena seder,

då smålog han inom sig, då tänkte han

förnöjd:

den där går långt, den där han gör oss

heder.Men såg han nöden sitta vid oljans matta

sken och mest ur höcker törst och hunger släcka, då gata upp och neder han gick på trötta ben, men hade, när han kom, en hjälp att räcka.

Själf född till hårda mödor vid spade, plog

och harf,

han var ej efter herre-namnet fiken;

men ädel bildning gaf han åt sina barn till

arf

och ur hans stuga klingade musiken.

De lärda fädrens portvakt, han fick vid dörren

stå

och ödmjuk såg han in och ut dem tåga;

men tänka klart och redigt det kunde han

också,

och kärnsund var hans dom i hvarje fråga.

Hvem minns ej detta hufvud, som nyss sin

hvila fick,

det uttrycksfulla under gråa locken?

Hvem såg ej upp med aktning till denna

trygga blick,

till denne ärans man i arbetsrocken?Hvad mer, om ingen grafvård den torfva

visa skall,

där, trött af vägen, nu han sofver stilla.

Hans storhet blir dock alltid att hafva fyllt

sitt kall

och varit trogen äfven i det lilla.

Blad på Disas graf.

I. Paret.

Där kuttrade två dufvor, de hade satt sitt bo, och länge där de lefde i kärlighet och ro, de kunde ej ifrån hvarandra skiljas.

Så sälla där de voro, de kunde mer ej bli, de sågo somrar flyga som ögonblick förbi, och aldrig skulle från hvarann de skiljas.

Så kom den mörke jägarn. Han sköt ej

bägge två,

lian sköt nu blott den ena, den andre fick

se på.

Så måste dock de från hvarandra skiljas.

Men han, som blef där öfrig, nu väntar

stunden blott, att jägaren skall komma ånyo med ett skott och låta honom ock från lifvet skiljas.

2. Mitt landställe.

Jag har en egen landtlig villa, blott några alnar i kvadrat, Där bor man godt, man har det stilla, man vet ej där af kif och hat. Väl är den trång, och liten är den, men jag har dock i den lagt ner allt livad mig dyrast var i världen, min bästa skatt. Jag har ej mer.

En alm och några unga lindar de äro där min enda skog. Där har jag sus af himlens vindar, där har jag alltid skugga nog. På alla sidor mellan träden jag har en häck af hvit syren, och trasten sjunger sina kväden livar sommarkväll från almens gren.Här går jag tyst och krattar mullen, här ansar jag min blomstersäng; men — frågar du — den gröna kullen? Det är min åker och min äng. O visste du, hvad under denna sig gömmer, hvad jag där lagt ner, du skulle hvad jag känner känna och ej ett ord mig fråga mer.

3. Vintern.

Jag kommer till din graf ej mer för höga berg af snö, kan ej en krans där lägga ner, kan ej en blomma strö.

Ty sträng och svartsjuk om sin makt

nu vintern ensam rår.

Han ställer ut sin hvita vakt,

att ingen nalkas får.

Jag känner honom godt, jag vet hans rätta namn också. Han bär nu mask, men hvad gör det? Han känns igen ändå.O! han är döden klädd i hvitt, han stulit all sin glans, och allt hvad förr jag kallat mitt det har nu blifvit hans.

4. Kransarne.

Hur tung genom drifvor går vägen, jag hinner dock målet till slut. Min vän hor ej mer, där hon bodde, hon har flyttat ifrån mig hitut.

Förr bodde hon tätt vid mitt hjärta, vår himmel af stjärnor var full; nu djupt under kallaste drifva, nu djupt under svartaste mull.

Men jag frågar, hur var det väl möjligt, att ett hjärta, som så var mitt allt, att det varmaste hjärta, som brunnit, nu har blifvit på en gång så kallt.

Och jag frågar, hur är det väl möjligt att ett öga, som, hvart jag än gick, som en sol mig följde så troget, nu ej ger mig en endaste blick.Att den ljufva leende munnen ej ett ord har att säga mig mer: — så jag nalkas med tusende frågor till det rum, där hon bäddades ner.

Men då blifver min tunga som isad, kan blott hviska de orden: haf tack! så sakta, att lyssnande vinden blott förnimmer ett döende ack!

Tre grönskande kransar jag lägger på hvita, bländande snön. Och trohetens krans är den första, han sväller så yppig och grön.

Men kärlekens krans är den andra, och minnenas rosor i den jag flätat båd' hvita och röda; på dem skall han kännas igen.

Den tredje grönskande kransen han gömmer en endaste knopp. Det är sorgens endaste ankar, det är hjärtats odödliga hopp.

5. Förr och nu.

Jag hade också jag en gång ett hem af sol och lif och sång, där ögonblicket var en fest och snillet kom som hvardagsgäst. Men hon, som själen var däri, var själf den högsta poesi, en varelse, af strålar gjord, hit vilsekommen till vår jord, ett väsende som solen blidt, ett hjärta som en snö så hvitt. Blott hos de himmelska kan bo en sådan ömhet, sådan tro, en kärlek, som i elden går, allt bär, allt vågar, allt förmår, försonar, läker, svalkar, ser med milda stjärnor på dig ner. — När förr hon vid min sida stod med barnets vekhet, hjältens mod, med skalkens löje, och med drag så genomgjutna af behag, o, ofta ovillkorligt då jag sökte vingarna också; blott dessa feltes för en bild så från allt jordiskt ämne skild.Och — för det jordiska likväl hon omsorg bar med trägen själ, allt prydde hon med hand och sinn, allt väfde hon med blommor in. Så väfdes in mitt hela lif; men sorgen skurit med sin knif den väfven sönder; nu jag har ej hem, ej ängel mera kvar. När hon slog sina vingar ut och från mig flög, då tog allt slut. Hon dog ej, hon, men det är jag, som dör en långsam död hvar dag.

6. Hvar?

Hvar, o hvar på de rullande världarnas klot skall jag finna min flyktade vän? Skall min famn aldrig mera dig taga emot? får mitt öga ej se dig igen?

Här på jorden min ande från morgon till kväll har dig sökt både fjärran och när, har dig sökt i din graf, har dig

sökt i mitt tjäll, men du var ej, du var icke där.Han har flugit kring himlen, har spanat den

blå, den oändliga rymden. Ja, där simma öar af guld, men jag vet ej ändå uppå hvem af de tusen du är.

Ser jag solen, o strax jag mig tänka dig vill som en värmande stråle i den; ser jag månen, jag spörjer: har du ej sett till min förlorade, saknade vän?

Så min frågande ande får aldrig ett svar, hur han letar kring världarnas rund, — men ett sörjande rum i mitt hjärta jag har. och där är du livar timma och stund.

Fördunklingen.

1878.

En sådan själ du såg i inga ögon som i de två.

De äro släckta nu, om ej de lysa högt i det blå.

Igenom fönstret blicka tvenne stjärnor nu in hvar kväll.

Långt klarare ha fordom dessa ögon lyst upp mitt tjäll.

Men skulle nu de lysa mindre klara från himlens borg,

det kommer af två stora, varma tårar, som se min sorg.